THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: ALFRĒDS VIŅČELS. Telephones: 921-7121; 465-7902. United States Editorial Offices—New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U. S. A.

SATURDAY, DECEMBER 20, 1969

LATVIJA AMERIKĀ

89. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 20. DECEMBRIS 19. GADS

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atb. redaktors: ALFRĒDS VIŅČELS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465-7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921-7121. Nujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994-7917 Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774-5744

Valdei jāiet pie sabiedrības

AMERIKAS LATVIEŠU APVIENĪBAS VALDES SĒDE ŽURNĀLISTA VĒRTĒJUMĀ

Amerikas latviešu apvienības valdes sēdēs iezīmējušās pārmaiņas, bet tās bija gaidāmas. Agrāk jaunie valdes locekļi iepriekš apspriedās savā starpā vakarā pirms sēdes; arī šoreiz šāda iepriekšēja apspriede Nujorkā bija notikusi, tikai tās dalībnieki bija ALAs valdes priekšsēdis prof. P. Lejiņš, informācijas biroja vadītājs Dr. I Spilners, agrākais valdes loceklis A. Bērziņš un Madrides radioraidījumu sagatavotājs ASV S. Lambergs. Apspriedes temats — raidījumi no Madrides un kā tos aktivizēt pēc redaktora V. Skultāna aiziešanas. Šo pārrunu rezultātā valdes sēdē nākošajā dienā dzirdēja vairākus vārdus, kuŗus minēja par iespējamiem raidījumu vadītājiem vai viņu palīgiem, arī dažus jaunās paaudzes pārstāvjus. Taču pagaidām jaunais raidījumu vadītājs vēl nav atrasts. Darbinieku izvēlē izvērtējams arī kāds blakus apstāklis, pie kuŗa pašreiz labāk tuvāk nepakavēties.

Valdes sēdē dzirdēja arī atklātu un pareizu U. Kariņa atzinumu: „Daudz Filadelfijas kongresā esam solījuši, bet līdz šim vēl neesam parādījuši sevi tā, kā solījuši. Mēs braucam uz priekšsēža svārku stūriem." Tie ir patiesi vārdi. Nav noslēpums, ka ALAs biedri un atbalstītāji bija no jaunās valdes cerējuši vairāk veikumu, varbūt arī paši jaunie valdes locekļi to vēlējušies. Taču starplaikā viņi mācījušies, ka iecerētie plāni tik ātri nav īstenojami un dažreiz no tiem pat jāatsakās līdzekļu trūkuma dēļ. Pagājis jau vairāk nekā pusgads, bet budžets sastādīts tikai tagad, līdzekļi vēl nav pilnā mērā ienākuši, kaut lēnām sākuši plūst uz ALAs kases pusi. Daži grandiozi plāni jau atmesti un vairs netiek pieminēti, bet pāris iepriekšējās valdes pasākumi vēl vienmēr nav samaksāti. Tas sevišķi sakāms par Latvijas 50 gadu ceļojošo izstādi, kuŗa vēl gaida nokārtojumu kā materiālu novietošanas, tā rēķinu samaksas ziņā, tāpat par nelaimīgo Klīvlendas dziesmu svētku filmu, par kuŗu vēl jāmaksā 6000 dol. Ja valdes priekšsēdis ceļojošās izstādes financēšanu uzskatīja par vienreizēju notikumu ALAs darbības laikā, bet kāds vicepriekšsēdis „pārkāpis" budžeta robežu par lielu summu, tad līdzīgs ir gadījums ar dziesmu svētku filmas izgatavošanu. Izstāde paredzēto 12.000 dol. vietā izmaksāja gandrīz 20.000, bet dziesmu svētku filmu ALAs valde savukārt bija cerējusi financēt ar svētku atlikumu, kas tomēr nereālizējās. Rezultātā filmas izmaksa sedzama no ALAs kases 9000 dol. apmērā.

Ja pāreizi atceros, tad šogad pirmo reizi ALAs valdes sēdē nolasīja saņemtās protesta vēstules pret Tautas balvas piešķiršanu vai, pareizāk sakot, par nepiešķiršanu kādam karavīram izsludinātajā karavīru gadā. Cik zināms, tad ALAs valdei bija pāris karavīru-kandidātu šai balvai, bet tie neguva valdes vairākuma piekrišanu un šogad ALAs valdei vispār sava kandidāta nebija. Daudz vairāk šādu protestu bija pagājušajā gadā, sevišķi no privātpersonām, bet valdes sēdēs šādu vēstuļu saņemšanu pat nepieminēja. Pērn arī presē ieskanējās balsis pret Tautas balvas piešķiršanu trim laureātiem, it sevišķi pret vienu no tiem. Liekas, ka līdzīgs saturs varēja būt arī ALAs sekretāriātā ienākušajām iebildumu vēstulēm. Atzīmējams arī, ka šogad ALAs valdes sēdē nolasīto protesta vēstuli bija parakstījis arī viens no pērnā gada Tautas balvas saņēmējiem, pret kuŗa apbalvošanu toreiz bija daudz protesta rakstu.

Valdes sēdē varēja arī konstatēt, ka atsevišķajiem latviešu sabiedrības locekļiem vai nu nav laika interesēties par ALAs darbību, vai arī to uzskata par mazāk svarīgu. Arī paša ALAs valde nav spējusi atrast ietekmīgāko veidu, kā par savu darbību informēt biedrus. Pēc U. Kariņa izteicieniem, daļa latviešu par ALAs darbību zina maz, it sevišķi jaunākā paaudze. Viņš domāja, ka ALAi „jāiet pie tautas", ja tā grib sevi vairāk parādīt. Pēc ASV pastāvošajām ierāžām tas arī pareizi, jo jāiet pie pircējiem, ja grib kaut ko pārdot, un ALA taču mēģina savākt pēc iespējas vairāk līdzekļu.

Sēdes dalībnieki arī domāja, ka latviešu laikrakstos vajadzīga spe-

(Nobeigums 5. lpp.)

TORONTO DIŽDANCIS ZIEMSVĒTKU BRĪNUMZEMĒ

Galvenokārt mazo priekam, bet arī dāvanu iegādei viena no Kanadas nacionālās izstādes laukuma ēkām Toronto priekšsvētku laikā pārvērsta „Ziemsvētku brīnumzemē", kuŗā ar tautas dejām un dziesmām par programmu rūpējās etniskās grupas. 13. decembrī savu dejas māku rādīja arī Toronto Diždancis, „Ķekatniekā", „Jautrajā stūrī", „Jautrajā pārī" un citās dejās spraigos un straujos griezienos liekot „lindrakiem iet pa gaisu" un izpelnoties skatītāju ilgus aplausus. Augšējā uzņēmuma priekšplānā dejo Imants Jansons ar Dainu Āpši, bet tālāk — Imants Ķivlis un Gunta Ozola. Apakšā: Tikai 15 minūšu īso atpūtas brīdi pirms nākošās izrādes izmantojot, turpat uzstāšanās paaugstinājuma tuvumā elpu atvelk diždančnieki (no kreisās) Imants Ķivlis, Edvīns Kalviņš, Daina Āpše, Mārtiņš Mežulis, Ilze Maļceniece, Imants Jansons un Gunta Ozola. Foto: J. Liģers

Rekorddevums 14. jūnija ziedojumu vākšanas akcijā

ATSAUCĪGĀKA PIEDALĪŠANĀS DV ORGANIZĀCIJAS PRIEKŠNIEKA VĒLĒŠANĀS, BET SARŪGTINĀJUMS PAR TAUTAS BALVAS LAUREĀTA IZVĒLI

ASV DV zemes valdes sēdē 5. decembrī Ņujorkā bija gan priecīgi konstatējumi, gan arī paudās sarūgtinājums par latviešu karavīru piemiršanu tieši karavīru godināšanas gadā. Vispirms ASV DV saimes vadībai bija iemesls priecāties, ka biedri organizācijas priekšnieka vēlēšanās piedalījušies atsaucīgāk nekā iepriekšējās vēlēšanās pirms 3 gadiem. Šoreiz no balss tiesīgajiem 2493 ASV saimes locekļiem vēlēšanās piedalījušies 1700 jeb 68%, par 6% vairāk nekā iepriekšējā reizē. No tiem 1338 saimes locekļi nobalsojuši par Vili Hazneru, bet 329 par Jāni Frišvaldu, kamēr 33 nobalsošanas zīmes atzītas par nederīgām. Čaklākie, reizē ar to apzinīgākie pienākuma pildītāji bijuši mazo saimīšu — kopu biedri: Baltimoras (8 biedri) un Mainotas (9) kopas biedri nobalsojuši 100%, bet pie zemes valdes reģistrēto biedru kopā no 17 dalībniekiem atsaukušies 13; vienīgi no Toringtonas kopas 6 biedriem nav saņemta neviena vēlēšanu zīme. Apvienības piedalīšanās bijusi šāda: Bafalo — no 52 biedriem vēlēšanās piedalījušies 31, Bostonā (148) — 108, Čikagā (222) — 126, Demoinā (65) — 51, Detroitā (145) — 100, Dienvidkalifornijā (132) — 101, Filadelfijā (82) — 74, Grand Rapidos (100) — 64, Indianapolē (114) — 72, Kalamazū (85) — 60, Klīvlendā (136) — 98, Koloradō (66) — 42, Linkolnā (72) — 54, Milvokos (214) — 129, Minesotā (193) — 134, Ņudžersijā (62) — 51, Ņujorkā (239) — 135, Ročestrā (49) — 45, Vašingtonā (68) — 49, Ziemeļkalifornijā (117) — 78 un Ziemeļrietumu apvienībā (92) — 68.

Globālās vanadžu priekšnieces vēlēšanās piedalījušās 445 ASV vanadzes, no kuŗām par vienīgo kandidāti Mariju Ķeņģi (Anglijā), līdzšinējo amata veicēju, nobalsojušas 380, kamēr 24 izteikušās pret, 36 atturējušās, bet 5 zīmes atzītas par nederīgām.

Vēl vairāk iemesla priecāties bija par nobeiguma rezultātu šāgada 14. jūnija ziedojumu vākšanas akcijā, kuŗa devusi jaunu rekordsummu — 6326,50 dol. (pērn 5719,37 dol., bet 1967. gadā 5796 dol.), par ko valde izteica pateicību atsaucīgajiem ziedotājiem un atsevišķajām apvienībām par pūlēm un veikto darbu. Līdzīgi iepriekšējiem gadiem, arī šoreiz veiksmīgākā bijusi Ņujorkas apvienība, savācot 1077,58 dol. (pērn 1015,08 dol., pirms tam 1007;30 dol.), seko — Klīvlenda ar 936,50 dol. (ievērojami kāpinājusi veikumu, jo iepriekš bija 570,51 un 440,50 dol.), Bostona 710,88 dol., Čikaga 610 dol. (pērn 210), Ņudžersija 381,14 dol. (iepriekš 475,36 un 521), Dienvidkalifornija 366 dol., Detroita 365 dol., Minesota 337,50 dol., Kalamazū 336,40 dol., Demoina 310 dol., Indianapole 281 dol., Ročestra 225 dol., Linkolna 144,50 dol., Ziemeļrietumi 142 dol. un Kolorado 88 dol. Grand Rapidu apvienība šogad ziedojumus nevāca, bet iepriekšējos gados spēja pārsniegt 100 dol. robežu, tāpat Milvoku apvienība, kuŗa pērn bija savākusi vismaz 11,50 dol. Apvienības Filadelfijā, Vašingtonā un Ziemeļkalifornijā savukārt šai ziedojumu vākšanas akcijā nepiedalās jau vairākus gadus. Citas biedrības un draudzes ziedojušas kopā 35 dol., bet zemes valde individuālos ziedojumos, kuŗu pērn bija 212 dol., šogad saņēmusi 20 dol. Tā kopīgā darbā un tautiešu atsaucībā izveidojies šāgada rekorddevums.

Sēdes laikā valde ar nožēlu kon-

(Nobeigums 5. lpp.)

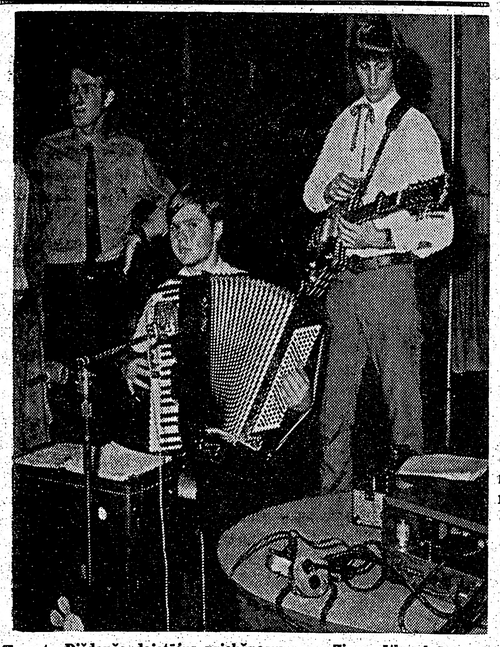

Toronto Diždanča dejotājus priekšnesumos „Ziemsvētku brīnumzemē" šogad vadīja Kārlis Siliņš (pa kreisi), bet mūzikālo pavadījumu spēlēja jaunais akordeonists Andris Šmits un „tautu dēls" Mareļs Blizards. Foto: J. Liģers

Dr. Adolfs Šteins

Mūsu ritdiena

RUNA LATVIJAS VALSTSSVĒTKU AKTA SELBURNĀ

II

Vissvarīgākie un visnozīmīgākie Latvijas satversmē ir pirmie divi nosacījumi: 1) Latvija ir suverēna neatkarīga republika. 2) Latvijas valsts suverēnā vara pieder Latvijas tautai.

Iztirzājot šos divus pantus, man daļēji jāatkārto tas, ko kādreiz teicu Latviešu nacionālās apvienības Kanadā sesijā. Runājot par Latvijas tautu tagad, tā iedalāma divās lielās grupās: 1) Latvijas tauta, kuŗa tagad dzīvo Latvijas territorijā, un 2) Latvijas tauta, kuŗa dzīvo ārpus Latvijas territorijas. Abas šīs grupas ir patriotiski noskaņotas, ir nacionālas un cer uz labāku nākotni. Bet vienai trūkst tas, kas otrai ir. Pirmajai grupai ir dzimtene, bet nav brīvības; otrai ir brīvība, bet nav dzimtenes.

Pie pirmās grupas pieder tā Latvijas un latviešu tautas daļa, kuŗai nav nekādas tiesības un brīvības. Tā ir ar aizsietu muti, aizsegtām acīm un sasietām rokām un kājām. Tās darbība tiek ikkatru brīdi dienu un nakti novērota. Katru tās rīcību, kas runātu pretim okupantu gribai, brutāli apspiestu, izlejot atkal tūkstošiem mūsu brāļu un māsu asinis.

Pie otras grupas pieder Latvijas pilsoņi, kuŗi, kā tas mums visiem ļoti labi zināms, atstāja savu zemi, lai glābtu ne tikai savu dzīvību, bet lai iegūtu labākas iespējas cīnīties par savas tautas un valsts tiesību atgūšanu. Šai grupai ir tiesības runāt, biedroties un rīkoties, ciktāl tas neskar tās zemes intereses, kuŗa tā dzīvo.

Te nu paceļas jautājums, kuŗai grupai būtu tiesības lemt par mūsu tautas un valsts likteni. Tiesības ir abām, bet iespējas tikai vienai. Kamēr pastāvēs līdzšinējais stāvoklis mūsu zemē, pirmajai grupai nebūs iespēju parādīt sevi tādu, kāda tā īstenībā ir un vēlētos būt. Tas uzliek otrai grupai divkārt lielāku atbildību un pienākumu. Un tas nekādā ziņā nav pretrunā ar Latvijas satversmes noteikumiem. Tai ir ne tikai tiesības, bet arī pienākums runāt gan tās Latvijas tautas vārdā, kuŗa smok tagad nebrīvības jūgā, gan arī tās, kuŗa ir ārpus Latvijas un kuŗai ir dota iespēja brīvi lemt un izteikties. Nedarīt to — būtu ne tikai glēvums, bet noziegums.

Mums nepieciešams tiesisks organs, kuŗam starptautiskajā arēnā būtu tiesības reprezentēt mūsu valsti saskaņā ar Latvijas satversmes noteikumiem un kuŗu mēs paši uzskatītu par vienīgo augstāko vadītāju organu mūsu dzīvē. Mūsu spēki reizē ar to būtu apvienoti un koordinēti, kam jābūt pirmajam noteikumam labas cīņas grupas darbības pamatā. Citiem vārdiem sakot, mums no trimdas vidus būtu jāizvēl Pagaidu nacionālā padome kā augstākais brīvās un neatkarīgās Latvijas varas organs ar tiesībām izvēlēt Latvijas pagaidu nacionālo valdību kā augstāko brīvās Latvijas valsts izpildorganu. Tas viss notiktu saskaņā ar Latvijas satversmes noteikumiem.

Šādi rīkojoties, mums sliktākajā gadījumā būtu iespēja cīnīties pat simtiem gadiem ilgi, kamēr vien vēl pasaulē būs kaut daži latvieši, kuŗiem Latvijas un latviešu brīvība dārga.

Mācīsimies atkal no žīdu tautas, kuŗai bija tās svētie raksti un gudrie, kas viņu saturēja kopā 2000 gadu un neļāva nevienai varai viņus iznīcināt kā nacionālu vienību. Žīdu sapnis tad arī vainagojās neatkarīgās Izraēlas valsts nodibināšanā, kad radās izdevīgs brīdis.

Mums nav šādu nacionālo svēto rakstu, nedz arī gudro, bet mums ir pats svarīgākais, kas katrai organizācijai un valstij vajadzīgs: mums ir mūsu satversme, kuŗu neviens cits, kā vienīgi mūsu pašu tauta un valsts akceptēja par savu vadītāju zvaigzni un kuŗu arī atzina par starptautiski pieņemamu likumu nosacījumu tai laikā eksistējošās valstis. Neviens šīs satversmes vērtību līdz šim vēl nav atklāti noliedzis, ieskaitot pat to varu, kuŗa pašreiz okupējusi mūsu zemi. Tātad — pēc starptautiski atzītajiem likumiem, mūsu valsts kā tāda vēl eksistē arī juridiski. Šis apstāklis mums būtu jāizmanto daudz vairāk un pilnā mērā.

Tagad, varbūt, kāds jautās: vai ar to mēs kaut ko vairāk panāksim? Tādā gadījumā man jājautā pretim: ko tad mēs līdz šim esam panākuši? Nekā! Izņemot praktiski nenozīmīgus apliecinājumus no pāris valstu valdībām, ka tās juridiski neatzīst mūsu zemes iekļaušanu Pad. savienībā. Vienu otru reizi esam dzirdējuši mazas simpatijas apliecinājumus no dažu politiķu un diplomātu puses. Par to mēs esam priecājušies kā mazi bērni Ziemsvētkos, kad Ziemsvētku vecītis tiem pasniedz sauju saldumu un vienu ābolu. Prātā man nāk Raiņa vārdi:

„Bagāts viņš, bet mīstu sirdi —
Dzird par grūtdienīšu raudām,
Tūdal kabatā bāž roku,
Izvelk savu nēzdodziņu."

Tā man liekas, ka šie iedomātie mūsu draugi izpilda tikai pirmo; to nēzdodziņu viņi neizvilks, jo raudāt nav viņu dabā.

Brīnumi nenotiks. Ar mūsu eventuālās Pagaidu nacionālās padomes un valdības nodibināšanu nekas nemainīsies dažu stundu laikā. Tas var prasīt gadu un gadu desmitu darbu. Bet tas dos mums apziņu, ka par mūsu lietu arvien kādi stāv sardzē un nomodā. Tādēļ — jo ātrāk to sāksim atrisināt, jo ātrāk varam cerēt kaut ko sasniegt.

Neaizmirsīsim šai gadījumā sarkano Ķīnu. Katru gadu tā klauvē pie Apvienoto nāciju durvīm, un katru gadu to atraida. Sarkanajai Ķīnai nav starptautiski atzītas juridiskas un morālas bazes. Mums tāda ir. Bet mēs kā likumīgi organizēts spēks to vēl nekad neesam darījuši — prasījuši savu vietu Apvienotajās nācijās. Mēs esam tikai vaimanājuši un asaras birdinājuši, ko šai kontinentā daudzi uzskata par slimību. Kamēr mēs neesam mēģinājuši kaut ko darīt šai jautājumā, mēs nedrīkstam būt pārliecināti, ka šādu lūgumu Apvienotajās nācijās noraidītu un noraidītu mūžīgi.

Mums varētu rasties sekotāji mūsu piemēram un ierosmei — lietuvieši, igauņi, ukraiņi un citi. Tas varētu būt tāds nozīmīgs starptautisks spēks, kuŗu starptautiskajai sirdsapziņai un aprēķinam būtu jāņem vērā.

Nobeigumā lai teikti arī kādi iepriecinoši vārdi.

Kā jau minēju, mūsu agrīnā vakardiena bija brīniškīga, šodiena ir neskaidra, bet vēl neskaidrāka ir ritdiena.. Bet tas jau ir dabas likums: mums ir atļauts atskatīties pagātnē, izjust tagadni, bet nav iespējams ieskatīties visos sīkumos nākotnes notikumos un

(Nobeigums 8. lpp.)

ZIEDOJIET DAUGAVAS VANAGU ORGANIZĀCIJAS PALĪDZĪBAS DARBAM!

Ziedojumi nododami visās DV nodaļās un DV apvienībās

LASĪTĀJU VĒSTULES

Liekas, ka mūsu literāti, par kuriem pēdējā laikā visai daudz runāts dažādās sakarībās bez tiešajiem literārajiem darbiem, tagad vēlas noskaidrot „ideoloģiskās frontes". Tā kā tieši literātu darbs ir ne tikai viens no katras tautas kultūras stūrakmeņiem, bet vispār nozīmīgs tautas nacionālisma, valodas un eksistences saglabāšanā, mūsu literātu ieskati un nostāja dažādos svešuma dzīves aktuālajos jautājumos var interesēt ikvienu latvieti un laikraksta lasītāju. Tādēļ dodam viņiem iespēju izteikties, kaut jau pēc še publicētās pirmās vēstules pieņemams, ka notiks it pamatīga „apšaudīšanās", daudz nedomājot arī par izteiksmes līdzekļiem. Viss teiktais tomēr lasītājiem dos iespēju iepazīties ar vēstuļu rakstītāju gara un domu pasauli, vērtēt viņu ieskatus un nostāju visai latviešu sabiedrībai nozīmīgos jautājumos. Lai „ideoloģiskās frontes" noskaidrošana tomēr nekļūtu par anonimu „velas mazgāšanu", jūtamies spiesti šai domu izmaiņā ievietot vienīgi vēstules, kuras parakstītas ar pilnu vārdu, autoriem par teikto atklāti uzņemoties atbildību sabiedrības priekšā. Redakcija

☆

ATKLĀTA VĒSTULE M. LORBERGAM

Ja kāds Latviešu preses biedrības loceklis sauc pie atbildības citus LPB locekļus, kā to nupat ir darījis M. Lorbergs, tad šāds latviskās kopības šķelšanas mēģinājums liecina par neizpratni un literāru analfabētismu.

Kāpēc rakstītājs nemin citus? Savā laikā Anšlava Eglīša „Neierastās Amerikas" fragmenti parādījās Latvijā. Vai Rainim, Jaunsudrabiņam un daudziem citiem rakstniekiem „atkrīt kāds gabals", ja viņu darbus iespiež Padomju Latvijas izdevumos?

Ja nu tiešām ir nodarīts liels grēks, jājautā, ar kādām tiesībām pats M. Lorbergs lasa „Svešuma Atspulgus" un „Karogu", kas taču ir padomju propagandas izdevumi? Jājautā, kādā ceļā pats M. Lorbergs iegūst šos izdevumus? Būtu viņam jāsāk jāieteic „publiski distancēties" no lasāmvielas, kuru viņš nesaprot.

Rakstītājam būtu derīgi iegaumēt ALAs kultūras biroja vadītājas Valdas Melngailes paskaidrojumu, ka nav starpības starp trimdas un Latvijas dzeju — ir tikai laba un slikta dzeja: labu iespiež, bet sliktu met papīrkurvī.

Būtu interesanti, ja M. Lorbergs savas nākamās vēstules sacerētu vismaz dzejas pantmērā, ja tā tās lasītos raitāk. Es ceru, ka M. Lorbergs neļaunosies un sapratīs, ka Velta Toma, Aina Zemdega un arī Eduards Freimanis ir visi atziti dzejnieki ar vairākām grāmatām katrs: šādu faktu derētu respektēt katram, kam grāmatu vēl nav.

Tālivaldis Ķiķauka

∴

PIEMIRSTS SVARĪGS DOKUMENTS

Godātais redaktora kungs, Jūsu laikrakstā laiku atpakaļ bija aprakstīta Vidienes apgabala latviešu draudžu pārstāvju sanāksme š. g. 18. oktobrī pie mums resp. Kolumbus, Ohio. Visi sanāksmes dalībnieki saņēma mūsu draudzes māc. Dr. V. Klīves raksta veida apsveikumu, jo viņš personīgi sanāksmē nevarēja piedalīties, tāpēc, ka tanī pat laikā notika ALA's informācijas biroja sanāksmē Pitsburgā.

Par šo apsveikumu nekas nebija minēts. Visu laiku gaidīju, ka kāds no konferences garīgiem vai laicīgiem dalībniekiem komentēs presē šo apsveikumu, bet tas nav noticis. Tāpēc atļaujos nosūtīt Jums šo apsveikumu, jo domāju, ka tas ir visai svarīgs dokuments, kas dziļi skar, varbūt pat pašos pamatos, mūsu garīgo dzīvi un tās iespējamo veidošanos nākotnē, tāpēc būtu darāms zināms plašākai latviešu sabiedrībai. Vēl jo vairāk, ka V. Klīve ir profesors Vittenbergas universitātē, bet pāri tam visam ALA's priekšsēža vietnieks.

Pēteris Priede, Vortingtonā, Ohio

Redakcijas piebilde: Ja minētās sanāksmes atreferētājs savā rakstā nav atzīmējis māc.. Dr. V. Klīves apsveikumu un ja to vēlāk nav komentējis arī neviens no sanāksmes tiešajiem dalībniekiem, šī svarīgā dokumenta noklusēšana nav kvalificējama par redakcijas vainu. Lai šis apsveikums, kuŗš, kā norāda augšējās vēstules autors, ir ļoti svarīgs un, varbūt, pašos pamatos dziļi skar mūsu garīgo dzīvi un tās iespējamo veidošanos nākotnē, nepaliktu nezināms laikraksta lasītāju saimei, sniedzam tā tekstu šai vietā pilnā apmērā:

NEPIEMINĒTAIS DOKUMENTS

LELDAA's vidienes apgabala konferences dalībnieki! Sirsnīgi sveicinu visus konferences dalībniekus svarīgajā sanāksmē!

Baznīca, kuŗu pazīstam, pieder pagātnei. Un kādēļ gan ne, jo vidējā un jaunākā paaudze no tās lielā mērā ir aizgājusi. Nav nozīmes meklēt vainīgos, jo neesam vienīgie. Lielā prese ziņo par bazūnīcas iespaida strauju samazināšanos šajā zemē un Eiropā. Arī mūsu iesvētītie aizslīd no mūsu draudzēm un kristietības vispār. Nepriecāsimies, ka viņu vārdi vēl skaitās mūsu draudžu reģistros, īpaši, ja vecāki samaksā draudzes nodevas un ziedojumus viņu vietā. Tas nav bieži tādēļ, ka jaunā paaudze neprastu latviski. Būsim reāli. Mūsu vēsts daudzus vairs nepārliecina; tā neesot „nozīmīga" šāsdienas jaunajai un vidējai paaudzei.

Atbilde šeit nav draudī (Kas notiks ar tiem, kas draudzēm nepieder?), atkārtoti aicinājumi (tie apgulstas papīru kurvjos), evaņģelizācijas nedēļas (kuŗas neaizsniedz tos, kuŗiem tās visvairāk nepieciešamas) un saukļu atkārtošana. Atbilde ir revolūcija. Kristietībai no organizācijas ir atkal jāķļūst par kustību. Un pēc iespējas ātri, pirms mēs pazaudējam visu (atskaitot statūtus un protokolus).

Mūsu līdzšinējie iestādījumi — kādreiz ļoti labi iecerēti un veidoti — vairs neatbilst tagadnes prasībām. Tiem nav nekādas vainas — laba juridiska baze, paraugnoteikumi visiem iestādījumiem, nozares, „visi tiek pie šprices" (sen. Rumpētera izteiciens par LEL DAA), bet tie nespēj izraisīt revolūciju. Esam jauki iekapselējušies piecdesmito gadu struktūrās.

Nākošais būs 1970. gads. Jauno paaudzi šodien saista sacelšanās pret institūcijām, organizācijām un noteikumiem. Tas būs (vienalga, vai mums patīk, vai nepatīk) arī rīt. Bet mūs kā kristiešus tas nedrīkst baidīt. Kristietība pēc sava rakstura ir dinamiska un revolūcionāra. Mums, latviešu kristiešiem, ir vēl savs revolūcionārais uzdevums — palīdzēt iegūt tiesības brīvību un pilnas civilās pilsoņu tiesības mūsu brāļiem dzimtenē. Tas iezīmē jau pamatu mūsu kustībai.

Novēlu visiem konferences dalībniekiem Dieva svētību un drosmi atrast ceļus, kā padarīt kristietību par dinamisku kustību mūsu tautas un īpaši jaunās paaudzes vidū!

Ir zīmīgi, ka konference sanāk Kolumbusā. Mūsu draudze ir maza, un tā ir lielā mērā laju sasniegums. Tas norāda, ka, ja mūsu draudzes pastāvēs, tad tas būs laju sasniegums.

Ar visa laba novēlējumiem Jūsu

Visvaldis Klīve

☆

NECIEŅA

Miris Jānis Kuga, Trimdas balvas laureāts (piemirsts). Tā ziņots „Latvijas Amerikā" 83. numura 4. lappusē īsā biografiskā chronikas stila rakstā — tā, it kā šīs zemes gaitas beidzis kāds biedrības vai draudzes priekšnieks.

Turpat 84. numurā Toronto chronikā teikts, kur un kad paglabāts. Atvadas teikuši divi mākslinieki. Vai T. Kronbergs un E. Krūka arī bijuši, nav teikts.

Salīdzināsim. Nesen mira Jānis Niedra. Esmu viņa cienītājs. Pazinu jau Latvijā. Un arī šeit pie manis pāris reižu kopā ar J. Šabertu esam pārbaudījuši konjaka lietderību. Augsti stādu un vērtēju viņa lielos nopelnus sabiedriskā darba laukā. — Laikrakstā vesela lappuse izvadībām, bildes, runu runas, puķu kalni. Bet varam arī teikt, ka tik vērtīgu vīru mums ir bijis un būs desmitiem.

Un burvīgā Preses balle! Bildes. Skaistas dāmas, cēli kungi. Kupli raksti. Baltais nams!

Pavaicāsim, vai kāds no bildētajiem un aprakstītājiem ir kādu vārdu ierakstījis latviešu tautas kultūras vēsturē? Nav!

Jānis Kuga tur ir ierakstījis veselu nodaļu. Viņš ir licis vienu pamatakmeni mūsu kultūrā. Uz tā mēs stāvam. Kas un kur mēs būtu, ja tādu pamatakmeņu mums nebūtu?

A. Bērziņš saka, ka tauta, kas negodina savus varoņus, jaunus neaudzina. Citiem vārdiem — tauta, kas necienī, necildina savus dižgarus, nav spējīgi radīt jaunus; tā ir lemta bojā ejai.

Jānis Gailis
Kult. fonda laureāts

☆

BALTIJAS VALSTU KAROGI UN MĒNESS

„Latvijā Amerikā" 22. novembrī publicētajā rakstā „Sōreiz bez Baltijas valstīm" lasāms, ka BATUN informēta, ka Apollo-XII vedusi uz mēnesi tikai to valstu karogus, kuŗas pārstāvētas Apvienotajās nācijās. Šai sakarā gribu norādīt, ka tādā gadījumā BATUN saņēmusi nepareizu informāciju. Apollo-XII aizveda visu to valstu karogus, kuŗus aizveda arī Apollo-XI. Vienīgā atšķirība, ka Apollo-XI paņēma līdz arī daudzu valstu diplomātu vēstījumus.

10. jūlijā, t.i. 6 dienas pirms Apollo-XI pacelšanās, NASA nodeva presei, radio un televizijai 136 ārvalstu karogu sarakstu, kuŗus Apollo-XI ņem līdz uz mēnesi. To vidū nebija divu Apvienoto nāciju dalībnieču — Ukrainas un Baltkrievijas karogu, bet ducis karogu, kuŗu valstis nav Apvienoto nāciju dalībnieces.

Jūlija beigās un augustā dažos amerikāņu laikrakstos parādījās manas lasītāja vēstules, kuŗās aizrādīju, ka uz mēnesi aizvesti daži tīvs lietuvietis ierosinājis BATUN noskaidrot jautājumu par Apollo-XII līdzvestajiem karogiem, kas bet Baltijas valstu karogi, kaut to diplomātiskie pārstāvji ir, aizmirsti. Norādīju, ka par šādu rīcību var priecāties vienīgi Pad. savienība, kuŗa šīs valstis pašreiz okupējusi, un jautāju, kāpēc izpatikt agresoram un ignorēt tā upurus, kuŗi ir patiesi ASV draugi.

Vēlāk amerikāņu presē ierosināju, lai Apollo-XII ņem līdz arī Baltijas valstu karogus, jo astronautu nolaišanās uz mēness virsmas paredzēta 19. novembrī, kad ir atcere nozīmīgajai Linkolna runai par brīvību, bet dienu iepriekš Latvijas neatkarības diena. Ar to būtu izlabota Apollo-XI aizmāršība un ASV varētu parādīt, ka nav aizmirsusi šīs trīs valstis un atzīst arī to tiesības uz brīvību.

ALAs informācijas darbinieku sanāksmē Pitsburgā, kuŗā piedalījās arī BATUN pārstāvji, es vienam trūkumiem saistīto angļu valodu, kā to norādījusi savā referātā prof. Lūcija Bērziņa - Felsberga, bet interesanta ir arī prof. E. Dunsdorfa vēstule, kuŗa arī sit naglai uz galvas. E. Dunsdorfs norāda uz koncertu rīkotāju visai biežo patvarību un juceklību programmu sastādīšanā, ignorējot svešo īpašvārdu rakstībā latviskās transkripcijas fonētisko prasību.

Pie vēstulē minētā čechu Dvoržāka īpašvārda drusku jāapstājas. Pilns apzīmējums oriģinālvalodā ir Antonín Dvorák (uz r būtu jābūt jumtiņam, kādu savā rakstībā lietojam burtā š, bet šāda burta saliekamās mašinas setā nav, — red.). Tā kā akcents uz i un a neizteic vis balss uzsvaru, jo čechiem, tāpat kā mums, uzsvērtas arvien vārda pirmās zilbes, bet tikai norāda uz garo patskani, tad, šo vārdu latviskojot, labāk rakstīt un izrunāt „Dvoržāks". Arī otra slavenā čechu komponista priekšvārdā atrodam šo čechiem īpatno „r ar jumtiņu", proti — Bedrich Smetana. Viņa uzvārds čechiski izteic krējumu, bet kristībvārds atbilst Frīdricham, kamēr Dvoržāka vārdu varētu „tulkot" salīdzinājumā ar Dvoran (arī r ar jumtiņu) kas nozīmē — galminieks.

Kā tad šīs lietas izkārtot? Kā novērst disonanci ar labu mākslinieciskū sniegumu, bezvainas tērpiem, skaistām puķēm? Jāsaka, ka labs mūzikis vēl nav garantija kompetencei arī valodas jautājumos, sevišķi pašreizējā šaurās speciālitātes laikmetā. Kāpēc šim darbam neplesaistīt cilvēkus, kuŗi tajā vingrinējušies tāpat kā mūziķi savā vokālajā vai instrumentālajā nozarē? Nometņu pagaidu rakstura laiks beidzies, mums jākļūst pilnīgākiem. Taču jau Latvijas laikā, t. i. pirms gadsimta ceturkšņa un vairāk, dzimtenē bija valodas konsultanti. Tā, piemēram, atceros, ka Dailes teātrī tāda bija I. Celmiņa, tagad valodniece ASV, bet A. Aserīte pie technikas žurnāla un terminoloģijas. Vai mūsu mūzikas aprindu laudis, esot labai gribai, nevārētu sastādīt cittautu redzamāko komponistu vārdu sarakstu pieņemtajā latviešu fonētikā un to publicēt? Tad patvarības un juceklis būtu novērsts.

J. Mierkalns, Linkolnā

LATVIJA

89. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 20. DECEMBRIS

GALVENA REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533. Vietējo ziņu redaktors Krišs Sidars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766-2261.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV —

par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00. Atsevišķa numura cena 25 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

ED. KEIŠA LATVIEŠU VALODAS KURSS (1)

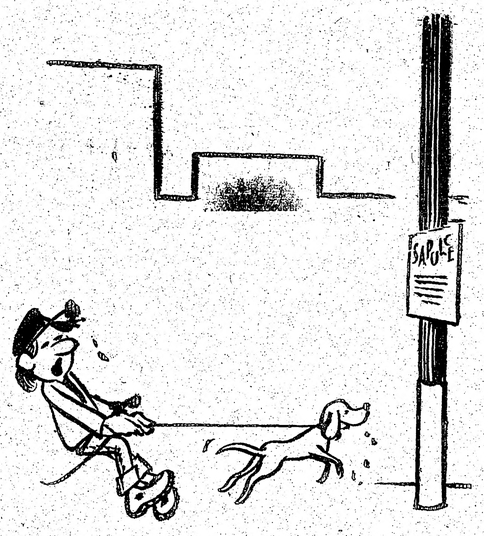

...noturēja sapulci...

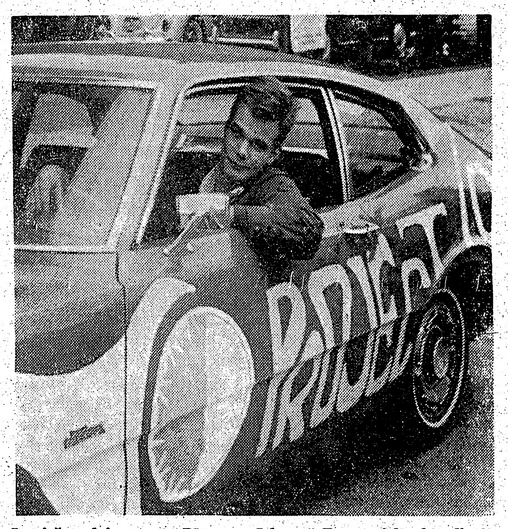

Jauniešu soļojumu „no Rīgas uz Jelgavu" Toronto iefās koordinēja, kontrolēja un, ja vajadzēja, palīdzēja „Nākotne 70" darbinieki „patruļvāgos". Uzņēmumā komitejas finanču daļas vadītājs Vilnis Epneris savā attiecīgi pielaikotajā automašīnā. (Sk. rakstu 4. lappusē)

Foto: J. Līgers

NAGLAI UZ GALVAS

Raksts „Liels uzbrukums" šī laikraksta 26. novembŗa numurā ir ievērības cienīgs, pārlasāms. Tas ne tikai pareizā gaismā nostāda daudzu par pārāku iedomāto, samērā jauno, bet ar zināmiem trūkumiem saistīto angļu valodu, kā to norādījusi savā referātā prof. Lūcija Bērziņa - Felsberga, bet interesanta ir arī prof. E. Dunsdorfa vēstule, kuŗa arī sit naglai uz galvas. E. Dunsdorfs norāda uz koncertu rīkotāju visai biežo patvarību un juceklību programmu sastādīšanā, ignorējot svešo īpašvārdu rakstībā latviskās transkripcijas fonētisko prasību.

Pie vēstulē minētā čechu Dvoržāka īpašvārda druskų jāapstājas. Pilns apzīmējums oriģinālvalodā ir Antonín Dvorák (uz r būtu jābūt jumtiņam, kādu savā rakstībā lietojam burtā š, bet šāda burta saliekamās mašinas setā nav, — red.). Tā kā akcents uz i un a neizteic vis balss uzsvaru, jo čechiem, tāpat kā mums, uzsvērtas arvien vārda pirmās zilbes, bet tikai norāda uz garo patskani, tad, šo vārdu latviskojot, labāk rakstīt un izrunāt „Dvoržāks". Arī otra slavenā čechu komponista priekšvārdā atrodam šo čechiem īpatno „r ar jumtiņu", proti — Bedrich Smetana. Viņa uzvārds čechiski izteic krējumu, bet kristībvārds atbilst Frīdricham, kamēr Dvoržāka vārdu varētu „tulkot" salīdzinājumā ar Dvoran (arī r ar jumtiņu) kas nozīmē — galminieks.

Kā tad šīs lietas izkārtot? Kā novērst disonanci ar labu mākslinieciskū sniegumu, bezvainas tērpiem, skaistām puķēm? Jāsaka, ka labs mūzikis vēl nav garantija kompetencei arī valodas jautājumos, sevišķi pašreizējā šaurās speciālitātes laikmetā. Kāpēc šim darbam neplesaistīt cilvēkus, kuŗi tajā vingrinējušies tāpat kā mūziķi savā vokālajā vai instrumentālajā nozarē? Nometņu pagaidu rakstura laiks beidzies, mums jākļūst pilnīgākiem. Taču jau Latvijas laikā, t. i. pirms gadsimta ceturkšņa un vairāk, dzimtenē bija valodas konsultanti. Tā, piemēram, atceros, ka Dailes teātrī tāda bija I. Celmiņa, tagad valodniece ASV, bet A. Aserīte pie technikas žurnāla un terminoloģijas. Vai mūsu mūzikas aprindu laudis, esot labai gribai, nevārētu sastādīt cittautu redzamāko komponistu vārdu sarakstu pieņemtajā latviešu fonētikā un to publicēt? Tad patvarības un juceklis būtu novērsts.

J. Mierkalns, Linkolnā

ELLA ANDERŠONE

Noziedznieks

STĀSTS

(Nobeigums)

Ģirts darīja, ko dzīvot griba pavēlēja. Kā lūsis viņš metās strauji uz priekšu. Pasita Ēvalda labo roku uz augšu un ar visu spēku spēra uzbrucējam pa vēderu. Ēvalds krita, kā ar apslāpētu būkšķi no vezuma noveļas labības maiss. Ne skaņas, ne vaida. Klusums bija tik gŗiezīgs, ka Ģirts pat agrīno putnu balsis nedzirdēja. Aizmirsās uzmanīt uzbrucēju. Neskatījās, kur pakritis gulēja Ēvalds. Skatījās debesīs. Sauli vēl neredzēja, bet austrumi jau dega kā liesmās. Un tad viņš saklausīja gārgšanu. Paskatījās uz guloņo un sastinga. Krītot Ēvalda galva bija atsitusies pret virs zemes palīduša egles saknes puņa. No rētas, deguna un ausīm tecēja asinis. Acis bija plati ieplestas un stiklaini vērās debesīs.

— Nositu... — Ģirts atmodās it kā no miega. Skaidrais prāts atsacījās darboties. Paķēris riteni, viņš steidzās prom no briesmīgā notikuma vietas. Ne uz mājām. Pats nezināja, kurp. Tikai steidzīgāk un arvien steidzīgāk mina riteņa pedāļus. Attapās tikai tad, kad ieraudzīja plašo Sedas purvu. Braukt pa to nevarēja, tādēļ, riteni pie rokas stumjot, viņš skriešus metās purvā. Dziļāk iekšā. Ritenis kavēja pietiekami ātri tikt uz priekšu, un Ģirts to pameta kādā kārklu krūmā, turpinot skriet, kamēr kājas vairs neklausīja. Atkrita uz tuvākā ciņa. Sākumā tāpat bez domām sēdēja un rasā sabristajās kurpēs raudzījās. Bet pamazām noguruma pārgāja, tad arī domas sāka skaidrāk darboties.

— Kad Ēvalds nepārnāks, viņu meklēs, pēc viņa taujās. Prasīs arī man. Ko darīt? Kā darīt? — viņš prātoja. — Es tikai aizstāvējos. Nāves baidīdamies, sevi glābu. Bet man nav liecinieku. Nav. Arī tēvs kaŗā, nāvi nicinot, sevi glāba. Viņš bija varonis.

Vārdiņš „varonis" Ģirta prātu galīgi apskaidroja.

— Ja tēvs bijis varonis, dēls nedrīkst būt gļēvulis. Tikai gļēvuļi slēpjas, izdarītajā neatzīstas, kaut tas būtu noziegums.

Un atkal Ģirts satrūkās.

— Noziegums? Jā, kur tad ir tā robeža, kad, nāvi nicinot un dzīvību glābjot, esi varonis un kad noziedznieks?

Ģirts cēlās un gāja. Nodurtu galvu. Lēnu soli. Pat riteni kārklu krūmā aizmirsa. Vispirms uz mājām. Aplokā ganījas brūnaļas. Tālāk kalniņā, barā salīdušas, gulēja un gremoja aitas. Kalpones un puiša neredzēja. Labāk, ka tā. Ģirts iegāja savā istabā. Izņēma no atvilktnes tēva Sv. Juŗa krustu un Lāčplēša kaŗa ordeni. Noglabājis abus kabatā, viņš atkal gāja prom pa mājas ceļu. Uz lielceļa pagriezās pa labi un, galvu nodūris, soļoja uz Tomēniem.

Blakus pagasta namam dzīvoja kārtībnieks Biernis. Mierīgs un kluss cilvēks. Kārtībnieka kancelejas durvis veŗot, Ģirtam iekrita prātā, ka Bierni vēl nekad nav uztraukušos redzējis.

Biernis tieši runāja pa tālruni. Kreisajā rokā turēja pie auss klausuli, labā uz papīra lapas vilka strīpas un lokus.

„Ko?... Nosists?... Bet kā jūs zināt, ka nosists? Varbūt piedzēries uz mājām gājis, kāja paslīdējusi un nokritis... Gut uz muguras, bet vēders zilumelns?..."

Ģirts saprata, ka Ēvalds atrasts. Kamēr vēl skaidrais prāts valdīja pār bailēm, viņš steidzās Biernim visu izstāstīs, tādēļ uzlika roku kārtībniekam uz pleca un ar zīmēm rādīja, lai pārtrauc sarunu. Biernis gan paskatījās, bet sarunu nepārtrauca. Vēl brīdi paklausījies, viņš noteica, lai liķi neaiztiek. Piezvanīšot apriņķa ārstam un arī pats tūliņ notikuma vietā ierādīšoties.

Biernim krēslu no galda atgrūžot un kājās slienoties, Ģirts atzinās:

„Es viņu nositu."

Tie bija smagi vārdi. Biernis atkrita atpakaļ krēslā un raudzījās Ģirtā kā nepazīstamā cilvēkā.

„Es viņu nositu," Ģirts atkārtoja, un ar katru vārdu viņa pierē parādījās lielākas sviedru lāses. „Viņš man uzbruka ar atvāztu nazi. Tīkoja manu dzīvību. Tas notika aizstāvoties."

Un Ģirts izstāstīja, kā viss norisinājies. Neslēpa arī, ka sākumā bailēs uz Sedas purvu aizskrējis.

„Ģirt," Biernis neticēja, „tu gribi man iestāstīt, ka viņu nositi? Izdarīji noziegumu? Esi noziedznieks?"

„Nē, neesmu noziedznieks. Es aizstāvējos. Tāpat, kā kaŗā. Ja es neaizstāvētos, viņš nosistu mani, un viņa vietā mežā gulētu es. Sauciet to, kā gribat, par negadījumu, aizstāvēšanos, tikai ne par noziegumu. Noziegums ir apzināti izdarīta slepkavība."

„Ģirt, Ģirt!" Biernis atkārtoja un bez vajadzības cilāja uz darba galda pamestos papīrus.

„Manam tēvam par sevis un savas zemes aizstāvēšanu, par ienaidnieka un uzbrucēja iznīcināšanu piešķīra goda zīmes un par varoni sauca. Mani par noziedznieku..."

Ģirts izvilka no kabatas tēvam piešķirtās goda zīmes un nolika Biernim priekšā uz galda.

„Jā, tā nu tas ir," Biernis piekrita un meklēja roku dzelžus. „Tā tas ir. Tāds ir likums."

Dzelžus Biernis gan paņēma, bet Ģirta rokas tajos neslēdza. Uzlicis roku jaunajam Salnam uz pleca, viņš to veda uz aresta telpu un nepārtraukti runāja:

„Aizstāvoties? Bet liecinieku nav. Kā tu iestāstīsi, ka Ēvalds pirmais uzbruka? Nu jā, sodu mīkstinās, bet gluži bez soda cauri netiksi. Likums uz notikumiem skatās citādi kā mēs."

Atgriežoties kancelejā, Bierņa skatiens tūlīt pievērsās uz galda pamestajām vecajam Salnam par varonību piešķirtajām goda zīmēm. Paņēmis rokā, viņš tās tūlīt nolika atpakaļ uz galda.

— Noziedznieks? — Biernis domās jautāja un pats atbildēja: — Nē, noziedznieks viņš nav. Ģirts teica patiesību. Ja neaizstāvētos, tad tagad mežā Ēvalda vietā gulētu pats. Taču liecinieku nav. Kā uz visu šo lietu likums skatīsies, to tikai Dievs vien zina."

Paņēmis no naglas kārtībnieka cepuri un uzspiedis to galvā kārtīgi līdz pašām ausīm, Biernis, pretrunu urdīts, atstāja kanceleju, lai brauktu uz notikuma vietu.

Dzejnieks nemirst

KAROLAS DĀLES UN ĒRIKA RAISTERA PĒCPUSDIENA ŅUJORKĀ

„Dzejnieks jau nemirst," — ar šiem vārdiem Rita Gāle ievadīja Latviešu preses biedrības 7. decembrī rīkoto literāro pēcpusdienu Manhatenas Pikadilli viesnīcā, Ņujorkā. Tā bija veltīta mirušajiem dzejniekiem Karolai Dālei un Ērikam Raisteram, kas abi darbojās Preses biedrības valdē un bija pazīstami arī citādi kā rosīgi sabiedriski darbinieki. Referāti pēc uzrunas, dzejoļu skandējumi un publikas dzīvā atsaucība vairāk nekā 2 stundu garajai programmai liecināja, ka Ritas Gāles teiktos vārdus pilnā mērā var attiecināt arī uz abiem aizgājušajiem.

Par Karolas Dāles zīmīgākajiem mūža posmiem, viņas personību un cīņu gan eksistences laukā, gan kā advokātei par sieviešu tiesībām referēja Otto Bergmansons, kas dzejnieci pazīst jau no 1943. gada. Viņš arī īsi pieskārās viņas dzejai, uzsvērdams, ka svarīgākie tajā ir dzīvības un nāves, mūžības un dievības jautājumi.

Rita Gāle nolasīja Karolai Dālei veltītu dzejoli „Dzejnieces aiziešana", kas sacerēts pēc viņas nāves.

Zenta Liepa lasīja „Pusnakts stundu impresijas par Karolas Dāles dzeju", liecinot, ka aizgājušā dzejniece bijusi „vētras putns", kā viņu zīmīgi kādā veltījumā raksturojusi Zinaīda Lazda. „Tomēr ne debesis, bet zeme ir tā vieta, kur dzimst Karolas Dāles dzeja," savu impresiju nobeigumā atzina Zenta Liepa.

Likās, ka laika robežas izzūd, kad no skaņu lentes skaidri atskanēja mirušās dzejnieces balss, dodot klausītājiem iespēju viņas pašas lasījumā un pārdzīvojumā dzirdēt virkni dzejoļu.

Pēc maza pārtraukuma Jānis Kadilis programmas turpinājumā pievērsa klausītāju uzmanību Ērikam Raisteram, pamatodams savas atziņas par dzejnieku uz laikmeta dokumentācijām un personīgām atmiņām. Pēdējās referentam radušās Latvijas universitātē, kurā abi kopīgi beiguši tautsaimniecības fakultāti. Ēriks Raisters te parādījis ļoti nopietnu iedziļināšanos studijās, kaut atzinis, ka izvēlētais priekšmets nav viņam īstais. Tāpēc pārējo laiku viņš ziedojis literātūrai, būdams vienmēr „norišu degpunktā". Jau ar pirmajiem gadiem Rīgā Ēriks Raisters bija redzams žurnāla „Līra" līdzstrādniekos, vēlāk biedrībā Zaļā vārna un studentu organizācijā Zelmenis, bet jo sevišķi populārs kļuva kā literāro sarīkojumu vadītājs, kuŗi pazīstami kā „Jampampu vakari". Ēriks Raisters te izcēlās ar savām organizātora spējām, saticīgo dabu un atsaucību, īpaši pret „mazajiem". Turpretim pats pret sevi un savu literāro darbu viņš visu mūžu palika stingri kritisks, vērtēdams to tikai kā „epizodu". Literātūrā Ērikam Raisteram tomēr piekrīt daudz nozīmīgāka vieta.. To, runādams tieši par viņa dzeju, tālāk apstiprināja arī Jānis Bičolis. Īpaši mīlestības lirikā Ēriks Raisters vērsis uz sevi uzmanību, būdams labākais ne tikai savā laikā, bet tā ir ievērojama vispār mūsu lirikā. „Viņš sievieti atsedz līdz pleciem," teica referents. Arī kā dzejas vērtētājs un vērtību atklājējs Ēriks Raisters ieskaitāms mūsu labāko kritiķu saimē.

Aizkustināja brīdis, kad klausītāju priekšā stājās 12 gadu vecā Rasma Raistera, deklamēdama kādu sava tēva dzejoli. Garāku Ērika Raistera dzejoļu virkni izjusti skandēja Austra Šteinberga, bet nobeigumā dzirdēja dzejnieka paša balsi, viņam dziesmu svētkos Klīvlendā vadot rakstnieku cēlienu, kas uzņemts skaņu lentē. Likās, dzejnieks nav miris, bet brīvi vada arī šo vakaru, ar parasto joviālo humoru sacīdams: „Tūlīt mūs metīs ārā, jo programma ir ievilkusies garumā." Ieilga arī šis atceres vakars, bet klausītājus, kuŗu bija ap 100, tas nenogurdināja, jo visu laiku bija jūtams abu aizgājušo dzejnieku tuvums.

Atceres pēcpusdienu ievadīja preses biedrības priekšnieks Viktors Irbe, norādīdams, ka abi aizgājušie bijuši arī lieli patrioti. Klausītāji viņu piemiņu godināja ar klusuma brīdi.

Nikolajs Kalniņš

FIRST CONFERENCE ON BALTIC STUDIES
SUMMARY OF PROCEEDINGS
Illustrated, hardbound, 128 pages Libr. of Congress Catalog No. 70—84210. Price $3.00. Starting Jan. 1, 1970 — $4.50.
ASSN. FOR THE ADVANCEMENT OF BALTIC STUDIES
471 Bay Ridge Ave., Bklyn, N.Y. 11220

Dzejniece Zenta Liepa ar savu jauno dzejoļu krājumu „Gaismas sijātājs", kuŗu mūsu laikraksta slejās nesen apskatīja Rasma Sināte.

Pēteris Aigars

SUNS

Kādēļ klausīties vīzdeguni,
Gaidīt, ko mēlnesis sacīs?
Noliecos, noglaudu melno suni,
Raugos tā brūnajās acīs.

Nezinot zintis, ko grāmatas sola,
Vārdu un teikumu gaitas,
Viņš ik vakaru zvaigznes kā olas
Saulei norietot skaita.
Un kad — purnu pacēlis — nāsīm
Pasaules brīnumus tausta,
Dzird viņš skanam no bērzu tāsīm
Mūziku neapjaustu.

Nesaredzamas pēdas viņš zina,
Neatklājamas jomas;
Gluži kā gaišreģis izdibina
Visuslēptākās domas . . .

Kam vējš drebina papeles šmaugās,
Bērzus liec . . . Netaujājiet.
Brūnajām acīm suns debesīs raugās,
Klusējot saka: viss paiet.

Jānis Norvilis

Bez puteņiem un vētras

DAINAS KOŖA 20. GADASVĒTKU KONCERTS TORONTO

Jaukto kori Dainu un tā diriģenti Almu Skudru - Kārkliņu 20 gadu jubilejas koncertā Toronto publika sveica ar ilgstošiem aplausiem. Salīdzinot koŗa uzņēmumu pirms 20 gadiem (53 dziedātāji) ar pašreizējo (56 dziedātāji, vārdiskais saraksts 67), redzams dainiešu iepriecinošs stiprums. Tautas tērpi kļuvuši krāšņāki, bagātāki, tie tagad ir arī vīriem. Pirms 20 gadiem Dainas diriģente bija Ērika Freimane, tagad — Alma Skudra - Kārkliņa. Aizvadītajos 20 gados Dainai bijuši arī citi diriģenti: Austra Andersone, Jānis Cīrulis, Jānis Pālens.

Jubilejas koncertā pēc koŗa moto nodziedāšanas rakstniece Biruta Senkēviča (koŗa „krustmāte") un archibiskaps Arnolds Lūsis (goda biedrs) teica ievadvārdus. Cilvēkos, eksistencei pārejot labklājībā, daudzreiz, diemžēl, iestājas garīga snauda, un tie garīgi pievienojas bezsejainai ļaužu masai. Koŗu vadībai un diriģentiem tādēļ jāpieliek apbrīnojamas spējas, lai darbs neapstātos. Pelnīti tika sumināts dziedātājas, kuŗas Dainas korī bijušas aktīvas visus 20 gadus (Biruta Siliņa, Melita Lapiņa, Maiga Rubene, Imanta Spēlīte), viņām pasniedza grāmatu veltes. Ir krietns laiks arī 15 un 10 gadu; arī šos dziedātājus sumināja.

Programmas pirmajai daļai izvēlētās dziesmas — Jāzepa Vītola „Upe un cilvēka dzīve" un „Bērzs tīrelī", Jāņa Zālīša „Dārgās ēnas", Alfreda Kalniņa „Nakts dziesma, Valdemāra Ozoliņa „Vakara zvaigzne", Jāņa Cīruļa „Saule laivā" un Jāņa Zālīša „Vasarā" — atvēra skaistu, bagātu skaņu rakstu. Diriģentes dziesmu tulkojumi, R. Blaumaņa vārdiem runājot, bija „. . .bez puteņiem un bez vētras", it kā mierīgās krāsās zīmētas dabas gleznas. Bija interesanti vērot diriģentes nodomus, bet, no otras puses, šis ir ļoti bīstams ceļš: izvēlēties dziesmas, kuŗas jau dziedātas pirms daudziem gadu desmitiem un par kuŗām daudz rakstīts un dzirdēts. Tā, piemēram, J. Vītola dziesmas „Upe un cilvēka dzīve", iestudējumu atceros jau pirms 40 gadiem Latvijas konservātorijas korim Paula Jozuusa vadībā, kuŗā dziedāju līdz. Šī dziesma, tāpat kā J. Graubiņa „Alutiņš bāleliņš" un vēl dažas citas, daudz dziedātas arī trimdā, gan atsevišķos koŗu koncertos, gan vairākos dziesmu svētkos. Ir 3-kārt un 4-kārt jāpārdomā un jāizsveŗ, vai drīkst tās vēl uzņemt programmās, gan dziedātāju, gan klausītāju intereses dēļ. Latvijā pēc Adolfa Ābeles vadītās Dziesmuvaras daudzu dziesmu tulkojumiem šīs dziesmas ieguva tik vienreizēji lieliskus atskaņojumus, ka visas iepriekšējās un sekojošās citu diriģentu interpretācijas bija jānoraksta zaudējumos. Pat Teodora Reitera koŗa panākumi lielā mērā dibinājās pirmatskaņojumos, tā mudinot arī komponistu jaunradi. Domāju, ka arī trimdas koŗu uzdevums ir iestudēt pēc iespējas vairāk vēl neatskaņotu dziesmu, kuŗas ir gan publicētas, gan komponistu manuskriptos, un to ir daudz. Programmā kā vienīgais pirmatskaņojums, bet arī tikai Ziemeļamerikā, bija mana „Rīga, Rīga". Tā guva ļoti labu, jūsmīgu tulkojumu (ar solisti Skaidrīti Leju), un tad arī aplausu pietika kā diriģentei, solistei un korim, tā arī autoram, un dziesma bija jāatkārto. Savā prātā nodomāju, ka šeit izpaudās klausītāju atsaucība jaunai, vēl nedzirdētai dziesmai, kā arī diriģentes tulkojumam, kuŗam auditorija pakļāvās bez salīdzināšanas priekšstata.

Dainieši var lepoties ar kupli skanošiem soprāniem, kas arī ir jaukta koŗa galvenā balss. Ir labskanīgas arī citas balsu grupas, kaut soprāni pašreiz ir krietni augstāk stādāmi. Latvijā vairākiem koŗiem bija speciāls balss skolotājs, un katram koristam bija obligāti sava balss jāskolo. Kāda gan neatsveŗama svētība, ja pats diriģents (kā tas ir Dainas korim) ir arī balss speciālists, jo katra fraze (balsiens) tad pašā sākumā tiek pareizi ievirzīta. Ir vienīgi jāvēlas, lai koristi to prastu novērtēt, jo tikai tā iegūstama kvalitāte. Ir jāmācās mīlēt daiļu skaņu, tad arī šis daiļums izpaudīsies dziesmā. Šī balsu labskaņa sāk dainiešiem atvērties kā viņu stiprums, pat klusinātos dziedājumos, piemēram, dziesmā „Tek saulīte tecēdama (ar solisti

(Turpinājums 4. lpp.)

Emma Kalniņa - Znotiņa

Cilvēki un viņu krātiņi

EDVARDA ALBI „STĀSTS PAR ZVĒRU DĀRZU" SANFRANCISKO MAZĀ TEĀTŖA IZRĀDĒ TORONTO

Divi cilvēki un sols. Viens sēž uz sola, otrs stāv vai staigā ap cilvēku un solu. Tas redzēts neskaitāmas reizes, un tāpat neskaitāmas reizes tam nevērīgi paiets gaŗām. Bet amerikāņu drāmatiķis Edvards Albī (Albee) apstājies savā lugā — īsā viencēlienā „Stāsts par zvēru dārzu" — pie sola un diviem cilvēkiem. Ar šo savu viencēlienu autors pasaka vairāk nekā daudzi citi piecu vai vairāk ainu traģēdijās un drāmās. Lugā skartās problēmas, to atrisinājuma meklējumi, pretrunu režģījumi un to izraisītā traģika var būt viela vairākiem skatuves darbiem. Tematu daudz, un Albī dažiem pieskaŗas nedaudz teikumos. Viņš to dara, it kā tēraudu pret kramu sizdams, izšķilto dzirksti mezdams pamestības, netikumu, pretdabisku tieksmju, nejūtības, neatraisītas mīlestības, nesastaptas tuvības, sakaltušu lapu un dažādu saslauku mēslainē. Tur autors savā viencēlienā liek šīm dzirkstīm gruzdēt, arī uzliesmot. Mūsdienu cilvēks šodienā kādreiz kaut ko meklē, kādreiz — neko.

Albī lugas Džerijs ir meklējis, varbūt pats to bieži nezinādams. Viņš saka, ka turp — vienalga, kur bijis viņa „turp" — ir gājis pa gaŗiem ceļiem, virzīdamies no tiem nost, maldīdamies, bet atpakaļ līdz savam „te" ir jānāk pa īsu un noteiktu ceļu. Te ir sols, vieta, kuŗu ieņēmis kāds cilvēks. Pie tā autors licis savam Džerijam liesmot, jo viņš dzirkstīs gruzdējis daudz un daudzās vietās. Daudzās vietās viņš redzējis un arī neredzēdams pagājis gaŗām būtnēm un notikumiem, kur dzīvajai radībai kā spitālīgajiem pirms gadsimtiem ar likumu būtu jāliek saukt un brīdināt: „Neškīsts, neškīsts!" Mūsdienās brīdina gan no fiziskām kaitēm. Garīgās vainas un gara dažādi koptos ieročus bieži neredz pat likums. Brīdinājuma sauciena nav. . . Džerijs pats ar savu apstāšanos pie cilvēka un tā vietas uz sola dod šim cilvēkam brīdinājuma kliedzienu: „Vai tev ir jel mazākā nojauta par to, kas otram cilvēkam vajadzīgs?"

Laimonis Siliņš savā režijas darbā, gan mazāk, gan vairāk pieskardamies daudzām sānlīnijām lugas idejā vai vairākās idejās, dod un galvenokārt izgaismo cilvēka meklējumu un saucienu pēc otra cilvēka un vietas līdzās šim otram.

Režisors ar savu Sanfrancisko mazā teātŗa ansambli viesizrādēs atvedis Edvardu Albī ar viņa stāstu par „Zvēru dārzu" pirmo reizi latviešu tulkojumā. Lai kā un kādi būtu skatītāju secinājumi pēc izrādes, viens un pats galvenais apstāklis dominē: skatītājs pēc izrādes nepaliek vienaldzīgs. Aktīvo interesi, izrādi skatot, veicina arī apstāklis, ka lomās tēlotāju starpā nav manāma liela starpība spēju un to izkoptības ziņā. Pēdējā laikā redzētajās izrādēs, tāpat atceroties pirms gadiem skatītos ansambļu sniegumus, tieši lielā starpība tēlotāju sniegumā un viņu spējās bijis apstāklis, kas daudz laba un radoša parādījis no pretējās puses.

Režisors savu darbu devis lielā vienkāršībā, tāpat paša tēloto Pētera lomu. Viņš noliek savu tēlu notikumu un reakciju mudžeklī tā, it kā visu redzētu un pārdzīvotu pirmo un vienīgo reizi. Lugas mēģinājumu skaits minēts apmēram 45. Bet Siliņa tēlotais Pēteris satiek Džeriju nupat un tagad savā izrādes iegaismojumā. . . Tā tēlo un dzīvina savu tēlojumu tikai reti un ļoti labi aktieŗi. Tēlotāju esmu skatījusi tris, gan ļoti dažādās, lomās, bet „aizdomas", ka Laimonis Siliņš var būt ļoti labs aktieris, var patiešām izrādīties par pamatotām.

Režisors devis Džerija lomas tēlotājam Ivaram Lindbergam lielu brīvību tēla veidošanā. Kā lugā teikts, ka kāds nāk — lai no kurienes — atpakaļ pa īsu un noteiktu ceļu. Lindbergs, uznākot skatuvē, bez vārda bilduma liecina, ka te un nekur citur viņš paliks un nekad nekur neaizies. . . Tēlotājam lomā daudz skaistu un arī tīru mākslinieciska momentu. Tos papildina viņa dinamiskā personība, ar kuŗu apzināti un, varbūt, arī inuitīvi prot rīkoties, lomu iemiesojot, tāpat sakaroties ar pretspēlētāju. Lindbergā skatoties un klausoties, gandrīz nemanīta paliek viņa nevērīgā runa, kurā vārdu un teikumu beigas zūd emocijām par labu. Varētu polemizēt, pat diezgan daudz, vai viņa stāstu par suni vajadzētu vai nevajadzētu ilustrēt ar kustībām, kā tēlotājs to savā lomas sniegumā dara; vai vajadzētu, vai nevajadzētu stāstīt suņa stāstu aprautiem teikumiem, asām iegrieztām pauzēm, esenciālā emocijā un mokoties šai stāstījumā, kuŗam spēku dod tieši salauzta, ne plūstoša forma. Šo lauzumu tēlotājs dod tikai nedaudz vietas, tā klaji atklādams savas piekusušās sirds asiņošanu, kā suns kampdams badā pēc barības, mīlestībā kozdams un meklēdams sev paliekamu, noteiktu mājvietu, no kuŗas nedzen prom. . . Bet ir arī vēl citas formas skatuvē, šo stāstu stāstot, ar kuŗām var rīkoties tēlotāji, iegaismodami dzelzs režģus, kas šķiŗ zvēru no zvēra, zvēru no cilvēka, arī cilvēku no cilvēka.

Drāmatiķis Albī bieži saņēmis uzbrukumus par nemorālitāti savos darbos, nihilismu, cilvēka labākās daļas apvainošanu un satriekšanu. Ko par viņu teiks pēc gadiem, to neviens nezina. Kāds apzīmējis Albī par tumsas eņģeli drāmas pasaulē. Var būt, ka kādā citā lugā tam tumši spārni. „Stāstā par zvēru dārzu" no viņa nāk gaisma uz skatītāju, aizvedot to fantazijā ar visiem tumsas eņģeļa spārniem uz gadsimtos aizaugušo Ģetzemani. Arī tur kāds Pēteris pēc aizliegšanas un šaubām ņēma plecos pēc daudziem gadiem savu apliecinājuma krustu. Un Džerijs saka: „Paldies tev, Pēter, tu aizstāvi savu vietu."

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(48. turpinājums)

Brīdi iestājās klusums. Varēja just, ka Baiba smagi nopūtās. Bet tad viņa atģidās no pārsteiguma.

„Tam iestādījumam nav laba pieskaņa... Tur parasti viņi nometina savus uzticības vīrus..." atbildēja Baiba. „Bet kas tev var notikt? Ej labāk šodien nekā rīt, lai mums paliek vairāk laika. Jo ātrāk uzzināsim, ko viņš īsti slēpj, jo labāk. Es gaidīšu tevi desmitos restorāna garderobē..."

„Un māte? Viņa jau no tēva brīdinājuma ir satriekta," vaicāja Imants.

Atkal uz brīdi iestājās klusums. Baiba pārlika.

„Māte pagaidām lai pagaida. Tas būs tikai mūsu abu noslēpums tik ilgi, kamēr būs izšķīlies zvirbulis, ko šis ūpis perē," viņa lietišķi piezīmēja. „Turies!"

Saruna bija galā.

Labāk šodien nekā rīt, — Imants Liepa atkārtoja sievas mudinājumu, bet ar to nebija atgūts vajadzīgais miers, lai turpinātu ikdienas darbu. Viņš pārlasīja vēlreiz vēstuli, bet tā nedeva jaunus pieturas punktus. Tās bija parastās klišejas, kuŗas šādi cilvēki lieto, skubinot trimdiniekus apmeklēt dzimteni. Tā bija vienkārši nacionālā sentimenta ekspluatācija. Vienu tomēr vēstule atklāja. To nerakstīja vienkāršs cilvēks, kas ieradies Londonā mācīties angļu valodu, bet amata persona, kuŗai jāveic kaut kādi pienākumi. Kādi, to redzēs vakarā.

Nejauši Imantam atmiņā iešāvās lasītais par krievu monarchistu pagrīdes uzspridzināšanu. Vai Liepaskalnam, ja tas ir viņa īstais vārds, nebija kāda līdzība ar „Tresta" nodibinātāju Aleksandru Jakuševu, cara dzelzceļa ierēdni un vēlāko padomju izlūkošanas dienesta uzticības personu? Imanta atmiņā bija iespiedies grāmatas iesākums:

„Tas sākās 1921. gada vasaras otrā pusē, kad bārdains vīrietis pusmūža gados izkāpa Tallinas stacijā no Petrogradas vilciena. Labi ģērbušos cienīgā izskata atbraucēju varēja noturēt par sekmīgu tirgotāju vai augstāku valsts ierēdni. Patiesībā Aleksandrs Jakuševs bija viens un otrs. Viņam bija nozīmīgs postenis Krievijas satiksmes ministrijā cara laikā, un 1917. gadā pēc revolūcijas viņš bija viens no daudzajiem techniskajiem lietpratējiem, kuŗus visuvarenais Trockis piespieda kalpot padomju režīmam. Viņš tagad atradās ceļā uz Oslo, lai piedalītos koktirdzniecības konferencē, bet apstāšanās Tallinā bija attaisnojama ar pilnīgi privātiem apsvērumiem.

Jakuševs jau ilgāku laiku bija draugos ar sievieti, kuŗas vīrs pēc revolūcijas bija aizbēdzis uz Tallinu. Tagad viņš cerēja pierunāt aizbēgušo, kuŗu dēvēsim par kapteini X, neatteikt sievai šķiršanos. Šis nevainīgais epizods bija iesākums vienai no visģeniālākajām, sekmīgākajām un tālu tēmētajām pagrīdes sazvērestībām, kuŗas cita starpā paralizēja uz laiku dažas rietumu valstu izlūkošanas iestādes, nodeva čekas rokās divus redzamākos un izcilākos antikomūnistus — Borisu Savinkovu un Sidneju Reiliju, palīdzēja nolaupīt skaidrā dienas laikā Parīzē balto krievu ģenerāļus Kutepovu un Milleru un beidzot noveda pie drāmatiskajām tīrīšanām 1937.—1938. gadā sarkanarmijā."

Imants piecēlās un divas reizes soļiem nomērīja savas darbistabas platumu no sienas līdz sienai. Jakuševs griezās pie redzamiem krievu emigrācijas vadītājiem, iefiltrēja viņu organizācijās savus aģentus. Kas esmu es? Man nav nekādas ietekmes, nekādu sakaru ar latviešu trimdinieku sabiedrību. Es esmu īstenībā neaprakstīta lapa. Ko šis bendes maiss, ja viņš tāds patiesi ir, vēlas no manis? Man nav nekādu noslēpumu, nekāda politiskā īpatā svara. Varbūt mana nervozā izdoma vienkārši uzceļ šo cilvēku pārāk augstu?

Imants apstājās pie loga, no kuŗa bija redzama ielas kustība. Autobusi, mašīnas, taksametri, kravas auto steidzās katrs savās gaitās. Vai kādam no šiem cilvēkiem bija mazākā interese par rūpēm, kas māca patlaban viņu? Tos interesēja peļņa, miers, izpriecas. Vai labāk nepagriezt visām šīm problēmām muguru? Bet neviens nav izbēdzis no savas ēnas. Ja Rīgā nebūtu tēva, ja tas nebūtu rakstījis, ka vēstules aizvedējs ir viņa draugs, kam var pilnīgi uzticēties, Imants Liepa pavīpsnātu par visu šo sentimentālo vārdu ekvilibristiku. Bet aiz visa kaut kas slēpās. Spēle bija jāturpina, metot cilpas, liekot lietā viltību pret viltību, jaucot patiesību ar izdomājumiem, lai pārcirstu mezglu.

Pagāja pāris stundu, un tikai pēc pusdienu pārtraukuma Imants atguva pilnīgi mieru, kad bija izdomājis visus jautājumus un atbildes uz iespējamiem pretjautājumiem. Tā bija zināmā mērā šacha spēle ar nezināmu pretinieku, kuŗa gājienus tikai aptuveni varēja priekšā stādīties.

Pēcpusdienā Imants vēlreiz piezvanīja Baibai. Viņa vēl arvien bija pārliecināta, ka šajā vakarā jāizdibina patiesība, jānosprauž robeža starp svešinieka nolūkiem un viņas un vīra nepiekāpību.

„Bet ja nu mēs vieni netiekam ar viņu galā? Vai nevajadzētu pabrīdināt mūsu rajona deputātu? Viņam labāk zināms, kas darāms, vai ko mēs varam atļauties visļaunākā gadījumā?" vaicāja Imants.

Baiba sastomījās.

„Vai tu visu neņem pārāk traģiski?"

„Pagaidām ne, bet piesardzība nebūs par ļaunu. Man šoreiz tāda nojauta. Nevaru to nekā attaisnot, bet nojautas esot mūsu zemapziņas pirmie brīdinājumi, ja draud briesmas," Imants atzinās. „Neesmu māņticīgs, bet..."

„Jā..." Baiba novilka. „Nav jau sevišķi ērti, bet katram gadījumam var pie viņa aiziet. Šodien pēcpusdienā viņam ir tieši pieņemamās stundas publikai. Es izstāstīšu visu šo gadījumu. Pagaidām, protams, tur nekā nav, bet, lai tev prāts būtu mierīgs, noteikti aizieši."

„Domāju, ka tas nevar kaitēt. Pats ļaunākais, ka visā šajā lietā iesaistīts mans tēvs. Tieši vai netieši, to mēs nezinām, taču brīdinājums bijis. Mēs būtu vieglprātīgi, to neievērodami..."

„Es noteikti aiziešu... Ja nebūs viņa paša, būs sekretārs..."

Pēc sarunas ar sievu Imants atelpoja. Visi iespējamie piesardzības soļi bija sperti. Ja tie izrādīsies lieki, nekas, bet ja Liepaskalnam ir kaut kas ļaunāks padomā, vakarā jau būtu par vēlu.

Imants Liepa īsi pirms septiņiem atstāja mašīnu blakus ielā, kuŗa saucās simboliski Maskavas vārdā, un lēniem soļiem gāja uz restorānu, kuŗā līdz šim nebija kāju spēris. Nervi bija mazliet satraukti, it kā pirms eksāmena, kuŗam viss priekšmets nav vēl pilnīgi apgūts. Viss bija atkarīgs no laimes.

Restorānā, kā norunāts, viņu gaidīja savādais paziņa. Sasveicinoties Liepaskalns kratīja atnācēja roku un teica:

(Turpinājums sekos)

Trīs skaņu plašu „iesvētīšana"

AGRĪNI ZIEMSVĒTKU ZVANI DV VĪRU KOŖA EGLĪTES VAKARĀ HAMILTONĀ

DV vīru korim Kanadā, kas četros gados kļuvis labi pazīstams latviešiem visā pasaulē ar skaņu platēs iedziedātām karavīru dziesmām, izveidojies jauks paradums — pirms katras plates iznākšanas pulcēties kopā tās oficiālā pirmatskaņojuma vakarā, kuru varētu saukt arī par plates „iesvētīšanu". Šogad tas notika vēlāk nekā iepriekšējos gados — tikai 5. decembrī, arī ne vairs Toronto, kur dzīvo koŗa dalībnieku vairums, bet Hamiltonā, pie tam apvienots ar koŗa eglītes vakaru, kas, liekas, bija viens no pirmajiem latviešu eglītes sarīkojumiem šogad Kanadā. Tā jau visai agri jaunās skaņu plates dunoņā ieskanējās Ziemsvētku zvani, gluži kā kādreiz dzimtenes dievnamos, kad brīvi dzīvojām paši savā valstī un kad Ziemsvētku svinēšana vēl nebija liegta. Kā jau apvienots sarīkojums, tas izvērtās plašāks, iespaidīgāks un arī izjustāks nekā citkārt, bet arī tas šogad bija īsti piemēroti, jo parastā viena vietā šoreiz bija trīs „iesvētījamie" — Kanadas DV izdotās skaņu plates ar Ziemsvētku zvaniem deklamācijām un dziesmām, īpašais veltījums bērniem un — tradicionāli galvenais — 4. karavīru dziesmu kopojums. Kaut tas bija oficiālais pirmatskaņojuma vakars, visas trīs plates, protams, vairāk nekā 40 sarīkojuma dalībnieki — koristi ar savu vadību, dzīvesbiedrēm un dažiem viesiem — noklausīties nevarēja, jo tas aizņemtu pārāk daudz laika, taču karavīru dziesmas izskanēja visas un fragmenti no Ziemsvētku plates vakaram piedeva tā raksturam piemērotu noskaņu un gaisotni.

Komponista Imanta Saksa klavierpavadījumā ar daudzām sieviešu balsīm paplašinātais DV vīru koris nodziedāja „Kluso nakti", tad vakara norises vadību pārņēma koristu „šoferis" Jānis Gailītis, jau sākumā un turpmākajās stundās, kuŗas aizskrēja kā ar vēja spārniem, devīgi bārstīja uzkrāto humoru no saturā bagātīgās vāceles un cītīgi iepazīstināja koristus ar viesiem, pēc tam viesus ar koristiem, tā ka neizpalika arī vīra iepazīstināšana ar pielaulāto sievu. DV Hamiltonas nodaļas prādis E. Pulciņš apsveikuma vārdos novēlēja vakara dalībniekiem svecīšu gaismā un sirsnībā smelties svētku siltumu.

Ziemsvētku vēsti teica rakstniece Tonija Krūka, pakavēdamās pie tā, kā radusies vispopulārākā un reizē arī visskaistākā Kristus dzimšanas svētku dziesma „Klusa nakts, svēta nakts". Kā visas līdzīga rakstura dziesmas, — viņa norādīja, — arī šī radusies, cilvēkam kādam pateicoties par kaut ko, kā, piemēram, bērni pateicas vecākiem par viņu mīlestību, bet bēgļi par rasto patvērumu. Parasti šo pateicību visvairāk izjūt vientuļības brīdī, un šādos brīžos dzimušas daudzas dziesmas, kuŗas tagad dzied visā pasaulē. „Arī mums ir, par ko pateikties," sacīja T. Krūka, „jo šie ir svētki, kad gribas vairāk dot nekā ņemt, kad gribam kaut ko dot izkliedētajiem latviešiem ne tikai Kanadā, bet visā pasaulē, gribam kaut ko piemērotu dot šajos svētkos mūsu karavīriem, kuŗi — daudzi, varbūt, lielākā vai mazākā vientulībā — atskatās uz savām gaitām, bērniem, kuŗi parādījuši, ka nav aizmirsuši latviešu valodu un dzied Ziemsvētku dziesmas latviešu valodā, visiem tautiešiem, kuŗi atsaucīgi sekmējuši mūsu darbu. Šīs trīs jaunās skaņu plates ir DV pateicība — Dievam par godu, tautai par prieku un pašiem par apmierinājumu."

„Apvienotais kopkoris" pateicās runātājai ar „Es skaistu rozīt' zinu", tad noklausījās 4. skaņu plati ar karavīru dziesmām, no kuŗām pēdējai izskanot, kājās cēlās DV vīru koŗa pr-ks Elmars Krūka: „Uz lūpām man pats pirmais vārds ir — pateicība. Ir paveikts milzīgs darbs. Kad tieši pirms 4 gadiem, 5. decembrī, gaismu ieraudzīja pirmā skaņu plate ar karavīru dziesmām, neviens jūs nezināja, tagad jūs pazīst visi, pat dzimtenē, jo izplatītas 12.000 plates ar jūsu dziesmām." Norādījis, ka dzīvei tikai tad ir vērtība, ja tajā kaut ko atstāj citiem, E. Krūka atzina, ka tas iespējams tikai organizēti, ko liecina arī izdotās plates, koristu un talcinieku vienprātīgā sadarbība to sagatavošanā, pašiem dziedot, pašiem cepot un vārot, pašiem paveicot daudz cita vajadzīgā. Reizē tas liecina, ka DV organizācija ar vairāk nekā 9000 biedriem brīvās pasaules 12 valstīs ir reāls spēks. Tad E. Krūka atkal kļuva stingri oficiāls un paziņoja, ka nākošais koŗa mēģinājums un starts jaunai platei notiks jau janvāra vidū, jo „dziesmu vēl ir bez gala". Bet viņš arī paziņoja, ka kāds sajūsmināts iedziedāto karavīru dziesmu un reizē ar to DV vīru koŗa cienītājs, kas vēlas palikt neminams, pateicībā un atzinībā nodevis 50 dol., kuŗus koris vienojies nosūtīt Ministeres latviešu ģimnazijai Vācijā sadalīšanai mazās Ziemsvētku veltēs tiem 8 Kanadas latviešu jauniešiem, kuŗi šogad tajā papildinās savās latviskajās zināšanās.

Vakara rīkotāji bija izdomājuši saviem viesiem jauku pārsteigumu, sarunājot mazam koncertam un deju mūzikai vienpersonas kapellu — akordeonistu Silvio Kamileri, 26 gadus vecu Maltā dzimušu italieti, kas tikai 14 gadu vecumā pievērsies akordeona spēlei, bet jau kļuvis starptautiski plaši pazīstams, saņēmis 15 stipendiju un izpelnījies simtiem atzinības medaļu un balvu, bijis Kanadas čempions, šogad uzvarējis plašajā pasaules akordeonistu sacensībā Ņujorkas Karnegi zālē. Pašreiz viņš ir Ontario akordeonistu orķestŗa diriģents, bet dzīves iztiku pelna galvenokārt kā ar abiem brāļiem veidotas deju kapellas šefs, kaut viņa sirdslieta ir klasiskā koncertmūzika. Taču tikpat virtuozi viņš spēlē arī moderno, vispār — apbrīnojami iejūtas ikkatrā mūzikas stilā, ja tā var teikt, brīvi un ātri improvizē un aranžē. To S. Kamileri apliecināja, lieliski un pilnīgi latviskā izjūtā bez mazākās iepriekšējas iepazīšanās droši un iejūtīgi nospēlējot pēc pēkšņi priekšā noliktajām notīm mūsu tautas deju „Sudmaliņas", priecājoties par vakara dalībnieku dejojumu un drīz vien sākot pēc nošu lapām dziedāt pašam nesaprotamo tekstu... Ar savu Cordavax akordeonu, kuŗš kopā ar visām ierīcēm maksā ap 3000 dol. un kuŗu nelietpratējs varētu saukt par elektrisku, automatisku vai mechanisku instrumentu (jāsaubās, vai parastā akordeona spēlētājs ar šo komplicēto rīku tiktu galā!), viņš deju mūzikā patiešām bija vesela kapella. Lieliskākais sniegums tomēr bija S. Kamileri atskaņotie divi koncertgabali un uz vakara dalībnieku vēlēšanos paša aranžētais pamatmotīvs no filmas „Doktors Živago", kad akordeona spēlē brīžiem dūca ērģeles, ieraudzājās vijoles un iegavilējās saksafoni...

Daudz darba Silvio Kamileri tomēr nebija, jo eglītes vakara dalībnieki paši izrādījās pārāk aktīvi laudis, lai „kapellai" atvēlētu tikai īsus atelpas brīžus. Dejošana šoreiz pārāk „nevilka", toties sprēgāja jautras sarunas, notika veikla un draudzīgiem skūpstiem apstiprināta koristu „labāko pušu" uzņemšana vanadzēs, uzviļņoja kopdziesmas, Mirjama Bērziņa sniedza sologabalus. Tā Silvio Kamileri vairāk klausījās nekā lika klausīties citiem. Arnolds Saulīte pacēla glāzi un aicināja visiem tukšot savas par godu tam, kam pašreiz tēja vien jādzeŗ — koŗa dalībniekam Auseklim Pērkonam Ceilonā. Nedalītu piekrišanu, par ko liecināja iztukšotie šķīvji, guva arī Hamiltonas vanadžu rūpīgām rokām un sirsnīgām sirdīm Ziemsvētkiem piemēroti klātais eglītes vakara galds ar īsti tautiskiem ēdieniem, to vidū „Latvijas lauku desu", kuŗa svešuma dzīvē jau kvalificējama par retumu. Vtr.

TOP SALDENĀ PUDELE

Toronto latviešu tautas augstskolas ģimnazijas drāmatiskais pulciņš šai mācību gadā režisora H. Miķelsona vadībā iestudē R. Blaumaņa lugu „No saldenās pudeles", kuŗas pirmizrādi sniegs skolas Draudzīgā aicinājuma atceres vakarā. Mēģinājuma laikā izdarītajā uzņēmumā režisors gan kļuvis par fotografa izpalīgu, izgaismojot savus tēlotājus: Sk. Leju un A. Rozīti pie galda, bet V. Kuperi, S. Zubāni, A. Pakrastiņu un Z. Ezeru aiz galda, kamēr P. Ancāns „pazudis". Foto: J. Liģers

Jau iesoļoti turpat 3000 dolaru

DAŽU APŠAUBĪTAIS UN PELTAIS KĻUVIS PAR PANĀKUMU

Kaut komitejas „Nākotne 70" 19. oktobrī rīkoto soļojumu „no Rīgas uz Jelgavu" resp. 25 jūdzes pa un apkārt pilsētai 18 dalībnieki joprojām nav norēķinājušies ar saviem „sponsoriem", kuŗi tiem garantēja noteiktu samaksu par katru veikto jūdzi, jau tagad zināms, ka pasākums kļuvis par lielāku panākumu nekā rīkotāji bija iedrošinājušies cerēt. Pārējie 65 soļojuma dalībnieki bijuši čaklāki, iekasējuši no garantētājiem jūdžu naudu un kopsummā iemaksājuši „Nākotnei 70", lēšot tikai „apaļos dolaros", 2750 dol. Pieņemot, ka arī 18 kūtrie norēķinu kārtotāji gluži par centiem vien 25 jūdzes nav soļojuši, ir iespējams, ka „iesoļotā" kopsumma sasniegs vai pat pārsniegs 3000 dol. robežu. Bez šī pasākuma, soļojuma dalībniekiem ir patīkamā apziņa, ka tā ir viņu pašu sagādāta nauda, ar kuŗu financēs jaunatnes nedēļas programmu Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku ietvaros, ar pašu pūlēm un sviedriem nopelnītā. Un tas liek aizmirst soļojumā iemantotās tulznas, ja kādam tādas bijušas; bez tam tās starplaikā tik un tā jau sadzijušas.

Soļojumam bija pieteikušies 94 jaunieši, par bērniem uzskatāmos un par jauniešiem vairs neuzskatāmos ieskaitot, no kuŗiem tikai 11 soļojuma rītā nobijās vai nu no gaŗā ceļa gabala, vai arī iespējamā lietus, jo rīts nebija mīlīgs. Taču 83 devās ceļā, ap 60% no tiem — un tas arī panākums, pat pārsteigums! — noslēja 25 jūdzes. Šis neparedzēti lielais „distances beidzēju" skaits ir viens no faktoriem, kas pasākumam lika iejūt par lielu panākumu, ievērojami palielinot soļojuma koprezultātu dolaros, jo „sponsori" taču maksāja par katru nostaigāto jūdzi. Tādēļ: jo lielāks bija dalībnieku skaits, kas paveica visu ceļa gabalu, nosoļojot „no Rīgas līdz Jelgavai" un „iesoļojot" maksimāli lielāko atlīdzību, jo lielāka auga kopsumma.

Lielākais pelnītājs dziesmu svētku jaunatnes programmas ieceŗu īstenošanai bijis pats komitejas „Nākotne 70" priekšsēdis Dr. Voldemārs Gulēns, kas savu darba kollēgu - ārstu vidū slimnīcā atrada tik daudz atsaucīgu maksātāju, ka spēja viens pats ar 25 jūdžu „pastaigu" nodot komitejai 460 dol. Viņa veikums, gan tikai netieši, kļūst vēl lielāks, ja ievēro, ka soļojumā piedalījās visa viņa ģimene. Veiksmīgā izrādījās viņa 5 gadus vecā meita Māra, kuŗa nopelnīja 140,25 dol., ar šo summu izvirzoties vispār par otru dižāko pelnītāju aiz tēva. Sparīgi uzdevuma veikšanai piegāja arī tikai 2½ gadu vecā Ausma, ietipinot 54,85 dol. un tā pārspējot pat savu 4 gadus veco māsu Laimu, kuŗai nācās apmierināties ar 36,99 dol. Domājot vairāk par savām trejmeitiņām nekā jūdžu skaitu un priecājoties par viņu dūšu un izturību; māte Brigita ģimenē „palika pēdējā vietā", iekasējot „tikai" 23,75 dol. Taču pietika ar tiem, lai Gulēnu ģimene ar kopīgu „iesoļojumu" — 715,84 dol. iemaksātu vairāk nekā ceturto daļu no tā, ko no saviem „sponsoriem" saņēma un rīkotājiem tālāk nodeva visi 65 soļotāji kopā, kuŗi līdz šim jau norēķinājušies.

Ko nozīmē Gulēnu ģimenes veikums, it sevišķi trīs mazo meitenīšu „iesoļojums", vislabāk apliecina skaitļu valoda, jo ar 107 dol. „maģisko" 100 dol. robežu sasniedza vienīgi vēl Edīte Āpše, bet vispār tikai 13 „pastaigas" dalībnieki katrs nopelnīja starp 50 un 100 dol. Grupā ar 20 — 50 dol ieņemumu ierindojās 34 dalībnieki.

Vai šie skaitļi neliek kļūt domīgiem tiem tautiešiem, kuŗi skatījās skeptiski uz šo ieceri, apzīmējot to pat par niekošanos un ieteicot labāk nokrāsot kādu ēku vienā no latviešu sabiedriskajiem īpašumiem? Nav šaubu, ka ēkas nokrāsošana vai līdzīgs „labais darbs" jaunatnes programmas organizētājiem nebūtu devis 2750 dol., pat 1000 dol. ne, jā —jāšaubās pat par 500 dol. Jauniešu uzņēmība un entuziasms spēja vairāk, spēja kaut ko nereālu, nekā spēj runas, prātīgi padomi un nopelumi. Lielais dalībnieku skaits soļojumā un soļotāju prasme atrast atsaucīgus „jūdžu naudas" maksātājus ne vien sekmēja pasākuma ļoti labo izdošanos, bet bija arī labākā un iespaidīgākā atbilde tiem, kas vai nu vīpsnāja, vai runāja par niekošanos. Cik labi būtu, ja tā niekotos visa latviešu sabiedrība, tad nevienam netrūktu līdzekļu — ne skolām, ne organizācijām; tad arī viena otra ļoti laba un iespējama iecere, viens otrs ļoti nozīmīgs projekts nebūtu jānoliek pagaldē līdzekļu trūkuma dēļ!

Katrā ziņā 19. oktobŗa soļojums „no Rīgas uz Jelgavu" modinājis interesi jauniešos arī Hamiltonā, Londonā, Ņujorkā, Klīvlendā un citur. Šoziem plānots vēl otrs soļojums, un nevienam nevajadzēs būt pārsteigtam, ka tad, varbūt, īstenosies „Nākotnes 70" sākotnējā doma, ka latviešu jaunieši tai pašā laikā daudzās Kanadas un ASV pilsētās soļo „no Rīgas uz Jelgavu".

„Nākotne 70" latviešu veikalu, uzņēmumu un citu pasākumu sludinājumu vākšanu Kanadas 5. dziesmu svētku vadonim uzsāks 10. janvārī, kad komitejas pārstāvji apmeklēs tautiešus, kuŗi var būt ieinteresēti ar sludinājumiem svētku vadonī, kuŗu iegādāsies vairāki tūkstoši svētku dalībnieku, arī no citiem kontinentiem, populārizēt savus saimnieciskos pasākumus vai cita veida pakalpojumus. „Nākotne 70" firmām un uzņēmumiem izsūtīs arī rakstveida aicinājumus, īpaši norādot uz izdevīgo reklāmēšanās veidu svētku vadonī.

Vēl izdarāmi labojumi „Nākotnes 70" rīcības komitejas lokālo pārstāvju sarakstā atsevišķajās Kanadas un ASV pilsētās, kuŗu mūsu laikrakstā publicējām 26. novembŗa numurā. Neskaidrā rokraksta dēļ redakcija aplami izburtojusi divus vārdus: pārstāvis Istlansingā ir Egons Kubuliņš (ne Kubulnieks), bet Indianapolē — Ilze Kuriņa (ne Kurika). Vdg.

Guvusi daudz „sponsoru", krietnu dolaru žūksnīti „Nākotne 70" programmas īstenošanai Toronto ielās „iesoļoja" šīs Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku apakškomitejas priekšsēža Dr. V. Gulēna ģimene. Uzņēmumā no kreisās — Brigita Gulēna, Voldemars Gulēns, 5 gadus vecā Māra, 4 gadus vecā Laima un 2½ gadus vecā Austra. Māra nostaigāja 11 jūdžu, bet abas jaunākās māsas veica 5 jūdžu garu ceļu. Foto: J. Liģers

BEZ PUTEŅIEM UN VETRAS

(Pārnesums no 3. lpp.)

Daci Kārkliņu). Ja dažbrīd grībējās dzirdēt lielāku dinamisko dažādību, spontānāku spēku, tad tomēr jātic diriģentes - dziedones gudrībai nepārsniegt savu dziedātāju labskaņas robežas, kuŗas valdīja visā koncertā un ko ar lielu patiku var atcerēties arī vēl pēc koncerta.

Labi izstrādāti, ritmiski elastīgi, pievilcīgā skanīgumā veidojās Ērikas Freimanes „Aiz kalniņa dūmi kūp", kuŗu, tāpat kā Jēkaba Poruka „Pavasaŗa dziesmu", klausītāji vēlējās dzirdēt vēlreiz. Vajadzēja atkārtot arī gaišās Jāņa Ciruļa „Saule laivā" un Jāņa Zālīša „Vasara" (ar solisti Daci Kārkliņu).

Daudz baltu dieniņu nākotnes gaitās!

TORONTO ZIŅAS

● Latviešu kreditsabiedrības birojs 26. decembrī un 2. janvārī būs slēgts, bet 24. un 31. decembrī darbosies līdz plkst. 5 pēcpusdienā.

● Nevis Latviešu namā, kā kļūdaini ziņots, bet DV namā 22. decembrī plkst. 8,30 vakarā notiks jaunatnes pulciņa Staburags rīkotā Ziemsvētku balle.

● Kanadas latviešu teātŗa Toronto ansambļa V. Pukata režijā iestudētās Māras Zaļāskalnes „Gandarījums" otra atkārtojuma izrādi 14. decembrī Latviešu namā noskatījās tikai ap 150 apmeklētāju, kas tomēr uzskatāms par lielu skaitu, ja ievēro, ka šo lugu Toronto sniedza jau trešo reizi un ka pašreiz ir laiks, kad daudzi jau dzīvo Ziemsvētku noskaņā, tādēļ vairāk domā par dāvanu sagādi nekā sarīkojuma apmeklēšanu. Faktiski šī jau bija sestā lugas izrāde, jo ansamblis ar to viesojies arī Hamiltonā, Filadelfijā un Ņudžersijas Priedainē.

● Baltiešu kaŗa veterānu korpusa eglītes vakars 12. decembrī DV namā bija pulcinājis ap 100 apmeklētāju, apmēram vienādā skaitā visu trīs tautību piederīgo. Sarīkojumā ieradās arī Kanadas federālā parlamenta loceklis Volters Dikens (Deakon) un Lielt. ronto pašvaldības oldermanis Antonijs Donahijs (Donahue), bet DV organizāciju pārstāvēja Kanadas valdes pr-dis E. Krūka, Kanadas vanadžu pr-ce M. Jonāne un DV Toronto nodaļas pr-dis I. Zamlovskis. „Namatēvs" bija lietuvietis S. Jakubaitis, kas šogad veic korpusa priekšnieka pienākumus, bet galdus bija klājušas igaunietes. Eglītes vakara garīgo aktu vadīja lietuviešu priesteris Statkevičus, bet priekšnesumu daļā duetus dziedāja igauņi S. Prēma un R. Tralla, klavierpavadījumus spēlējot igauņu pianistei A. Kurgei.

● Austrumu ģenerālhospitālī 10. decembrī 75 gadu vecumā mirusi Anna Graikste, dzimusi Dzērve, kuŗu 12. decembrī pēdējā gaitā uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu izvadīja archibīskaps A. Lūsis. Par aizgājēju sēro dēls un divas meitas.

● DV Toronto nodaļas valde 7. decembŗa sēdē apstiprināja maksķernieku sekcijas vadību nākamajam gadam. To arī turpmāk vadīs Jānis Treijs, administrātīvo daļu pārzinās K. Deklavs, sacensības kārtos R. Puriņš, galvenais tiesnesis A. Kalve, informātors A. Kvēps un sarīkojumu organizētājs O. Zvirgzdgrauds. Sākoties žibulēšanas sezonai, sekcija iecerējusi vairākus izbraukumus un „zivju vakarus".

● Sv. Andreja draudzes mācītājs Ā. Čops, atpērkoties no Ziemsvētku apsveikuma kartīšu sūtīšanas, ziedojis Sidrabenes bērnu nometnes vajadzībām 25 dol.

● Paredzētā Kritušo kaŗavīru pieminekļa pārvaldes talcinieku sanāksme 7. decembrī Latviešu namā nenotika, jo neieradās pietiekams dalībnieku skaits. Jaunu sanāksmes laiku izziņos vēlāk. Arī LNJAK valdes sēde, kuŗa bija paredzēta 13. decembrī, nenotika, bet valdes locekļi sapulcēsies sešu nedēļu nogaļu kursu nākošajā posmā 27. un 28. decembrī Saulainē.

● Sv. Andreja draudzē iesvētības mācības jauniešiem māc. Ā. Čops uzsāks 28. decembrī plkst. 11 dienā baznīcas blakustelpās. Līdz šim pieteikušies jau 20 iesvētījamo, bet paredzams, ka līdz mācību sākumam to skaits vēl pieaugs.

● Karikatūrists Eduards Keišs nosūtījis Rietumvācijas valsts kancelejai Bonnā savu jaunāko karikatūru kopijas, kuŗās redzami ne vien vairāki pašreizējās valdības locekļi, to vidū kanclers Brants un ārlietu ministrs Šēls, bet arī Maskavas politikas noteicēji. Viņš tagad saņēmis oficiālu Rietumvācijas valsts kancelejas pateicību ar piebildi, ka „kancleram karikatūras patikušas". Ed. Keišs pašreiz zīmē karikatūras Latviešu nacionālajam fondam(Zviedrijā) sakļaujamu pastkaršu veidā uz 12 lapām. LNF tās iespiedīs un izplatīs nākošajā gadā sakarā ar visā pasaulē gatavoto Ļeņina 100. dzimšanas dienas atzīmēšanu 22. aprīlī. Šo pastkaršu komplektu ar tekstu angļu valodā fonds izsūtīs pretkomūnistiskajām organizācijām visā pasaulē tālākai izplatīšanai. Ja šis pasākums gūs atsaucību, nākošo šāda veida „pastkarti" veltīs dzīvei okupētajā Latvijā. Karikatūrists Ed. Keišs publikācijai vajadzīgos zīmējumus fondam dāvinājis sakarā ar saviem 60 mūža gadiem, uz kuŗiem atskatījās 4. oktobrī.

● Kurzemes cietoksnī notikušo Ziemsvētku kauju 25 gadu atceres svinības notiks 3. janvārī plkst. 7 vakarā Saulainē ar svētbrīdi pie Kritušo kaŗavīru piemineķļa, kuŗu vadīs māc. E. Ķeŗģis no Hamiltonas. Pēc tā notiks draudzības vakars Saulaines sabiedriskajās telpās, kur runās Kurzemes kauju dalibnieks vītn. Eriks Preiss. Priekšnesumos piedalīsies dzejnieks Modris Lorbergs no Toronto, tenors Andis Cers un akordeonists Alfreds Grīnbergs, abi no Hamiltonas. Ieejas maksa pret ziedojumiem tiešo izdevumu segšanai. Dalībnieki aicināti ņemt līdz groziņus. Būs gādāts arī par pārnakšņošanas iespējām. Atceres svinības rīko īpaša rīcības komiteja, kuŗas priekšsēdis ir O. Kļavenieks, kasieris K. Moris un locekļi S. Leimanis, V. Krugers un M. Vilks. Tuvāku informāciju sniedz O. Kļavenieks (tālr. darbā 255-0167, bet mājās 466-0432).

● Pēdējās nedēļas aizvadot slimnīcā, pēc ilgākas slimošanas 24. novembrī 69 gadu vecumā mirusi Marija Roze, kuŗu pēdējā gaitā uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu divas dienas vēlāk izvadīja kanadiešu katoļu mācītājs. Par aizgājēju sēro meita Ina Roze Toronto.

● TLMM kluba jaunās sezonas pirmajā mēneša sanāksmē 4. decembrī DV namā ieradās ap 40 biedru, noskatoties vairāk nekā pusstundu gaŗu krāsu filmu „Ziemeļu zemē", kuŗā parādita Kanadas eskimu dzīve, kā arī roņu un valŗu medības. Nākošajā sanāksmē, kuŗa notiks 8. janvārī plkst. 8 vakarā DV namā, paredzēts izrādīt trīs kultūrfilmas.

● Pēc satiksmes negadījuma Sv. Maikla slimnīcā jau pāris nedēļu ārstējas Ana Gruzdēna, kuŗu uz slimnīcu Toronto pārveda no Berijas. Braucot pa 400. šķērsceļu agrā 20. novembŗa rīta stundā, viņa ap 5 jūdžu attālumā no Berijas zaudējusi kontroli pār mašīnu un nobraukusi no ceļa. Automašīnai apgāžoties, A. Gruzdēnai ielauzts galvas kauss. Smagi ievainotā Berijas slimnīcā pirmo dienu aizvadījusi bezsamaņas stāvoklī, tad pārvesta uz Toronto, kur paredzams ilgāks dziedināšanās laiks.

● Arī šogad abos latviešu sabiedriskajos namos notiks plašas Jaungada sagaidīšanas balles. DV namā jaunā gada saņēmējus aicina 31. decembrī plkst. 8 vakarā; ieejas maksa 6 dol., galdiņi rezervējami pa tālr. 465-5225. — Arī Latviešu namā balle sāksies plkst. 8 vakarā; galdiņi rezervējami pie nama pārvaldnieka F. Vilmaņa (tālr. 922-2931).

Toronto laviešu kreditsabiedrība

Latvian (Toronto) Credit Union Limited
491 College St., Toronto 174, Ont.

Telef. 924-2775
maksā

6% par noguldījumiem, 7 — 7½ par ilgtermiņa noguldījumiem

Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.

REZERVE AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 vai $5000.00.

Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā, sestdienās no pl. 9 — pl. 1 dienā.

ANDREJSONS
APDROŠINA
463-7313

„Jā, tā nu ir, Jautrības kundze: jums gaidāms bērniņš," pacienti izmeklējis, ar vēlīgu smaidu pavēstī ārsts un piebilst: „Varu iedomāties, cik ļoti jūsu vīrs par šo ziņu priecāsies!" — „Priecāsies?" Jautrības kundze bažīgi vaicā. „Neesmu gan tik pārliecināta par to. Viņš jau tajā izbraukumā nemaz nepiedalījās..."

O ZIŅAS

atsaucību, nākošo šāda veida „pastkarti" veltīs dzīvei okupētajā Latvijā. Karikatūrists Ed. Keišs publikācijai vajadzīgos zīmējumus fondam dāvinājis sakarā ar saviem 60 mūža gadiem, uz kuriem atskatījās 4. oktobrī.

Kurzemes cietoksnī notikušo Ziemsvētku kauju 25 gadu atceres svinības notiks 3. janvārī plkst. 7 vakarā Saulainē ar svētrīdi pie Kritušo karavīru piemiekļa, kuru vadīs māc. E. Ķeris no Hamiltonas. Pēc tā notiks rīdzības vakars Saulaines sabiedriskajās telpās, kur runās Kurzemes kauju dalībnieks vītn. Eriks Preiss. Priekšnesumos piedalīsies dzejnieks Modris Lorbergs no Toronto, tenors Andis Ders un akordeonists Alfreds Grīnbergs, abi no Hamiltonas. Ieejas maksa pret ziedojumiem iešo izdevumu segšanai. Dalībnieki aicināti ņemt līdz groziņus. Būs gādāts arī par pārnakšņošanas iespējām. Atceres svinības iko īpaša rīcības komiteja, kuas priekšsēdis ir O. Kļavenieks; asieris K. Moris un locekļi S. eimanis, V. Krugers un M. ilks. Tuvāku informāciju sniedz . Kļavenieks (tālr. darbā 55-0167, bet mājās 466-0432).

Pēdējās nedēļas aizvadot imnīcā, pēc ilgākas slimošanas . novembrī 69 gadu vecumā misi Marija Roze, kuŗu pēdējā aitā uz Jorkas kapsētas latviešu odalījumu divas dienas vēlāk izadīja kanadiešu katoļu mācītājs. Par aizgājēju sēro meita a Roze Toronto.

TLMM kluba jaunās sezonas rmajā mēneša sanāksmē 4. decembrī DV namā ieradās ap 40 edru, noskatoties vairāk nekā sstundu gaŗu krāsu filmu „Zieļu zeme", kuŗā parādīta Kanas eskimu dzīve, kā arī roņu un ļu medības. Nākošajā sanāksnē, kuŗa notiks 8. janvārī plkst. vakarā DV namā, paredzēts izdīt trīs kultūrfilmas.

Pēc satiksmes negadījuma . Maikla slimnīcā jau pāris neļu ārstējas Ana Gruzdēna, kuuz slimnīcu Toronto pārveda Berijas. Braucot pa 400. ātrļu agrā 20. novembŗa rīta stunā, viņa ap 5 jūdžu attālumā no erijas zaudējusi kontroli pār šīnu un nobraukusi no ceļa. tomašīnai apgāžoties, A. Gruzai ielauzts galvas kauss. Smaievainotā Berijas slimnīcā pirdienu aizvadījusi bezsamaņas vokļi, tad pārvesta uz Toron- kur paredzams ilgāks dziedišanās laiks.

Arī šogad abos latviešu sadriskajos namos notiks plašas ngada sagaidīšanas balles. namā jaunā gada saņēmējus ina 31. decembrī plkst. 8 vaā; ieejas maksa 6 dol., galdi rezervējami pa tālr. 465-5225. Arī Latviešu namā balle sāk plkst. 8 vakarā; galdiņi rezervējami pie nama pārvaldnieka F. Vilmaņa (tālr. 922-2931).

Toronto laviešu
kreditsabiedrība
tvian (Toronto) Credit Union
Limited
College St., Toronto 174, Ont.
Telef. 924-2775
maksā
par noguldījumiem,
— 7½ par ilgtermiņa
noguldījumiem
ditsabiedrība izdara visas pe
tās banku operācijas, izsniedz
evumus, izdara naudas pār
umus un izsniedz ceļotāju
čekus.
ZE AR NAUDAS NOGULDI
NU VAI AIZDEVUMU IZ
EGŠANU KREDITSABIED
A IZDARA DZĪVĪBAS AP
OSINĀŠANU LĪDZ $2000.00
vai $4000.00.
ļas atvērtās darbdienās no pl
12 — 3 vakarā,
tdienās no pl. 9 — pl. 1 dienā.

ANDREJSONS
APDROŠINA
463-7313

, tā nu ir, Jautrības kundze: gaidāms bērniņš," pacienti klējis, ar vēligu smaidu parārsts un piebilst: „Varu ieties, cik ļoti jūsu vīrs par šo priecāsies!" — „Priecā- Jautrības kundze bažīgi „Neesmu gan tik pārliecipar to. Viņš jau tajā izbraunemaz nepiedalījās..."

Profesora Pēteŗa Šmita simtgade

Jau brīvajā Latvijā, sākot ar Krišjāni Baronu un Kronvaldu Ati, mēs esam svinējuši mūsu kultūras cēlāju un radītāju simtgades. To esam turpinājuši trimdā, vārdos un rakstos pateicībā pieminēdami Annu Brigaderi, R. Blaumani, Raini, Aspaziju, un nu pienākusi valodnieka un folklorista Pēteŗa Šmita simtgade.

Profesors Pēteris Šmits — vidzemnieks, lauksaimnieka dēls, dzimis Raunā Pekšu mājās 1869. gada 25. decembrī. Studējis Pēterburgas universitātē; tās austrumu valodu nodaļu beidzis ar stipendiju ķīniešu valodas studijām Pekingā. Pēc tām no 1899. gada mācību spēks Tālo austrumu institūtā Vladivostokā. 1902. gadā iegūstot maģistra gradu Pēterburgas universitātē par mandarīnu valodas darbu, paaugstināts par profesoru un vēlāk bijis minētā institūta direktors līdz 1919. gadam.

Profesors P. Šmits atgriezās Latvijā kopā ar Imantas pulku. No 1920. — 1938. gadam viņš bija profesors salīdzināmā valodniecībā Latvijas universitātē Rīgā, kur mira 1938. gada 5. jūnijā. Darbodamies Tālo austrumu valodu institūtā, Pēteris Šmits sarakstījis mācību grāmatas ķīniešu valodā. Līdztekus viņš interesējies par latviešu mitoloģiju un folkloru, arī dzīvodams Tālajos austrumos. 1918. gadā iznāca viņa grāmata „Latviešu mitoloģija". Ievērojamākais Pēteŗa Šmita darbs veltīts mūsu folklorai — „Latviešu pasakas un teikas" 15 sējumos, kuŗi aptver 7895 pasakas un teikas, ieskaitot variantus. Savākto milzu materiālu profesors ir zinātniski pētījis un klasificējis.

Prof. Pēteŗa Šmita zinātniskā darbība ir augsti novērtēta gan ārzemēs, gan Latvijā. Zviedrijas Upsalas universitāte viņam piešķīra goda doktora gradu, un mūsu pašu neatkarīgajā valstī prof. Pēteris Šmits bija Tēvzemes balvas laureāts. Ar savu mierīgo, dziļas labvēlības apdvesto raksturu prof. Pēteris Šmits dzīvē ieguva savu universitātes darba biedru un studentu augstāko cieņu.

Par neatlaidīgo darbību tautas kultūras celšanā profesoram Pēterim Šmitam lai pateicīga piemiņa laiku laikos.

A. Gailīte

Valdei jāiet pie sabiedrības

(Pārnesums no 1. lpp.)

ciāla nodaļa par ALAs darbību, kuŗā valde, piemēram, paziņotu, ka tā sapulcējusies kādā šaurākā sēdē. Taču veids, kādā šo domu izteica, lika domāt, ka šādā nodaļā valdes vai atsevišķu komiteju locekļi vēlētos tikai parādīt, ka ir kaut ko darījuši. Beigu ieteikums tomēr bija, ka valdes locekļi savas darbības pārskatus var iesūtīt ALAs ģenerālsekretāram, kuŗš tos izvērtēs un iesūtīs laikrakstiem. Bet jāievēro, ka ir redaktori, kas patur tiesības ar šādiem iesūtījumiem rīkoties tāpat kā ar citiem: ja neder, tad neievieto, vismaz pārstrādā. Priekšsēdis P. Lejiņš jautāja, vai nepiktiktu ar tikai vienu laikrakstu, jo Toronto izdotā „Latvija Amerikā" (viņš teica: Kanadas latviešu laikraksts), varbūt, nebūtu uzskatāms par tādu, kas kalpo arī ASV latviešiem. Tad jau līdzīgu prasību varētu izteikt arī Latviešu nacionālā apvienība Kanadā, lai tās informāciju ievieto ASV latviešu laikrakstos... Liekas gan, ka šādu informāciju jau visu laiku ievieto abi laikraksti — kā par ALAs, tā LNAK darbību. Jeb vai ar šo jautājumu P. Lejiņš bija domājis kaut ko citu, to skaidrāk neizteicot?

Noklausoties Latviešu apvienības Austrālijā iesūtītos priekšlikumus Brīvās pasaules latviešu apvienības darbības aktīvizēšanai, likās, ka priekšlikumi ir daudz, bet par to eventuālu īstenošanu mazāk domāts. Nav nekādu aprēķinu, cik tie varētu izmaksāt, nav arī apsvērts, kas izdevumus segtu. Nav arī nekādas pazīmes, ka Austrālijas centrālā organizācija vēlētos kaut ko maksāt. Ir zināms, ka pērnā gada BPLA valdes sēdē Austrālijas pārstāvja ceļa izdevumus nesamaksāja pati Austrālija, bet daļu sedza ALA. Tādēļ vietā likās J. Blumberga norādījums un ieteikums, ka BPLA darbības izdevumi sadalāmi uz citādas bazes. Iespaids tāds, ka Austrālijas latvieši pārējiem gribētu rādīt, ka darbojas ne vien savā zemē, bet izteic ierosinājumus arī visas brīvās pasaules latviešu darbībai, kaut daudz kā pietrūkst šo ierosinājumu īstenošanai.

ALAs kultūras fonda valdē apstiprināja tikai divus referentus no ASV, valdes locekļi Ziemeļamerikas latviešu kultūras fondam nāks no Kanadas. Ar to ALAs valde ievērojusi Ņujorkas latviešu mākslinieku grupas un Latvijas mākslas akadēmijas korporācijas Dzintarzeme pārstāvju 8. novembŗa ieteikumu par tēlotājmākslas sekcijas vadītāju izraudzīt J. Zuntaku no Toronto. Nav gan iespējams J. Zuntakam piešķirt balss tiesības ALAs kultūras fondā. Še piezīmējams, ka mākslinieki nebija apmierināti ar ALAs kultūras biroja vadītājas V. Melngailes ieteiktajiem kandidātiem un pret tiem protestēja.

Pēc dzirdētajām pārrunām varēja secināt, ka Latviešu biedrību sadarbības centra kampaņa pret ALAs apgabala pārstāvju izraudzīšanu vai ievēlēšanu nav bijusi bez sekmēm, jo tagad no kandidēšanas atteikušies pat tādi šīs idejas aizstāvētāji, kā brāļi Rudzīši Detroitā un E. Dundurs Mineapolē.

Jāatgriežas vēl pie Tautas balvas, jo ar tās piešķiršanas noteikumiem un veidu nav apmierināti arī daži ALAs valdes locekļi. U. Grava izstrādājis jaunu noteikumu projektu, kuŗā gandrīz izslēgta iespēja vairākiem kandidātiem saņemt vienādu balsu skaitu. Līdzšinējā balvas piešķiršanas kārtībā katrai no 4 BPLA pamatorganizācijām ir viena balss, kuŗa vēlāk pārstrādāta proporcionāli attiecīgās pamatorganizācijas locekļu skaitam BPLA valdē. Tā pagājušajā gadā arī radās trīs kandidāti, un bez sarežģījumiem neiztika arī šogad.

Atzīmējams arī, ka no valdes ieteikumiem vai apspriežamajiem jautājumiem trim preses pārstāvjiem parasti atlika tikai viena izsniedzama kopija, tādēļ diviem pārstāvjiem tā bija jānoraksta, ja vēlējās šīs ziņas publicēt laikrakstā.

Korporācija Lettgallia bija rūpējusies par ALAs valdes sēdes dalībnieku uzņemšanu un pacienāšanu. Jau pirms sēdes tos pacienāja ar cepumiem un kafiju, bet pusdienu pārtraukumā netrūka ne pilnu glāzīšu, ne labi sagatavotu maltīšu ar dažādiem gardumiem, vēl šķiroties pēc sēdes atlika kā uzkodas, tā dzeramais. Varētu būt ieteikums līdzīgu ALAs valdes uzņemšanu izkārtot arī pārējām korporācijām.

V. Irbe

REKORDDEVUMS 14. JŪNIJA ZIEDOJUMU VĀKŠANAS AKCIJĀ

statēja, ka Brīvās pasaules latviešu apvienība karavīru gadā nav izcēlusi kaut kādā veidā karavīru nopelnus latviešu tautas dzīvē, kaut trimdā ir vēl daudzi karavīri, kuŗi cīnījušies dažādos mūsu tautai liktenīgos vēstures posmos. Šai sakarā valdē vienojās par šāda satura iebildumu rakstu: „Daugavas Vanagu ASV valde izsaka neapmierinātību par to, ka Brīvās pasaules latviešu apvienības valde Latvijas karavīru 50. gadā nav atradusi par iespējamu godināt kādu no bij. latviešu karavīriem, piešķirot tam 1969. gada Tautas balvu. Tāda uzmanības parādīšanas izpalikšana no latviešu centrālās organizācijas puses ir dziļi apbēdinājusi ne vien DV organizāciju, latviešu karavīru tradiciju sargātāju, bet visu bijušo un tagadējo cīnītāju saimi, un šī negaidītā nevērība ir radījusi grūti aizmirstamus sarūgtinājumus."

Valdes sēdes gaitā par nopelniem organizācijas mērķu sekmēšanā ASV DV zemes valdes goda rakstus piešķīra Stanislavam Belkovskim, Harijam Indriksonam, Valteram Kainītim, Erikam Leimanim, Annai Stepai un tautas deju kopai Metiņi (visi Milvokos), Vitālijam Saulītim (Detroitā) un Jēkabam Ūdrim (Klīvlendā).

Ap.

KANADAS DV ZIEMSVĒTKU TIRDZIŅA TORONTO

Augšā: Kad loterija beigusies un laimestu klāsts iztukšots, beidzot iespējams atvilkt elpu; priekšplānā Kanadas vanadžu priekšniece M. Jonāne, bet aiz viņas (no kreisās) A. Beņķite, D. Āpše un tirdziņa atbildīgais vadītājs A. Šterns. — Apakšā: Mazās tirdziņa apmeklētājas — trejmeitiņas Māra, Austra un Laima Gulēnas — vērīgi aplūko izstrādājumus uz rokdarbnieces M. Bolmanes galda.

Foto: V. Cinis

Latviešu studenta ciņa ar kreisajiem radikāļiem

Bieži mūsu organizāciju sanāksmēs un arī atsevišķu trimdinieku sarunās dzirdēts, ka mūs, latviešu, ir par maz un ka esam par nespēcīgiem un nenozīmīgiem, lai ietekmētu vietējo sabiedrību, kur nu vēl pasaules notikumus. Bieži arī dzirdēts, ka mūsu latviešu laikraksti vienmēr pārspīlē un atsevišķu latviešu veikumus iztēlo kā milzīgus panākumus, kaut viņu darbība vietējā sabiedrībā paliek pilnīgi nemanīta, reizē ar to nenozīmīga. Tā runājot, mēs tomēr piemirstam faktu, ka dažreiz kāda latvieša pretkomūnistiskā darbība atbalsojas ļoti tālu, pat pāri valsts robežām, un amerikāņu prese par to raksta vairāk nekā pašu latviešu izdevumi. Tas liekas neticami, bet — tas ir fakts! Šī apgalvojuma pareizumam labākā liecība ir šāgada 16. novembris.

Varēja gaidīt, ka amerikāņu laikraksti šai svētdienā savās pirmajās lappusēs galvenokārt ziņos tikai par „morātoriju" — milzīgajām pretkaŗa demonstrācijām Vašingtonā un dažās citās vietās. Taču es un neskaitāmi citi latviešu lasītāji šai dienā dažu amerikāņu laikrakstu pirmajās lappusēs atradām kaut ko pavisam citu, varētu teikt — pavisam negaidītu! Tā, piemēram, laikraksts „Chicago Tribune", kuŗš metiena ziņā ir otrs lielākais ASV un kuŗa svētdienas izdevums krietni pārsniedz vienu miljonu eksemplāru, šai svētdienā pirmajā lappusē ļoti izcilā vietā un plašā rakstā, kas turpinājās vēl 5. lappusē, sniedza ziņu par Kanadas studentu apvienības likvidēšanos, kuŗā savi nopelni piekrīt arī Toronto latviešu studentam Gestam Abolam. Tā kā pagājis jau ilgāks laiks, bet paši latvieši šim notikumam nav veltījuši tikpat kā nekādas vērības, tad tagad atgriežos pie tā.

Lielākā Čikagas laikraksta Kanadas biroja vadītājs Eižens Grifins (Eugene Griffin) rakstā „Student Vote Puts Canada's Radical Union Out of Business" ziņo, ka dažādu materiālu grūtību un padēļ darbību izbeidz viena no vecākajām pasaules studentu organizācijām — 1927. gadā dibinātā Kanadas studentu apvienība (Canadian Union of Students), kuŗa apvienojusi 120.000 studentu no 43 universitātēm. Tā bijusi ļoti kreisa, tās biroju līdz pēdējam brīdim rotājis Hočimina attēls. Kaut pēdējos gados vairākās Kanadas universitātēs bijusi vērojama rūgšana un neapmierinātība ar apvienības kreiso darbību, tās vadība tomēr nav jutusies ne mazākā mērā apdraudēta.

Pēc šī fakta konstatēšanas laikraksts tālāk ziņo, ka pagrieziens sācies pagājušajā gadā, kad Toronto universitātes students Gesta Ābols pateicis, ka jādara gals kreiso varmācībām. Laikraksta pārstāvim 25 gadus vecais tieslietu students G. Ābols paskaidrojis, ka uzsācis politisko aktīvitāti tikai tādēļ, ka daudzi bijuši gan nemierā ar kreisajiem, bet neviens nevēlējies kaut ko pret tiem uzsākt. Tā viņš kandidējis uz priekšsēža amatu Toronto universitātes studentu padomē. Cīņa bijusi smaga, taču G. Ābols guvis uzvaru pār savu nopietnāko pretinieku un, ievēlēts amatā, uzsācis cīņu pret kreiso Kanadas studentu apvienību, pieprasot Toronto universitātes izstāšanos no tās. (Par G. Ābola ievēlēšanu amatā un darbību mūsu laikrakstā bijis vairākkārt ziņots. — Red.)

Tas arī noticis. 22. oktobŗa nobalsojumā par turpmāku palikšanu vai izstāšanos no Kanadas studentu apvienības no Toronto universitātes 21.000 studentiem balsojusi vairāk nekā trešā daļa, kas, pēc raksta autora atzinuma, uzskatāms par neparasti lielu skaitu. Ar 5434 pret 2222 balsīm studenti nobalsojuši par izstāšanos. Visas fakultātes, izņemot mūzikas skolu, vairākumā nostājušās pret kreiso apvienību, pie tam inženierzinātņu, medicīnas un tieslietu studentu vairākums bijis pat izteikti liels.

Raksta autors atzīst, ka ar šo nobalsojumu kreisās apvienības liktenis bijis apzīmogots, jo apvienība zaudējusi ne tikai 21.000 biedru, bet Toronto universitātes piemēram sekojušas arī citas, apvienībā paliekot tikai 11 mazākām mācību iestādēm. Ar tām nav pieticis darbības turpināšanai.

Kanadas studentu apvienības pēdējā laikā priekšsēdis bijis 25 gadus vecais Martins Lonejs (Loney), kas pirms 3 gadiem ieradās Kanadā no Anglijas, lai Simona Frēzera universitātē Britu Kolumbijā studētu tieslietas. Pagājušajā gadā viņš bija viens no vadītājiem šīs universitātes studentu demonstrācijās un kauna pilnajās izrīcībās. Kādā runā Lonejs bija izteicies, ka Kanadas studentu apvienība attieksmē uz Vietnamu savā rīcībā ir komūnistiskāka par Kanadas komūnistu partiju. Tuvāk par šo deklarāciju izjautāts, viņš kādam reportierim atzinis, ka Kanadas komūnistu partija ir tikai „Mikīpelītes organizācija". Kādā citā runā Gvelfā Lonejs savukārt teicis: „Cīņa, kuŗu Nacionālā atbrīvošanas fronte izcīna Vietnamā, ir tieši tā pati cīņa, kuŗa mums jāizcīna Kanadas universitātēs!"

Manot stāvokļa attīstību Toronto universitātē, Lonejs nedēļu pirms likteņīgā nobalsojuma ieradās šai universitātē, lai mēģinātu studentus pārskaņot, apgalvojot, ka Kanadas studentu apvienība vairs nav tik kreisa kā bijusi agrāk. Viņam palīgā steidzās universitātes komūnistu klubs un Jauno komūnistu līga, kopīgā deklarācijā iestājoties par Kanadas studentu apvienību. Stāvoklis tomēr nebija vairs glābjams. Pēc studentu nobalsojuma par izstāšanos no kreisās apvienības, Lonejs, bet vēl vairāk Toronto komūnistu partijas laikraksts, uzbruka G. Ābolam un pārmeta viņam nedemokratisku rīcību, jo universitātes studentu padome ar 19 pret 4 balsīm bijusi par Kanadas studentu apvienību, bet tās priekšsēdis tomēr atļāvies uzsākt kampaņu pret to.

Raksta autors plašajā apskatā Čikagas laikrasta slejās pakavējas arī pie citām Kanadas universitātēm un informē, ka konservatīvie studenti Britu Kolumbijā, Albertā, Jaunskotijā, Ņufaundlendā un citur arvien vairāk protestējuši pret kreiso apvienību, ka tā nepaužot studentu patiesos ieskatus. Simona Frēzera universitātē izslēgts skaits studentu, kuŗi pērn piedalījušies Loneja organizētajās demonstrācijās Karltona universitātes konservatīvo kluba locekļis Odrijs Voiss izteicies, ka šī universitāte izstājusies no Loneja vadītās apvienības tādēļ, ka tā vairs nepārstāvējusi studentus, bet citus elementus. Ar lielu balsu vairākumu pērn no apvienības izstājusies Vindzoras universitāte, argumentējot, ka apvienība studentu reprezentēšanas vietā iestājusies par Ziemeļvietnamas atbalstīšanu, marihuānas pielaušanu un apstridētām sociālisma idejām. Līdzīgus centienus Loneja apvienībai pārmetusi arī Albertas universitāte, kuŗa tāpat nobalsoja pret kreisajiem radikāļiem. Tad studentu padomes priekšsēde Merilīna Pilkingtona tikai vēl papildinājusi, ka apvienība studentu interešu aizstāvēšanas vietā prasījusi neatkarību Kvebekai, nekavējošu Kanadas bruņoto spēku demobilizēšanu un līdzīgas lietas. Autors arī pastāstījis, ka Toronto universitātes prezidents Klods Bisels (Claude Bissel) kādā reizē, kad kreisie radikāļi pārkliegušī kādu viesi runātāju — bijušo Kalifornijas universitātes prezidentu Klārku Kerru, teicis: „Šie cilvēki ir pirmie, kas sev skaļi pieprasa runas brīvību, un pirmie, kas to pašu liedz citiem. Šai vakarā pietiek fašisma izpausmju"

Raksta esence tomēr ir, ka latviešu students G. Ābols devis nāves triecienu kreisi radikālajai Kanadas studentu apvienībai, kuŗa par tādu pamazām sāka izvērsties 1963. gadā, bet tagad studentu atbalsta trūkuma dēļ pēc 42 gadu pastāvēšanas darbību izbeigusi. Pēc uzvaras G. Ābols izteicies, ka tagad laudis, varbūt, sapratis, ka īstai demokratijai iespējams pastāvēt, ja tajā piedalās un to atbalsta.

Tedis Zieriņš

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ELIZABETE

Elizabetes-Nuarkas latviešu ev.-lut. draudzē pēc 7. decembŗa dievkalpojuma Sv. Marka baznīcā, kuŗu vadīja māc. T. Vēdzele, sarīkojumu zālē prof. J. Siliņš ļoti interesantā referātā pakavējās pie cilvēka, viņa attieksmēm pret Dievu un pasauli vēsturiskajā plūdumā, sevišķi sīki apskatot cilvēka rakstura īpašības no psicholoģiskā viedokļa. Pirms un pēc referāta draudzes pr-ks E. Krūmiņš uzrunāja vairāk nekā 60 klausītāju, pateikdamies referentam par interesanto sniegumu. Dāmu komitejas pr-ces H. Briedes vadībā visus pacienāja ar kafiju un uzkodām. Liela dzīvība valdīja arī pie dāmu komitejas rīkotā Ziemsvētku tirdziņa cepumu galda. Māc. T. Vēdzelem uzrunājot, draudze sirsnībā godināja V. Šūmēkeri un K. Birkmani, kuŗiem šai dienā mainījās mūža gadskārtas.

V. N.

Vai baltie kļūs melni?

Mākslinieku vienības Latvis tradicionālajam karnevālam, kuŗu tā katru gadu rīko Toronto, šoreiz, kā jau īsumā ziņots, izraudzīts nosaukums „Melnais pirtī". Tas izlemts pēdējā sanāksmē Valijas Mērnieces studijā Toronto mākslinieku ielas Markhama romantiskajā atmosfairā, piedaloties 13 vienības biedriem. Protams, tā ir sagadīšanās, ka nosaukuma izperinātāju skaits veidoja tieši „velna duci", bet liekas skaidrs ka — ja vien pamatā nav bijusi romantiskās ielas un pašas studijas spriganā atmosfaira — velns spriedējus tomēr kaut kā iespaidojis. Ne jau tādēļ, ka velnu parasti iedomājamies melnu, bet viņš vienmēr izcēlies ar visādiem nejaukiem niķiem un viltīgiem trikiem, un arī mākslinieki saviem karnevāliem allaž pratuši izgudrot rafinētus nosaukumus, apmeklētājiem liekot krietni palauzīt galvu, kā tiem pieskaņot maskas, lai būtu izredzes uz kādu godalgu, kuŗās vienmēr sadala vienības biedru dāvinātās gleznas. Bet vainīga pie šī ākīgā nosaukuma varētu būt arī V. Mērnieces studijas atmosfaira: otrdienu vakaros še pulcējas biedri, lai vingrinātu pirkstus zīmēšanā, izmantojot dzīvus modeļus, protams — kailus. Ir puslīdz droši, ka šī sanāksme ar velna duča piedalīšanos notikusi otrdienā, jo arī mākslinieki nav tik daudz laika, lai sanāktu kopā vēl kādā citā nedēļas dienā. Tie var pieņemt, ka velns vedinājis domāt par melnu krāsu, bet kailais modelis par pirti, un — karnevāla nosaukums rokā: Melnais pirti! Bet — ja nu modeļa ādas krāsa bijusi melna? Tādā gadījumā velns, par spīti „velna ducim" spriedēju skaitā, būtu nevainīgi balts. Taču tam negribas ticēt, ja tādā gadījumā nosaukums būtu izkristallizējies „Melnā pirtī", jo, cik zināms, mākslinieki vingrināšanās zīmēšanai lieto sieviešķārtas modeļus. Lai nu kā, skaidrs tomēr viens: „velna ducis" izprātojis īsti velnišķīgu karnevāla nosaukumu, nostādot apmeklētāju simtus atkal grūti atrisināmas problēmas priekšā, kādai jābūt maskai lai tā atbilstu balles nosaukumam un reflektētu uz apbalvojumu: nokrāsoties melniem un iet pirtī — drēbēs? Tās nolikt taču liedz policija...

Karnevāls gan notiks tikai 20. februārī parastajā vietā — Kolumba zālē, tā kā reflektantiem uz nosaukumam atbilstošāko balvu vēl 3 mēneši laika sarežģītās problēmas risināšanai. Sarīkojuma atbildīgā vadītāja pienākumus bija uzņēmies Valdis Vare, bet, viņam vēlāk atsakoties (vai „melnā" ietekmētam?), tos nu veiks vienības priekšnieks Jānis Zuntaks, kamēr zāles dekorēšanas virsvadība, piedaloties, kā vienmēr, visiem vietējiem vienības biedriem, atradisies Kārļa Langenfelda ziņā. Saimnieciskus jautājumus kārtos un kasi apsargās Zigfrids Jurševskis, kuŗš jau tagad izpauž, ka ieeja maksās 6 dolarus. Būs arī tradicionālais nakts izdevums, kuŗu rediģēs Alfreds Jaunzems un Augusts Kopmanis.

Kādā iepriekšējās vienības biedru sanāksmē apstiprināja arī pilnvaras jaunajai valdei, kuŗa gan neko jauna nav, tikai jaunu pilnvarojumu darbības turpināšanai saņēma, jo priekšnieka pienākumus turpinās Jānis Zuntaks, amatos paliek arī Kārlis Kronbergs un Zigfrids Jurševskis, vienīgi Dainis Miezājs viņiem pievienojies kā „jaunulis". Tāpat revīzijas komisijā palika līdzšinējie Kārlis Langenfelds un Edgars Krūmiņš.

Taču vienība domā ne tikai par karnevālu, bet arī nopietnākām lietām, varētu teikt — ne tikai par to, kas naudu ienes, bet arī par to, kas naudu prasa. Tā Latvja jau gadiem lolota cerība ir izdot savu biedru gleznu reprodukciju mapi. Šai vajadzībai radīts īpašs fonds, tajā rūpīgi krāti līdzekļi, tādēļ arī rīko karnevālus, lai fondu varētu papildināt, jo iecerētās mapes izdošana ir ļoti dārgs pasākums. Pašreiz fondā jau uzkrāti vairāk nekā 4000 dol., bet ar tiem nepietiek, lai varētu sākt kaut domāt par ieceres īstenošanu. Fondu galvenokārt veido ieskaitījumi no karnevālu atlikuma, bet ar vienu gadskārtēju sarīkojumu līdzekļi uzkrājas lēni. Pagājušā gada karnevāls deva 1312 dol. atlikumu, un ar to Latvja kopīgie līdzekļi, ieskaitot reprodukciju mapes fondu, pašreiz ir 8164 dol. Mākslinieki cer, ka „Melnais pirtī" rūpēsies par jūtamāku summas pieaugumu, ļaujot atkal tikt soli tuvāk lielās ieceres īstenošanai.

Si-Di

VIRSNIEKI PULCĒJĀS DETROITĀ

Mičigenā dzīvojošie latviešu virsnieki bija pulcējušies Detroitā, kur Dāņu kluba telpās T. Volbergs bija izkārtojis Latvijas karaskolas dibināšanas 50 gadu atceri. Tajā ieradās ne tikai kādreizējie šīs skolas kadeti ar dzīvesbiedrēm, bet arī virsnieki, kuŗi savas dienesta pakāpes ieguvuši cara Krievijas karaskolās un armijā, to vidū veco latviešu strēlnieku pārstāvis J. E. Bērziņš un bijušā Imantas pulka virsnieks V. Ceplēvičs un Latvijas karaskolas pirmā kursa dalībnieks K. Ozoliņš. Telpa bija dekorēta ar Latvijas karodziņiem, dega sveces un valdīja svētku noskaņojums.

Sarīkojumu atklāja Detroitas virsnieku pārstāvis T. Volbergs, norādot uz šo atceres svētku nozīmi, un uzrunas nobeigumā aicinot nodzīdāt jundas koŗāli „Dievs Kungs ir musu stipra pils". Latvijas karaskolu beiguso virsnieku apvienības Mičigenas kopas pr-ks J. Kadziņs, klātesošos sveicot, pakavējas pie atsevišķiem posmiem karaskolas darbā un dzīve, bet svētku runu teica R. Jekabsons, izgaismodams karaskolas noorganizēšanu, tās nepieciešamību, kaŗotu piedalīšanos cīņās, vēlāk pievienojot arī personīgas atmiņas no dienesta laika armijā un Polijas kaŗa akadēmijā. Pēc svētku runas vakara dalībnieki izjusti nodziedāja Latvijas himnu.

Arī šai vakarā ieveroja Latvijas karaskolas vēsturisko tradiciju: tāpat kā pirmie kadeti pēc atgriešanās no frontes linijām un cīņām, Detroitā sapulcējušies virsnieki iebaudīja meinu kafiju ar riecienu rupjas maizes. Vēlāk T. Volbergs nolasīja saņemtos apsveikumus, bet runas un personīgus novēlējumus teica imantietis V. Ceplēvičs, strēlnieku pārstāvis J. Bērziņš, J. Lielkājs, K. Ozoliņš, K. Šics un A. Sūpulnieks.

Sarīkojumā bija pārstāvētas gandrīz visas Latvijas armijas daļas un ieroču šķiras. Svētku mielasta laikā skanēja dziesmas un risinājās sirsnīgas pārrunas, par jaunu stiprinot vecas draudzības, kuŗas radušās gan miera laika gaitās, gan dažādos cīņu posmos. Izraudzīja arī jauno Latvijas karaskolu beiguso virsnieku apvienības Mičigenas kopas valdi, kuŗa daudzus gadus darbojās Grand Rapidos, bet turpmāk Detroitā: priekšsēdis T. Volbergs, viņa vietnieks K. Šics un sekretārs J. Lielkājs. Jaunās valdes adrese: 5480 Casper St., Detroit, Mich. 48210, U.S.A.

V. Zirnītis

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12. tel. 782-7246

NEMAKSAJIET VELTI IRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPĒRCIET PASI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Danforth — Pape: Atsevišķa, ļoti labā stāvoklī 2 stāvu, 9 istabu dubultķieģeļu māja. 2 vannas istabas. Cena $29.500, iemaksa $4.500.

Willowdale: Atsevišķa 6 istabu dubultķieģeļu māja, pagrabā izbūvēta liela atpūtas telpa. Dubultgarāža. Privāts iebraucamais ceļš. Cena $30.000.

High Park: 8 istabu dubultķieģeļu māja, 2 vannas istabas, 2 virtuves, garāžas iespēja. Cena $28.500.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALIDZAM IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVĒLE VISĀ PILSĒTĀ.

ČIKAGAS PIECIŠU BRĪNIŠĶIGIE PIEDZĪVOJUMI (3):

Salā starp diviem kontinentiem

ALBERTS LEGZDIŅŠ RAKSTA PAR AIZDOMĪGIEM JAUNZĒLANDES MUITAS IERĒDŅIEM • KĀDĒĻ PIECĪSIEM NEIZDEVĀS IZSKATĪTIES KĀ STUDENTIEM • KĀ TRĪS MALTĪTES VAR PIEŅEMTIES SVARĀ UN TO DIVĀS DIENĀS ATKAL ZAUDĒT • KĀ PIECĪŠI GANDRĪZ KĻUVA POPULĀRI JAUNZĒLANDES TELEVIZIJĀ, BET NEPOPULĀRI PIE AITĀM

Ap pusdienas laiku no mākoņiem iznira Jaunzēlandes ziemeļu salas kontūras. Viss likās daudz zaļāks nekā tropiskajā Fidži. Lauki izskatījās līdzeni, starp tiem kokiem apstādīti ceļi. Lidlaukā pie muitas atkal radās mazas grūtības Jānītim (Rinkušam) un Janīnai (Ankipānei), kuriem lika atvērt visus koferus. No Janīnas somas izvilka diezgan saburzītu „supermeņa" uzvalku, kuru Uldis (Streips) lieto savā skečā. Ierēdnis aizdomīgi nogroziņa galvu un tad koncentrējās uz Jāni, kurš vienmēr visur izpelnās uzmanību ar savām meksikāņu revolūcionāra ūsām un Berkeljejā nopirkto ādas cepuri ar platām nolukušām malām. Kad laimīgi bijām galā ar visām formalitātēm, sastapām savus sagaidītājus — divus tautiešus, kuri izrāvušies no darba vietām, lai ierastos mums pretim. Pēc sirsnīgas sasveicināšanās vecākais no viņiem mūs kārtīgi nopētīja un komentēja: „Jūs jau nekādi jaunie studenti vairs neesat, drīzāk gan filistri!"

Atkal kaut kā saspiedāmies divos automobiļos un pēc kādām 15 minūtēm bijām Oklendas (Aukland) latviešu biedrības priekšnieka Grāvja mājās. Pie dārza vārtiņiem stāvēja namatēvs, aizmugurē parādījās arī viņa kundze un tūlīt aicināja mūs pie galda. Tiešām brīnums, ka pēc tik ilgas sēdēšanas un fiziskas neaktivitātes var tik daudz ieēst, bet karbonādes, skābo kāpostu, desiņu un pašceptas rupjmaizes kaudzes plaka kā sniegs pavasara saulē. Sevišķi izcēlās Uldis, ielokot gandrīz tikpat daudz kā mēs pārējie kopā.

Pēc pusdienām mūs nogādāja uz pilsētas centru, kur sēdāmies autobusā, kurš nākošajās trīs stundās mūs izvadāja pa tuvāko Oklendas apkārtni. Sākumā braucām pa šaurām ieliņām un brīnījāmies, ka pa tām kustas satiksme abos virzienos. Autobusa vaditājs mēģināja mūs iespaidot ar paskaidrojumiem, kur pašreiz atrodas pilsētas galvenā garāža, kur ir veterinārklīnika un cik augsts ir jaunceltais seštāvu nams. Klausījāmies monotonajā ziņojumā un, vai nu latviskās virtuves, vai arī dzērienu iespaidoti, drīz vien paklausīgi klanījām galvas. Bijām iesnaudušies...

Pēc kādas stundas brauciena autobuss beidzot apstājās. Izkāpjot mums pavērās brīnišķīgs skats uz Oklendas pilsētu un tuvāko apkārtni. Visiem pasažieriem bija rokās dažādas konstrukcijas fotoaparāti, ar kuriem tie bez kavēšanās pieteica konkurenci vietējai pastkartīšu rūpniecībai. Man likās, ka daudzas kameras novirzās no skaistās panorāmas un mēģina uzņemt Janīnu, kura, pakāpusies uz liela celma, savukārt centās iespiest pilsētu, ostu, priekšpilsētas un arī Jāniti ar visu milzīgo cepuri vienā vienīgā uzņēmumā.

Atceļā apstājāmies pie mazas kafejnīcas, jo bija britiem tradicionālais tējas laiks. Mums šis kults vēl nav iegājis gremošanas sistēmā, tādēļ, nopirkuši saldējumu, to laiski sūkājām un novērojām garāmgājējus. Šķita, ka še cilvēki daudz mierīgāki, jo kā satiksmē, tā gājēju soļos trūka trakās amerikāniskās steigas. Bija neparasti, ka visi skolas bērni tērpušies atticīgās skolas uniformās, kas patīkami atšķīrās no Amerikas stabuļbikšu un ādas jaku kultūras.

Atgriežoties pilsētā, pie autobusa piestātnes mūs sagaidīja tautiešu pulciņš, kuriem uzdots mūs aizvest uz sadalītajām apmešanās vietām. Mani apmetināja pie pazīstamās latviešu vieglatlētes Ringenbergas, kura tagad savu agrāk iegūto pieredzi izmanto kā fiziskās audzināšanas skolotāja meiteņu ģimnazijā. Priekšā jau atkal gaidīja klāts galds... Nožēloju, ka līdz nav Ulža, kas palīdzētu, bet — nekā darīt. Bija jānogaršo ne tikai pusdienas, bet arī baltie un sarkanie Jaunzēlandes vīni.

Tad atlika vairs tikai laika noskūt bārdu un doties uz izrādes vietu. Tur mūs sagaidīja neliela skatuve bez apgaismojuma un skaņu sistēmas. Faktiski tik mazā telpā mikrofoni arī nemaz nebija vajadzīgi, bet, diemžēl, neviens nebija varējis sagādāt Uldim elektrisko basa ģitaru. Tā viņš visu vakaru pavadīja uz skatuves ar bēdīgi nošļukušām rokām un sāpīgu smaidu kaut kur vaigu dziļumos. Pirms izrādes pie mums pienāca divi jauni cilvēki no Oklendas televīzijas un vēlējās ieskaņot dažas mūsu dziesmas. Tagad tiešām būtu noderējis elektriskais pastiprinātājs, bet — kā nav, to nevar lietot. Nodziedājām „Skudru kāzas". Kaut angļu televīzijas skatītāji nekā nesapratīs, palikām tomēr cerībā, ka vismaz mūsu kāju piesitieni viņus pamodinās.

Zālē publikas nebija daudz — ap 50 latviešu un 20 vietējo jaunzēlandiešu. Tomēr publikas pārdzīvojums dzirdēt dziesmas latviešu valodā un pasmieties par latviskiem jokiem bija skaidri lasāms skatītāju un klausītāju sejās. Pēc divām stundām kāpām nost no skatuves un atkal sēdāmies pie vakariņu galda. Šoreiz gan ēšana ievilkās, jo klāt nāca tik daudz cilvēku, kas gribēja paspiest roku un pasveicināt kādu paziņu ASV vai arī tikai pateikties par vakaru un novēlēt mums labu ceļa vēju tālākam braucienam. Cik uzzinājām, tālāko ceļu bija braukuši divi tautieši no Vellingtonas, ap 60 jūdžu dienvidos no Oklendas.

Ap pusnakti, pirms gulētiešanas, vēl izdzēru glāzi piena un naktī pamodos ar skaudrām vēdergraizēm. Rītā jutos galigi salauzts, tādēļ nācās atteikties no plānotā mūzeja apmeklējuma. Taču ilgi pa gultu vārtīties arī nevarēju. Mums bija jāpulcējas kādās mājās, lai dotos atpakaļ uz lidlaukiu. Kad piebraucām pie sarunātās tikšanās vietas, ar mokām izskrēju cauri svešajam dzīvoklim, tikai labrītu padevis, un nākošo pusstundu pavadīju vannas istabā. Vai nu tā bija klimata pārmaiņa, negulētās naktis vai vienkārši trīs lielās maltītes Jaunzēlandē, bet biju uzvedies kā daudzi citi nepiedzīvojuši tūristi pirms manis.

Lidlauka priekšā vēl nofotografējāmies kopā ar mūsu vaditājiem, tad steidzāmies uz lidmašīnu tālākajam lidojumam uz Kraistčērču. Ir patīkami snaust, ja var sēdēt pie loga un raudzīties Jaunzēlandes ainavā. Cik no augšas varēju redzēt, tad te vajadzētu pavadīt vismaz kādu mēnesi, lai tiešām apskatītu visu salu. Padzēruši tradicionālo tēju ar cepumiem, pēc kādas stundas nolaidāmies Kraistčērčas lidlaukā. Še nekāda muitas pārbaude mums vairs nedraudēja, tādēļ mierīgi varējām iet pretim sagaidītāju apkampieniem. Likās, ka visa vietējā latviešu sabiedrība ieradusies mūs saņemt, arī automašīnu izrādījās vairāk nekā mums nepieciešams. Tikai pēc kādas pusstundas izdevās noskaidrot, kur katrs sēdēs, un tad kā liela kāzu procesija uzsākām braucienu uz pilsētu. Satiksme nebija liela, visapkārt zaļi lauki ar aitu un govju ganāmpulkiem. Visur mazas un glītas mājiņas ar krāšņiem puķu dārziem. Pie vienas no šādām mājiņām visa karavāna apstājās, un mūs sirsnīgi uzņēma Atvara kundze ar dēlu Andri.

Visās malās skanēja trauki. No virtuves atvēlās kāpostu un cīsiņu smarža. Visi likās atkal izsalkuši, un taukainie smaidi liecināja, ka ēdiens iet pie sirds. Tikai man kļuva atkal nelabi, skatoties šai gastronomiskajā izaicinājumā. Beidzot apgūlos saimnieces gultā un tūlīt iemigu.

Kad pamodos, bija atlikusi vēl tikai pusstunda līdz izrādes sākumam. Uztraukts bļaustījos, kādēļ neviens nav mani modinājis, bet laipnā namamāte paskaidroja, ka Piecīšu pārējie „četrīši", mani taupīdami, cieši piekodinājuši nemodināt ātrāk par 15 minūtēm pirms izrādes. Laikam tas par labu vien bija nācis, jo jutos daudz spirgtāks. Kuņģa nomierināšanai iedzēru vēl pusi tējas glāzes vodku ar melniem pipariem, tad devos ceļā.

Zālē bija ap 150 skatītāju, gandrīz visa šīs pilsētas latviešu sabiedrība. Kontakts ar publiku nodibinājās jau pašā sākumā, un tā viss tālākais nāca viegli. Aplausi un smiekli vijās kā akadēmiķi polonēzē. Ar tādu publiku būtu vērts aizbraukt uz Kalamazū vai Grand Rapidiem! Problēmas radās vienīgi izrādes beigās, kad pieprasījumi pēc piedevām kļuva neganti skaļi. Tikpat skaļi izskanēja mūsu atbilde, jo dziedājām „Heilaili", un tas ir un paliek izrādes punkts. Pēc tā var tikai saņemt ziedus. Tā arī darījām un paklanījāmies Kraistčērčas latviskās atsaucības priekšā. Jāatzīstas, ka klanīšanās man personīgi izrādījās visgrūtākā, jo atkal mācās virsū nelabums un griezīgas vēdersāpes. Nekā darīt. Nevarēju piedalīties „oficiālajā pieņemšanā", bet braucu uz man nozīmētajām naktsmājām un iekritu gultā.

No rīta mani pamodināja bikls klauvējiens pie durvīm. „Good morning!" ieskanējās jaunas sievietes balss. Biju kājās dažās sekundēs un gāju iepazīties ar modinātāju. Tā bija namatēva vedekla, angliete. Pēc eiropiskām brokastīm — vārītas olas, baltmaizes šķēles un tējas — apskatīju savu naktsmītni. Moderni celta „rančas stila" māja ar lielu dārzu un peldbaseinu. Tāpat kā Amerikā. Tikai ar daudz krāšņākiem ziediem un neparastu klusumu visapkārt, kuru pārtrauca automašīnas bremzes. Man bija atbraukuši pakaļ vietējie, lai parādītu „šūmniekam" Jaunzēlandi. Mūsu rīcībā bija četras stundas, jo lidmašīna uz Sidneju atgāja tikai vēlā pēcpusdienā. Atvadījos no jaukās anglietes. Tad dažās minūtēs bijām ārā no pilsētas, ja tā to vispār drīkst saukt.

Braucām gar okeana krastu. Drīz vien ceļš sāka vīties stāvā kalnu grēdā, kura no visām pusēm apņem visu pilsētu. Pēc kādas stundas bijām sasnieguši augstāko vietu, no kuras skats pavērās gan uz okeanu, gan jūras līci. Fotografējām vienu pusi, tad skrējām pāri uz otru. Grūtības radās tikai ar aitām, kuras te ganās milzīgos savvaļas pulkos. Tās nav pieradušas pie cilvēkiem, vismazāk pie tūristiem ar spožiem aparātiem rokās. Saniknots beidzot sāku skriet divām aitām pakaļ pa ceļu, bet vienīgais rezultāts bija tas, ka Jānītis smiedamies mani visu laiku filmēja, bet aitas pazuda aiz kalna...

Tomēr vēl ātrāk par aitām uz priekšu steidzās laiks, un mums pamazām bija jādodas atceļā uz pilsētu. Varējām tikai pabrīnīties par skaistajām kalnu nogāzēm, kuras še stāvēja neapbūvētas. Kalifornijā tās būtu piebārstītas ar mājiņām no vienas vietas, bet Jaunzēlandē trūkst kapitāla un arī kapitālistu.

Lidlaukā likās vēlreiz sapulcējusies gandrīz puse no iepriekšējā vakara izrādes apmeklētājiem, un mēs visi fotografējāmies baltā ceļa rādītāja priekšā, kas pauž, ka līdz Sanfrancisko ir 7500 jūdžu. Tad steidzāmies iemainīt Jaunzēlandes dolārus pret Austrālijas dolariem, jo jaunzēlandiešu naudu nekur neņemot pretim. Pasta kastītēs vēl ielidinājās pēdējie sveicieni pakaļpalicējiem Čikagā, un mazliet nogurušiem soļiem mēs soļojām uz Kvantas (Quanta) sabiedrības lidmašīnu gaisa lēcienam uz Sidneju.

Mūsu pavaditāji visi bija sapulcējušies uz lidlauka novērošanas platformas balkoniņa, un mums tā vien likās, ka tas varētu sabrukt zem latviskā svara. Cik daudz nokavētu darba dienu tur palika, mājot mums atvadas, bet mēs jau bijām ievērojuši, ka cilvēki še strādāšanu uzņem daudz mierīgāk, jo nav vēl importēts amerikāniskais dzīves temps.

Mūsu lidmašīna aizgāzelējās līdz skrejceļa galam, apgriezās un, strauji uzņemot ātrumu, atrāvās no Jaunzēlandes. Zem mums palika viens atvadu sveicienā pacelts roku mudžeklis un atmiņas par sirsnīgiem latviešiem salā starp diviem kontinentiem.

Alberts Legzdiņš

Melburnā, 8. decembrī

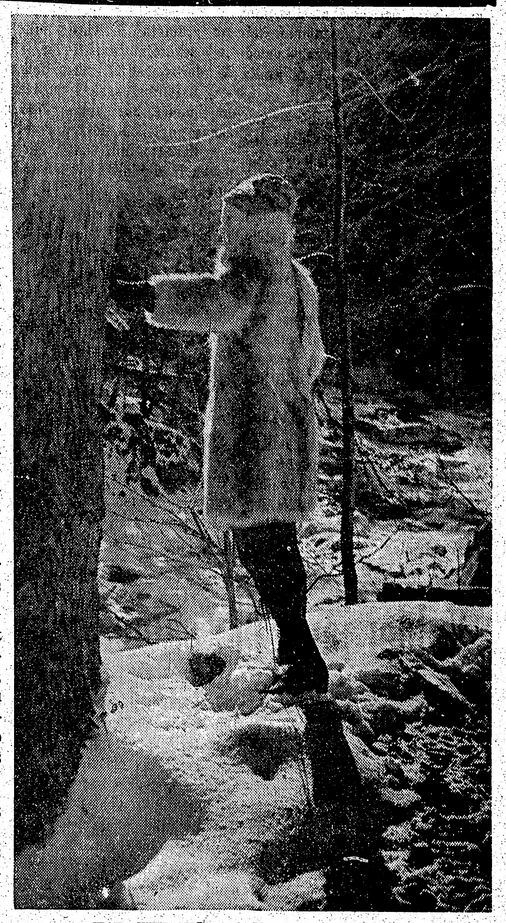

KAD ZIEMSVĒTKI DURVJU PRIEKŠĀ...

Hamiltoniete Ieva Neimane izbraukusi uz „latviešu pagastu" Orandžvilli, lai pati izvēlētos skaistāko no skaistākajām eglītēm, kurai savā mājā likt iemirdzēties spožākajā svētku gaismā un rotājumu vizmā.

Foto: V. Cinis

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

20. decembrī — pl. 3 pēcpusdienā DV Toronto nodaļas rīkotā bērnu eglīte DV namā; pl. 7 vakarā eglītes pieaugušajiem.

21. decembrī — pl. 3 p.p. Walmer Rd. baptistu baznīcā Ziemsvētku ieskaņa mūzikā: A. Rundāne, P. Geistauts, A. Jansons (vijole) un draudzes koris.

22. decembrī — plkst. 8.30 DV namā Staburaga Ziemsvētku balle.

28. decembrī — pl. 2.30 Latviešu nama pagraba zālē latvisko paražu kopēju „Burtnieku" Ziemsvētku daudzinājums.

31. decembrī—pl. 8 vak. Jaungada sagaidīšanas balle Latviešu namā

31. decembrī — pl. 8 vakarā Jaungada sagaidīšana DV namā.

10. janvārī — pl. 7 vakarā Toronto studentu korporāciju kopas slēgts tējas vakars Royal Canadian Curling Club, 131 Broadview Ave.

17. janvārī — pl. 7.30 Latviešu namā Mednieku un makšķernieku kluba „Zaķu balle".

24. janvārī — pl. 7 vakarā vīru koŗa Viesturs gadskārtējais koncerts un balle Columbus Hall telpās.

25. janvārī — pl. 5 pēcpusdienā Latviešu namā TLTA ģimnazijas Draudzīgā aicinājuma atcere: akts un R. Blaumaņa lugas „No saldenās pudeles" izrāde H. Miķelsona režijā.

11. aprīlī — pl. 8 vakarā A.L.T. Bostonas ansambļa visizrāde — S. Moma „Svētā liesma", Bickford Park vidusskolas zālē.

18. aprīlī — pl. 8 vak. Sv. Andreja baznīcā Sv Andreja ev.-lut. draudzes koŗa 18. gadskārtējais garīgs koncerts ar simfoniska orķestŗa piedalīšanos.

SV. KATRĪNAS

31. decembrī — pl. 9 vakarā Jaungada sagaidīšanas balle Beacon Motor hotelī., Queen E., lielcelja malā. DV Sv. Katrīnu nod. vanadžu kopas sarīkojums.

Jāņa Jankovska pārtapšana Džonā Džonesā

KANADAS LATVIEŠU VĒSTURES FRAGMENTI (20)

Kā sevišķi izcils latviešu agrīno ieceļotāju pionieris un Kanadā, liekas, arī vispazīstamākais mīnams Džons Džoness (John Jones), kas bija apbalvots ar tam laikam ļoti nozīmīgiem dotumiem — drošu pionieŗa garu un drosmi attīstīt civilizāciju Kanadas zemes plašumos, kur toreiz dzīvoja tikai indiāņi. Var nešaubīgi teikt: kas ASV latviešiem bija Jēkabs Zībergs, tas Kanadas latviešiem — Džons Džoness. Viņam nebija sevišķas izglītības, bet, daudz lasīdams un vērīgi vērodams, viņš attīstīja asu prātu un līdz mūža galam saglabāja latvisku apziņu. Viņš labi iemācījās ne vien angļu, bet arī dažu indiāņu cilšu valodu. Viņa veikumus vēl tagad varam cienīt un pat apbrīnot. Džons Džoness bija Kanadas flotes virsnieks pirmajā pasaules karā un 14 gadu mierties-nesis savā novadā pie Salu ezera. Tāpat kā Jēkabs Zībergs Bostonā, arī viņš gandrīz visu mūžu aizvadīja svešumā un savu dzimteni kā brīvu un neatkarīgu valsti paša acīm nekad neredzēja, bet tomēr nekad neaizmirsa, ka ir latvietis. Uz dzimto pilsētu Jelgavu viņa skatieni vērsās gan no tālām jūrām, kuŗas viņš apbraukāja kā jūrnieks, gan vēlāk no Ņujorkas, kur viņš darbojās jūrnieku klubā, vadot tā bibliotēku, gan arī no Kanadas, kurp Džons Džoness pārcēlās uz dzīvi 1907. gada 16. aprīlī.

Apkārtnes tautieši sapulcējušies brāļu Zariņu mājās Rokforbridžā (Rockford Bridge). Abi Zariņi pre cējušies ar kanadietēm, un tā latviešu valoda un tradicijas še jau zudušas.

Foto: O. Akmentiņa arhīvs

Džons Džoness dzimis 1871. gadā Jelgavā, bet toreiz viņu baznīcas grāmatās gan ierakstīja kā Jāni Jankovski, jo savu amerikānisko vārdu viņš pieņēma tikai pēc vairāku gadu aizvadīšanas „jaunajā kontinentā". Jau agrā bērnībā zaudējis tēvu, viņš 14 gadu vecumā saistījās par kuģa puiku uz kāda burenieka, taču jūrnieka gaitas nekļuva sevišķi veiksmīgas un laimīgas. Spēcīga vētra reiz Ziemeļjūrā sadragāja viņa kuģi. Tā komanda gan laimīgi izglābās, bet šis ārkārtīgi smagi pārdzīvotais notikums, visu laiku raugoties nāvei acīs, jauno jūrnieku padarīja ļoti dievbijīgu, kāds viņš palika līdz mūža beigām. Pēc šīs laimīgi beigušās drausmīgās dēkas Jānis Jankovskis, nokļuvis Ņujorkā, teica ardievas jūrai un sāka strādāt kādā ēdnīcā, ar laiku kļuva par tās īpašnieku un varēja no Latvijas izsaukt savu māti un līgavu.

Dzīves laikā Ņujorkā, vēl saukdamies Jānis Jankovskis, viņš kopā ar Albertu Munkenu nodibināja atturības biedrību „Auseklis" — pēc tā paša Munkena Rīgā jau nodibinātās līdzīgās biedrības paraugā ar to pašu nosaukumu. Alberts Munkens, atstājis Rīgā savu dibināto sātības biedrību, ieradās Ņujorkā, palika še uz dzīvi un darbojās arī literārajā laukā, rakstīdams lugas toreizējām latviešu skatuvēm. Vēlākais Džons Džoness savukārt darbojās jūrnieku kluba bibliotēkā, kur viņam iznāca satikties ar daudziem latviešu jūrniekiem, kuŗu kuģi iebrauca Ņujorkas ostā. Kreisās ietekmes rezultātā tā laika latviešu biedrībās nācās izkaŗot arī vienu otru ideoloģisku cīņu pret maldīgajiem uzskatiem. Savus ieskatus Džons Džoness izteica kādā dzejolī, kuŗu iespieda Jēkabs Zībergs savā „Amerikas Vēstnesī":

„Neniciniet savu brāli,
Tautas dēli gaismotie,
Tamdēļ, ka tiem vēl ir tāli
Gaismas kalni diženie.
Sniedziet roku, palīdziet,
Biezo miglu aizbīdat,
Ar ko tie vēl tagad klāti,
Lai var gaismu ieraudzīt!"

„Amerikas Vēstnesī" 1900. gadā parādījās arī kāda polemika, kuŗa radās Džonesa nostājas dēļ: „Sargies arī tu, tautiēti jeb tautiete, neiestājies tādā biedrībā, kur tautas gods, tautas visdārgākā manta — ticība top ar kājām mīta un apsmieta!" Šis Džonesa brīdinājums bija vērsts pret Ņujorkas latviešu biedrību, kuŗā toreiz dominēja kreisās tendences. Džoness ticībā atrada savai dzīvei jēgu un spēku, tādēļ arī tā rakstīja, lai vērstos pret reliģijas noliedzēju ietekmi.

No viņa dzīves laika Ņujorkā saglabājies Džonesa lūgums bibliotēkas lietā, kuŗā lasāms: „Še daru zināmu, ka esmu Pilderu mājā, 8 State ielā Ņujorkā, skapi ierīkojis, kuŗā grāmatas un laikraksti u.t.t. jūrnieku lasamam galdam tiek piegādāti. Skapis ar ierīkšanu kopā mums maksāja 7 dol. un 47 centi. To naudu mēs esam lienējuši un

(Nobeigums 7. lpp.)

Kas katram tuvāks

Mūsu laikraksta 22. novembŗa jā ir tikai maza atšķirība — sarkanarmijas virsnieks saucis: „Lai dzīvo brīvā Lietuva!"

Mūsu laikraksta 22. novembŗa numurā rakstā „Epizods Prāgas krodziņā" bija atstāstīta sarkanarmijas karavīra neparasta rīcība, kādā Prāgas restorānā saucot: „Lai dzīvo brīvā Latvija!" Minētais raksts bija pārņemts no „Austrālijas Latvieša" 14. novembŗa numura, kuŗš to savukārt bija aizguvis no Melburnas čechu laikraksta „Hlas Domova" 27. oktobŗa izdevuma, kuŗā notikums atstāstīts kā viens no jaunākajiem Prāgas anekdotiem.

Arī mūle redakcijā saņemtajā ASV lietuviešu augstākās komitejas Lietuvas atbrīvošanai informācijas biļetenā „Elta" lasāms šis stāstiņš. Šoreiz tās pārņemts no Parīzes laikraksta „Figaro" 6. oktobŗa numura, kuŗā „notikumu" pēc viesošanās Prāgā atstāsta franču žurnālists Saša Simons. Ta-

1970. gada jaunie modeļi
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
APSKATĀMI MŪSU JAUNAJĀS SKATES TELPĀS.
Tagad izdevīgākais laiks iegādāties pagājušā gada automašīnas par pazeminātām cenām.
ROBERTSON MOTORS 1515 DANFORTH AVE., TORONTO
Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi Hans PLAUDE Tel. HO 6-1131

PASI SAVUS ĪPAŠUMUS!

istabu dubultķieģeļu māja, 2 vannas ista- garāžas iespēja. Cena $28.500.

GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ JAS LIELĀ IZVELE VISĀ PILSETĀ.

TKI DURVJU PRIEKŠĀ...

izbraukusi uz „latviešu pagastu" Orandž- tāko no skaistākajām eglītēm, kuŗai savā žākajā svētku gaismā un rotājumu vizmā.

Foto: V. Cinis

žonā Džonesā

klubā, ties ar daudziem latviešu jūrnie- arī no kiem, kuŗu kuģi iebrauca Ņujorkas ess pār- ostā. Kreisās ietekmes rezultātā tā aprīlī. laika latviešu biedrībās nācās iz- 71. ga- kaŗot arī vienu otru ideoloģisku bažnī- cīņu pret maldīgajiem uzskatiem. ība kā Savus ieskatus Džons Džoness iz- merikā- teica kādā dzejolī, kuŗu iespieda kai pēc Jēkabs Zībergs savā „Amerikas s „jau- Vēstnesī": bērnī- du ve- Neniciniet savu brāli, iku uz Tautas dēļ gaismotie, ka gai- Tamdēļ, ka tiem vēl ir tāli gas un Gaismas kalni diženie. iz Zie- Sniedziet roku, palīdziet, uģi. Tā Biezo miglu aizbīdat, ās, bet Ar ko tie vēl tagad klāti, ivotais Lai var gaismu ieraudzīt!" ties nā- „Amerikas Vēstnesī" 1900. gadā adarīja parādījās arī kāda polemika, kuŗa palika radās Džonesa nostājas dēļ: „Sar- laimī- gies arī tu, tautieti jeb tautiete, kas Jā- neiestājies tādā biedrībā, kur tau- ujorkā, tas gods, tautas visdārgākā man- ka strā- ta — ticība top ar kājām mīta un kļuva apsmieta!" Šis Džonesa brīdinā- no Lat- jums bija vērsts pret Ņujorkas ligavu. latviešu biedrību, kuŗā toreiz domi- sauk- nēja kreisās tendences. Džoness iņš ko- ticībā atrada savai dzīvei jēgu un ibināja spēku, tādēļ arī tā rakstīja, lai is" — vērstos pret reliģijas noliedzēju ietekmi.

jau no- No viņa dzīves laika Ņujorkā sa- parau- glabājies Džonesa lūgums bibliotē- Alberts kas lietā, kuŗā lasāms: „Še daru u dibi- zināmu, ka esmu Pilderu mājā, 8 ās Ņu- State ielā Ņujorkā, skapi ierīkojis, darbo- kuŗā grāmatas un laikraksti u.t.t. rakstī- jūrnieku lasamam galdam tiek pie- atvi- gādāti. Skapis ar ieriktēšanu kopā Džoness mums maksāja 7 dol. un 47 centi. kluba To naudu mēs esam lienējuši un satik- (Nobeigums 7. lpp.)

ie modeli
IEVELLE
R O
HEVY II
KATES TELPAS.
ies pagājušā gada
ātām cenām.
FORTH AVE., TORONTO
el. HO 6-1131

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
Piedāvā bankešu sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225
„Jautrais Ods"
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 6 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJA ODA!

ZIGFRIDS ART POTTERY
ZIGFRĪDS JURŠEVSKIS
KERAMIKAS DARBNICA — SALONS
1425A BLOOR ST., W., TORONTO. TEL. LE 6-6183
Vienu bloku uz austrumiem no Dundas West pazemja pieturas
Piedāvā LATVISKU, MODERNU KERAMIKU un citus LIETIŠĶAS MĀKSLAS ZSTRĀDĀJUMUS.
Turpat dabūjami BILŽU LOGATI.

AG ROTAS
A. GUGĀNS
ZELTKALIS
Latviskas rotas bagātīgā krājumā sudrabā un zeltā.
Darbnīcā — 25 Moccasin Trail, Don Mills, Ont., tel. 444-4633

LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
VALUDE
Aldonas KIVLENIEKS
VEIKALĀ UN DARBNĪCA 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont., tālr. 533-2837.

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPIGA UN SMALKJŪTIGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1658 Victoria Park Ave. Scarboro
Tel. 759-0266

KAS? KUR? KO? TORONTO
OLD COUNTRY DELICATESSEN
2800 DUNDAS ST. WEST, PIE KEELE, TĀLR. 769-3640
Emilija un Georgs DUMPE

UNO MANKIN REALTOR
KONST. KĀRKLIŅŠ
392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO 1-1114, mājās 691-3873

ALFRED STIKUTS REALTOR
A. STIKUTS, FRI.
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
2889 Dufferin St., Toronto, 789-3611
1363 Wilson Ave., Downsview, 248-0161
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro. 752-1770

BROADVIEW DELIKATEŠU VEIKALS
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview).
Tel.: HO 5-9905. Ausma Miķelsons

A. Kristapsona
gaļas un gaļas izstrādājumu veikals
1095 Queen Street East, Toronto, tālr. 466-5152

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

8
KRĀSU UN MELNBALTAS FILMAS
attīstīšana palielinājumi dupliķāti
citi darbi izcilus kvalitāte atlaide
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.
Tel. 363-6496

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā
iepriekš pieteicoties pa tālr
LE 5-5555, Toronto

IZĪRĒJAMS
DZĪVOKLIS II STĀVĀ
(trīs istabas un vannas istaba)
Parkošanas iespējas.
Zvanīt Toronto 465-9423

Vai esat nokārtojuši abonementu?

AUSEKLIS
JANSONS
Tālr. 481-8515
2110 Yonge St.,
Toronto 7
Mēbeles, aizkari, grīdsegas, mēbeļu pārvilkšana.

JAUNGADA SAŅEMŠANA
DV NAMĀ
31. decembrī, pl. 8.00 vak.
Ieeja $6.00 no personas.
Biļetes un galdiņi rezervējami, zvanot 465-5225.

JAUNATVĒRTS
Gaumīgas dāvanas, mērenas cenas un laipna apkalpošana jūs gaida
CRYSTAL SHOP
1178 Kennedy Road, Scarboro (2 bloki ziemeļos no Lawrence Ave. E., pretim „Bad Boys")
Īpašniece: Waltraut Voelker
(agrāk Hamburg Centre—Danforth Ave.)
Sakarā ar atklāšanu par katru pirkumu kristalla pelnu trauks $7.50 vērtībā par brīvu.

A. EGLITIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE 7-1410

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St. W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

JAUNA GRĀMATA SVĒTKU DĀVANAI
Emīls Dēliņš
69 STUNDAS
Esejas un vērojumi par vietām pasaules 12 zemēs.
„Autoram ir ne tikai redzīga žurnālista acs, bet arī smalka literāta sajūta un rakstnieka piedzīvojums, jo grāmata saista lasītāju tā, ka, iesākušam lasīt, grūti to nolikt pie malas".
(„Latvija Amerikā" 1969. gada 15. novembrī.)
„Dēliņa izteiksmē, raksturošanas spējās un kompozicijā vērojams tīkams literārs talants".
J. Rudzītis „Latvijā" 1969. gada 22. novembrī.
Grāmata pieprasāma visās latviešu grāmatnīcās.
Cena US $ 5.50, DM 22.
Apgāds AUSTRALIJAS LATVIETIS
Box 23, P. O. Kew, Vic. 3101, Australia.

VESELĪBA IR JŪSU VISLIELĀKĀ VĒRTĪBA,
tādēļ izvēlaties savu ārstu ar vislielāko rūpību!
Vai jūs arī savu farmaciju izvēlaties ar tikpat lielu rūpību?
Šodien tas ir ļoti svarīgi.
MEDICAL - DENTAL PHARMACY
1849 Yonge Street
(pie Davisville pazemja stacijas)
TĀLRUNIS: 485-6515, īpašn. W. R. DALLAS
Labākie preparāti no vislabākajiem ražotājiem jūsu veselības sargāšanai.
Cenas ir taisnīgas.
Jūsu ārsts var pasūtināt zāles pa tālruni.
Piegāde mājās — Toronto pilsētas robežās bez maksas.
Izsūtām arī pa pastu.
Aptieka atvērta no pl. 9 rītā līdz 10 vakarā.
ZIEMSVĒTKU DĀVANĀM
Ārzemju smaržas un vislabākie kosmētikas preparāti.
Tautiešiem 10% atlaide
Farmaceite — ELZA GALDIŅA

JĀŅA JANKOVSKA PĀRTAPŠANA...

(Pārnesums no 6. lpp.)

tā mums īsā laikā jāatmaksā. Tāpēc laipni lūdzam mīļus tautiešus kādu mazumu priekš šī nolūka iesūtīt. Tas, kas atliks, mēs izlietosim priekš derīgu grāmatu iegādāšanas. Skapja atslēga ir mācītāja Kehla kunga rokās, kuŗš Pilgeru mājā kalpo un katram pēc iespējas pakalpos. — J. Jankovsky, 37 Rector Street, Atlanta-Wheemen, Newark, N.J."

Kā jau teikts, 1907. gadā Džons Džoness ieradās Kanadā. Sākumā viņš strādāja Edmontonā par mūrnieku, iekrāja naudu un ieguva 160 akru valdības brīvzemes pie Salu ezera (Lake Isle). Kāds tautietis viņam tur uzcēla būdu, un Džonesi pārcēlās no Edmontonas uz dzīvi laukos — pirmatnējā dabā, kuŗa bija visai mežonīga. Bez viņa še vēl dzīvoja tikai indiāņi. Ar tiem Džoness sadraudzējās un pamazām iemācījās arī viņu valodu. Kopā ar dzīvesbiedri Olgu un veco māti viņš nu ar visu enerģiju nodevās zemes izmantošanai un, pamazām tiem sarodoties, apkārtnes latviešu pulcināšanai. Viņa ģimene pieauga par diviem dēliem un meitu. Līdzīgi tēvam, arī dēli kļuva veiksmīgi mednieki. Par Džonesiem Rīgas žurnāls „Atpūta" 1935. gadā (Nr. 543/544) sniedza V. Lūša speciālrakstu ar fotoattēliem „Zeme, kur vienīgais likums — prast labi šaut", liekot apakšvirsrakstā „Latvju mednieki tālajos Kanadas ziemeļos". Piezīmējams, ka V. Lūsis aprakstītos mednieku sauca par Jonāsiem.

Par to, kāds bija šī latviešu pioniera gaitu sākums Kanadā, kāds korespondents ar pseudonimu „Zemturis" rakstīja „Amerikas Vēstnesī" 1910. gada 11. numurā:

„John Jones ar ģimeni, kad Marta mēneša beigās 1907. g. atstāja Ņu-Jorkas pilsētu, tam kapitāls sniedzās pāri simts dolaru, bet kad bija ceļa mērķi sasniedzis un atradās Edmontones pilsētā, tad ari naudas-maciņš bij tukšs.

Tas tikai paspēja visnepieciešamāko sev iegādāties, kad bija uzņēmis savu zemes gabalu. Tūliņ tas nespēja uz zemi nomesties, jo bez centa naudas, bez lopiem, bez inventāra — būtu ari bijuse tīra ārprātība to darīt. Tas atrada drīzi padomu, pieņemdams darbu Edmontonas pilsētā, jo pie smaga prasta neparasta darba ķerdamies, tas līdz rudenim tur palika, kamēr izdevība nāca dabūt savam arodam piepasīgu darbu, tad tas pieņēma pie „Pembinas Coal and Prospect" kompanijas pavāra vietu. Šī kompanija, no Isle Lake līdz Lobsteak ezeram meklēja pēc akmeņa oglēm, minerāliem un gāzes, ko ari atrada, jo viss zemes gabals no Isle Lake līdz Lobsteak ezeram ir bagātīgi apbalvots ar oglēm un gāzi. Tapa uzieta ādere no 27 pēdu biezumā ogles. Tagad šī kompanija ir nopirkusi ap 24 tūkstošu akru zemes un ogļu tiesības. Tā, domājams, drīzumā še taps atvērtas ogļu-raktuves. Kad nu darbs bij nobeigts, Jones kgs bij tikdaudz iekrājis, ka varēja vienu govi, vienu zirgu un nepieciešamākos uzturas vielas iegādāties, tad Decembra mēnesī 1907. g. tas ar visu ģimeni no Edmontonas pārcēlās dzīvot uz savu homesteadi.

Kāds pasākums un kāds skats? Visur krūmi, sakrituši koki, apdeguši celmi, viss juku jukām; kur nu vēl no ceļiem ko runāt. Bet Jones neturēja rokas klēpī, tas ķērās pie darba, kāds attālāks nāburgs tam bij uzcēlis paprāvu baļķu būdiņu par labu maksu (50 dol.) un ½ akru zemes uzplēsis, bet būdai nebij ne logu nedz durvu, kur nu vēl grīda.

Pagāja laiks, kamēr lietas tapa sanestas no ceļa uz būdiņu, jo ceļu nebij Jones iespējis pataisīt, kur nu vēl par citiem grūtumiem runāt, kas jaunam iesācējam uzmācās, bet Jones galvu uz augšu turēja un ar prieku pie darba ķērās līdumā, būdams pie tās apziņas, ka ne priekš cita, bet pats priekš sevis tas strādā. Pie tam ari viņa dzīves biedrene uzcītīgi palīdzēja un visur un visās lietās savu roku klāt pielika un darba augļi drīz parādījās. Kaut gan Jones kgs nebija nekad savā dzīves laikā nodarbojies ar zemkopību, izņemot mazā mērā iekš Kings Park, L.I. Sav. Valstīs un daudz tam bij jāmācās pie nepierasta darba un darbs pasākumā ari neveicās, tomēr darbs rādija kas jādara. Tagad jau 3 gadi pagājuši un Jones var tikai priecāties par sava darba augļiem. Tam ir labs lopu skaits: 3 labas piena govis, 2 darba vērši, vistas, labas ēkas, ratti, raguvas, arklis, ecešas u.t.t."

Osvalds Akmentiņš

„Jūs varat būt laimīgs, kungs: jums šī negaršīgā vira nebūs jāēd..."

PASMAIDĪŠANAI

Tikla apmeklē savu sirdsdrauzdzeni Biklu un sūdzas: „Tavs brālis jau man labs draugs, bet uzvesties viņš tomēr varētu mazliet pieklājīgāk!" — „Ko tad viņš dara?" apvaicājas Bikla, nezinādama vai brāli aizstāvēt, vai arī piekrist draudzenei. — „Viņam ir ļoti liels nepieklājīgu dziesmu krājums!" Tikla izmet. — „Un tās viņš dzied tev priekšā?" jautā Bikla. — „Nē, bet viņš tās svilpo..." Tikla sašutusi paskaidro.

☆

Malienes Jancis grib precēties un ieskatījis Zuzi, pagasta tikumīgāko meiteni, par kuŗu visiem zināms, ka viņa vēl jaunava. No pirmā randiņa Zuze pārrodas mājās pavisam pārbijusies un paziņo vecākiem: „Ar Janci nekas neiznāks! Viņš pastāv uz to, ka pirms kāzām grib mani pavisam pliku redzēt..." — „Nu, nu, meit, nesi tik gražīga," mierina tēvs. „Jancis ir bagātu saimnieku dēls, tu pie viņa dzīvosi kā princese. Ja jau viņš tā grib, tad parādi ar', kas tev ir, gabals jau nenokritīs!" — Zuze paklausa tēvam un nākošā reizē parāda Jancim, kas viņai ir. Pēc dažām dienām Janci satiek arī Zuzes tēvs un, vēlīgi smīnēdams, noprasa: „Nu, vai viņa tev patika?" — „Nē," Jancis novelk, „man nepatīk viņas deguns."

☆

„Kāds tad tu izskaties!" izbijusies un uztraukusies iesaucas Dace, paskatījusies vīrā, kuŗš tikko turas kājās, ietuntuļojis dzīvoklī. Viņa apģērbs nosmērēts dūdziem, krekls saplēsts, deguns asiņains, acs zila. „Vai tev uzbruka laupītāji?" Dace vaicā. — „Ak nē," vīrs it kā aizlauztā balsī atbild, „es parkā redzēju tavu māsu Rasmu pastaigājamies ar kādu plecīgu kungu..." — „Nu un?" sieva pārsteigta iemet. — „Nu, es klusi piezagos no mugurpuses viņai klāt un joka pēc iekniebu biški dibenā..." — „Nu, un tad?" Daces pārsteigums kļūst arvien lielāks. — „Tā nebija tava māsa..." pabeidz vīrs.

☆

Tautvaris satiek uz ielas draugu Tautmīli un apprasās: „Nu, vecais, kā tad tev klājas?" — „Ak, ne sevišķi labi," Tautmīlis atbild. Manai sievai piemetusies slimība." — Bīstama?" līdzjūtīgi jautā Tautvaris. — „Nē, bīstama mana sieva ir tikai tad, kad vesela," jau priecīgākā balsī paskaidro Tautmīlis.

☆

Policists, rēgulējot satiksmi, jau pacēlis roku, kad ielai pēkšņi pāri dodas vecāka sieviete. „Hē, māmiņ!" policists iesaucas. „Vai tad jūs nezināt, ko tas nozīmē, ja es paceļu roku?"—„Kā nu nē, dēliņ, galu galā es 30 gadu esmu bijusi skolotāja..." gājēja priecīgi atsaucas.

Vecāka sieviete
vajadzīga
viegliem mājas darbiem
(dzīvot uz vietas vai ārpusē)
Zvanīt 924-9076 (McNEIL)

Dāviniet paši sev un draugiem nākošajam gadam latviešu laikrakstu
„LATVIJA AMERIKĀ"
491 College Street, Toronto 174, Ontario, Canada.
Lūdzu piesūtīt laikrakstu uz vienu gadu $18.00
6 mēnešiem $10.00
Uzvārds, vārds .....
Adrese .....
Pilsēta ..... Pavalsts/Prov. ..... Valsts .....
Samaksai pievienoju $ ..... ar čeku/M.O.
Datums: .....
ASV dzīvojošie tautieši šo kuponu ar samaksu var iesūtīt arī laikraksta pārstāvim Ņujorkā: Mr. Viktors Irbe, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N. Y. 10466.

SPORTS

Baltiešu sadarbība sporta dzīvē

Pērnā gada ziemā Klīvlendā notika gadskārtējais Ziemeļamerikas baltiešu sporta federācijas kongress, kurā no latviešu puses piedalījās 4 delegāti no Kanadas — V. Sališs, G. Gubiņš, R. Bulte un V. Kļaviņš, bet no ASV — A. Zāģeris, V. Baumanis, Z. Reineks un R. Upe.. Līdz tam federācijas sēdeklis arvien atradās ASV un tajā vienmēr ļoti aktīvi bijuši tieši latviešu delegācijas locekļi — A. Zāģeris, V. Baumanis un Z. Reineks. Klīvlendas kongresā federācijas miteklis pārcēlās pirmo reizi uz Kanadu, Ž. Zentiņam uzņemoties priekšsēža pienākumus, A. Zāģerim paliekot par vicepriekšsēdi, bet pārējiem latviešu delegācijas locekļiem esot V. Sališam, Kanadas un V. Baumanim ar Z. Reineku, ASV.

Tā Toronto kļuvusi par nozīmīgāko latviešu sporta centru brīvajā pasaulē, jo še bez Kanadas latviešu sporta dzīves vadības iestādījuma LSAK un Ziemeļamerikas baltiešu sporta federācijas darbojas arī Latviešu sporta padomes brīvajā pasaulē prezidijs un Kanadas baltiešu sporta federācija.

Ļoti aktīvā Latviešu sporta apvienība Kanadā, kuras priekšsēdis V. Sališs ir arī LSPBP prezidija sastāvā, lielā mērā atvieglina baltiešu sporta organizācijas darbu, jo seviški tādēļ, ka V. Sališam ir liela pieredze organizatoriskajā darbā arī ārpus latviešu dzīves ietvariem.

Federācijas darba sēdēs apspriesti galvenokārt nākošā gada meistarsacīkšu jautājumi. Izstrādāto sacīkšu kalendāru apspriedīs un apstiprinās nākošajā kongresā, kas pirmo reizi Toronto notiks 17. janvārī. Nākošā gada baltiešu meistarsacīkšu organizēšana būs latviešu ziņā. Paredzams, ka sacensības slēpošanā, galda tenisā, basketbolā, volejbolā, peldēšanā, golfā, un tenisā notiks ASV, bet vieglatlētikā un šaušanā Kanadā. Futbola spēļu vieta vēl nav zināma, bet iespējams, ka arī tās risināsies Kanadā.

Igauņu pārstāvis Hermans izteicis domu, ka baltiešu kopīgās sporta sacīkstes izdotos labāk, ja tās nerīkotu katru gadu, ar to ietaupot arī līdzekļus. Latvieši un lietuvieši tomēr šim ieskatam nepievienojās un pasvītroti atzina, ka baltiešu jaunatnes vispārējā sadarbība tikai tad var augt un gūt sekmes, ja baltiešu kopīgās sacīkstes sportā notiek katru gadu.

Atskatoties uz aizvadītajām jaunatnes vieglatlētikas sacīkstēm Toronto, var konstatēt, ka jaunieši ar prieku piedalās baltiešu sporta spēlēs, ja vien tās labi noorganizētas. Jādomā, ka jaunais sporta stadions Sidrabenē pavērs jaunas iespējas arī baltiešu jaunatnes sadarbībai.

Ž. Zentiņš

ASV un Ķīna tuvojas sarunām

ASV un Ķīna tikušas soli tuvāk neoficiālu diplomātisko sarunu atsākšanai Varšavā, kuras pārtrauca pirms gandrīz diviem gadiem. ASV sūtnis Polijā Stesels un sarkanās Ķīnas lietvedis Leijangs 11. decembrī Varšavā atkal tikušies. ASV ārlietu ministrija viņu sarunu, kurā skartas abu valstu savstarpējās intereses, apzīmējusi par „sirsnīgu". No citiem oficiāliem avotiem izriet, ka šīs tikšanās galvenais iemesls bijusi vēlēšanās atkal atsākt sarunas par pilntiesīgu sūtņu izmaiņu.

Šī tikšanās sarkanās Ķīnas sūtniecībā Varšavā bija jau otra 8 dienu laikā pēc ASV sūtņa redzēšanās ar sarkanās Ķīnas lietvedi Dienvidslavijas sūtniecības pieņemšanā 3. decembrī, kur Stesels atgādināja ASV interesi par sarunu atsākšanu. Prezidents Niksons uz to cerēja tūlīt pēc amata pārņemšanas šāgada janvārī, bet ķīnieši februāŗa sarunas, kuŗas bija paredzējis iepriekšējais prezidents Džonsons, pēkšņi atsauca, kad viens no Pekingas diplomātiem Holandē kļuva neuzticīgs režīmam un pārbēga ASV pusē.

Pēdējos mēnešos ledus Pekingas un Vašingtonas starpā mazliet atkusis, kaut ķīniešu oficiālā nostāja pret amerikāņiem visumā nav mainījusies. Niksona valdība ieinteresēta ar ķīniešiem apspriest žurnālistu, mācību iestāžu vadītāju un zinātnieku apmaiņu, kā arī pasta un citu saskaru problēmas. Ķīnieši savukārt ierosinājuši apspriest mierīgas koeksistences iespējas un apsolījuši atbrīvot divus amerikāņus, kuŗi atrodas apcietinājumā jau kopš februāŗa, ko uzskata par pirmo „atkušņa" pazīmi.

BIJUSAIS PREZIDENTS PIE NIKSONA

ASV ekspreizidents L. B. Džonsons nule tikās ar savu pēcnieku Ričardu Niksonu Baltajā namā, kur pārrunāja ārlietu un iekšlietu politiku. Džonsons apmeklēja Balto namu pirmo reizi kopš šāgada 20. janvāŗa, kad prezidents Niksons no viņa pārņēma varu. Abi pārrunās sevišķu vērību veltīja sarunām ar Pad. savienību Helsinkos par stratēģisko atomieroču kontroli, atomieroču izplatīšanas aizlieguma līgumam un attieksmēm ar Japānu.

Vēlāk Niksons pieņēma nemieru cēloņu un to aizkavēšanas iespēju pētīšanai radītās speciālās komisijas pēdējos ziņojumus. Šīs komisijas priekšsēdis ir Dr. Miltons Eizenhauers, nelaika prezidenta Dvaita Eizenhauera brālis. Pēcpusdienā Niksons savukārt apspriedās ar kādreizējo ārlietu ministru Dīnu Ečesonu, agrāko Ņujorkas ģenerālgubernātoru Tomu Djuju (Dewey) un atvaļināto ģenerāli Lūciju Kleju.

Prāga vēlas sakarus ar Bonnu

No Prāgas ziņo, ka Čehoslovakija tiecas pēc sakariem ar Bonnu, tā kļūstot par jau trešo komūnistisko valsti, kuŗa vēlas sarunas ar Rietumvāciju. Komūnistiskās Austrumeiropas pēkšņā kursa maiņa pret Rietumvāciju sākās tūlīt pēc Varšavas pakta valstu konferences decembŗa sākumā Maskavā, kur vienīgi Austrumvācijas komūnistu vadītājs Ulbrichts neatlaidīgi pūlējās attieksmes ar Rietumvāciju iesaldēt, bet bija spiests padoties.

Maskavas, Varšavas un Prāgas sarunām ar Bonnu ceļu pavērusi jaunā komūnistiskā bloka formula, labvēlīgi vērtējot Rietumvācijas sociāldemokrātu kanclera Vilija Branta izpatikšanas un atsacīšanās politiku un atsakoties no līdzšinējās prasības, ka Bonnai vispirms jāatzīst Austrumvācija par suverēnu valsti, iekām mēģina uzlabot attieksmes ar Austrumeiropu. Tieši šī bija prasība, kuŗā Ulbrichta ietiepību Kremlim nebija viegli salauzt. Protams, viens pats pret visas Austrumeiropas politikas noteicēju Kremli nespēja pastāvēt arī rūdītais Austrumvācijas komūnists, kādreizējais Pad. savienības pilsonis un Maskavas luteklis Ulbrichts ar visu savu „nopelnu stāžu". Viņam bija jāaizbrauc no Maskavas neuzklausītam un sarūgtinātam.

Liekas, ka Maskava vēlas iespējami drīz panākt saprašanos ar Rietumvāciju daļēji sava saimnieciskā potenciāļa dēļ, bet vēl vairāk, lai saskaņotos ar Branta sociālistisko valdību politiski, jo Kremlim ir citas vēl lielākas problēmas, no kuŗām pirmajā vietā izvirzījusies sarkanā Ķīna.

Saimnieciskais stāvoklis ir galvenais iemesls Polijas un Čehoslovakijas centieniem izbeigt savu izolācijas stāvokli ar Rietumvāciju. Attieksmē uz Čechoslovakiju tagad radies kāds liels paradokss: tās vēlēšanās pievērsties Rietumvācijai pagājušajā gadā bija oficiāli minētais galvenais iemesls Pad. savienības iebrukumam un Dubčeka gāšanai, bet tagad Maskavai nav iebildumu, ka šī tuvināšanās notiek vēl šai gadā...

Tagad sāk noskaidroties arī Ulbrichta lielais sarūgtinājums Varšavas pakta valstu konferencē Maskavā, kuŗu Austrumvācijas diktātors bija pat gatavs ignorēt, Maskavai tikai ar lielām pūlēm izdodoties panākt viņa piedalīšanos, lai saglābtu bloka vienību. Izrādās, ka Austrumvācija jau ilgāku laiku bijusi slepens Eiropas koptirgus valstu „septītais loceklis" brīvās tirdzniecības dēļ ar Rietumvāciju. Tādēļ Ulbrichtam bija dibināts iemesls aizkavēt savus brālīgos kaimiņus no Rietumvācijas un reizē ar to Eiropas koptirgus labumu baudīšanas. Austrumvācijas tirdzniecībā 10% veido darījumi ar Rietumvāciju, un Ulbrichta režīms prata gādāt, lai ievedumi no Rietumvācijas galvenokārt būtu vismodernākās mašīnas un rūpnīcu automatiskās iekārtas, nevis amerikāņu tik ļoti iecienītie Švarcvaldes „dzeguzes pulksteņi"...

Šis kanālis bija Ulbrichta „saimnieciso panākumu" īstais pamats, kas Austrumvāciju izvirzīja par saimnieciskajā ziņā veiksmīgāko un spēcīgāko valsti padomju blokā. Ir tikai dabīgi, ka, rodoties labvēlīgiem politiskiem apstākļiem, arī Čechoslovakija tagad tiecas piekļūt šim Rietumvācijas sniegtajam dzīvības avotam. Cerības uz to devis arī Rietumvācijas ārlietu ministrs Šēls, izsakoties, ka Bonna ir gatava apsvērt attieksmju uzlabošanu ar Čechoslovakiju.

„ES CITĀDI NEVARU, KĀ VIENĪGI UZ VĒDERA..."
Ed. Keiša karikatūra

NO VIETNAMAS ATVILKS 50.000 KAŖAVIRU

Savā 15. decembŗa uzrunā ASV pilsoņiem no Baltā nama prezidents Niksons apsolīja no Vietnamas līdz 15. aprīlim atvilkt 50.000 amerikāņu kaŗavīru. Šis, pēc skaita trešais atvilkums, samazinās ASV bruņotos spēkus Vietnamā uz 434.000 vīriem. Kad Niksons šāgada 20. janvārī pārņēma prezidenta amatu, Vietnamā atradās 549.500 amerikāņu kaŗavīru. Divos iepriekšējos paziņojumos, 8. jūnijā Midveja salā un 16. septembrī Baltajā namā, prezidents minēja kaŗaspēka reducēšanu par 65.500 vīriem, atstājot Vietnamā 484.000. Tagad, atvelkot līdz 15. aprīlim vēl 50.000 vīru, Vietnamā paliks 434.000 amerikāņu kaŗavīru.

Prezidents runā minēja vēl tālāku spēku samazināšanu, jo dienvidvietnamiešu armija tagad tiktāl izveidota un nostiprināta, ka spēs aizstāt amerikāņu vienības. Vašingtonā šis process apzīmēts par kaŗa „vietnamizēšanu". ASV savu spēku atvilkšanu izdara par spīti tam, ka komūnistu iefiltrēšanās Dienvidvietnamā pastiprinājusies. „Tā tomēr vēl nav sasniegusi tādus apmērus, ka ienaidnieks jau būtu pietiekami pastiprinājis savu kapacitāti lielākai ofensīvai," atzina prezidents, „bet mēs rūpīgi vērojam notiekošās kustības, lai tām attiecīgi piemērotos."

Savas 11 minūšu garās uzrunas turpinājumā prezidents norādīja: „Dažas aprindas domā, ka turpināt mūsu atvilkšanos laikā, kad ienaidnieka iefiltrēšanās pastiprinās, ir risks, kādu mums nevajadzētu uzņemties, bet mums šis risks jāuzņemas miera dēļ!" Prezidents gan tūlīt piebilda: „Lai atļauts atgādināt Hanojas vadoņiem, ka, pastiprinot iefiltrēšanos laikā, kad mēs atvelkam savus spēkus, arī viņi uzņemas risku!"

Pieskaŗoties Vietnamas miera sarunām Parīzē, Niksons konstatēja, ka tajās nav nekāda progresa. Pretiniekiem joprojām pastāv uz visu amerikāņu spēku atvilkšanu no Dienvidvietnamas un tādu politisku nokārtojumu, kas nozīmētu komūnistu valdības uzspiešanu Dienvidvietnamas tautai pret tās gribu un reizē arī pazemojumu ASV. „To mēs nevaram un negribam pieņemt!" uzsvēra Niksons, tālāk norādot, ka prezidentam jāuzklausa ne vien tas, ko viņš vēlas dzirdēt, bet arī tas, kas viņam noteikti jādzird. Tā, piemēram, viņš lūdzis sēru Robertu Tomsonu sagatavot vērtējumu, par patieso stāvokli Vietnamā. Tomsons bija viens no uzvaras īstenotājiem pār komūnistu partizāniem, kuŗi 1950. gadā mēģināja pārņemt Malaju. Niksons citēja Tomsona ziņojumu: „Salīdzinājumā ar agrākajiem apmeklējumiem, esmu ļoti ietekmēts par militārās un politiskās situācijas uzlabošanos Vietnamā. Ar vai bez sarunām — neatkarīga un nekomūnistiska Dienvidvietnama ir uzturēta, bet mēs vēl neesam visam cauri."

Prezidents Niksons atzina šo vērtējumu par „uzmanīgi optimistisku", kas līdzinās citiem, kuŗus viņš saņēmis no militārām un civīlām autoritātēm. Tos tuvāk neminējis, prezidents pateicās pilsoņu „klusajam vairākumam", kas pārliecinājis Hanoju par tās centienu nesekmību izraisīt ASV iekšējus nemierus, kuŗi komūnistiem dotu vieglu uzvaru. „Hanojas vadoņi to vairākkārt deklarējuši, cerot, ka šķelšanās ASV dotu viņiem uzvaru, kuŗu tie nespēj panākt Vietnamā cīņās ar amerikāņu kaŗavīriem. ASV pilsoņu atbalsts mūsu plāniem lai dod taisnīgu mieru un izdzēš ziemeļvietnamiešu cerības," uzrunu pilsoņiem pabeidza ASV prezidents Niksons.

Maskavas delegāti atstājuši sarunu vietu

Pad. savieniba un sarkanā Ķīna pārtraukušas sarunas par robežstrīdiem, kā 14. decembrī paziņoja Pekingas raidītājs. Padomju delegāciju vadīja pirmais ārlietu viceministrs Kuzņecovs. Par oficiālo iemeslu viņa aizbraukšanai no Pekingas minēta nepieciešamība piedalīties Pad. savienības augstākās padomes sēdē Kremlī. Ķīniešu ziņu aģentūra, vēlāk komentējot notikumu, nekā neminēja par kādu progresu sarunās, kuŗas iesākās 20. oktobrī.

Robežincidentiem aprimstot sarunu laikā, ķīnieši steidzās savās lielākajās pilsētās izbūvēt patvertnes pret gaisa uzbrukumiem un pastiprināt savu defensīvo aizsardzību. Galvenās rūpnīcas, kuŗas ražo ieročus un citus kaŗa materiālus, pārceltas no pilsētām uz nezināmiem laukiem apvidiem. Politiskie novērotāji piezīmē, ka sarunas Pekingā bija ievirzījušās kritiskā fazē, tādēļ Kuzņecovam nācies lidot uz Maskavu, lai sazinātos ar Kremļa vadoņiem. Reizē ar viņu Maskavā atgriezās arī tā palīgs sarunās — padomju robežapsardzības štāba priekšnieks ģenerālmajors Matrozovs.

Ķīniešu laikraksti atkal atsāka parastos uzbrukumus Maskavai, kuŗi bija apsikuši kopš sarunu sākuma. Maocetunga partijas oficiozs atkal apgalvo, ka padomju sociālais imperiālisms kāpinājis sagatavošanos uzbrukuma karam.

Atjaunojoties nesaskaņām ar Pad. savienību un pieaugot savstarpējai neuzticībai, Pekinga pastiprinājusi taustīšanos pēc labākiem sakariem ar Rietumiem. Tas rada arī labākas izredzes Varšavā atsāktajām Ķīnas un ASV sarunām, kuŗas Pekinga pārtrauca februārī. Tagad ķīnieši tiecas iegūt ja ne draugus, tad vismaz lietderīgus starptautiskus kontaktus. Lielākais dzenulis šajos kontaktos ir sarežģītā spēle, kuŗu uzsākusi Pad. savienība un sarkanā Ķīna savā nemazināmajā naidā.

Vašingtona sāka meklēt iespējas kontakta atjaunošanai ar Pekingu jau pirms vairākiem mēnešiem. Tagad kļuvis zināms, ka vēl pirms abu valstu diplomātisko pārstāvju Polijā tikšanās Dienvidslavijas rīkotā pieņemšanā Varšavā, bijusi kāda amerikāņu un ķīniešu nepublicēta satikšanās Āzijā. Neparastā gājienā Pekinga 14. decembrī paziņoja, ka — pēc ASV līguma — Ķīnas lietvedis Varšavā Leijangs ticies ar ASV sūtni Polijā Steselu. Šis paziņojums nāca reizē ar pavēstījumu, ka arī Pad. savienības delegācijas vadītāji sarunās ar ķīniešiem Pekingā atgriezušies Maskavā. Liekas, ķīnieši sākuši bažīties, ka Pad. savienība, varbūt, nolēmusi degradēt sarunas par robežstrīdiem.

Ķīniešu centieni sakaru meklēšanā ar ārpasauli izvērtušies visai plaši. Indijas ārlietu ministrs Dinešs Sings norādījis uz Pekingas alastīgo nostāju pret Jaundēliju. Iezīmējusies arī uzlabošanās Pekingas attieksmēs ar Dienvidslaviju, kuŗa jau 20 gadus bijusi sarkanās Ķīnas uzbrukumu mērķis Tito „revizionisma" dēļ. Atzīmējamas arī Pekingas sarunas ar Kanadu un Italiju, kaut pagaidām bez redzama rezultāta. Ķīnas komūnistu nodomi un rīcība tomēr vēl visai neskaidra. Kaut Pekingas diplomāti tiekas ar amerikāņiem Varšavā, ķīniešu prese nebeidz vērst uzbrukumus pret ASV prezidentu Niksonu...

Dubčeks izsūtīts uz Turciju

Ar varu aizkavētais Čechoslovakijas reformētājs un liberālo ideju iedzīvinātājs Aleksandrs Dubčeks, arī bijušais čechoslovaku komūnistu partijas vadītājs, kas pēc Pad. savienības iebrukuma pamazām visus amatus zaudēja, 15. decembrī izraudzīts par Čechoslovakijas sūtni Turcijā. Pieņēmumi, ka viņam varētu piešķirt diplomāta posteni, sākās pēc tam, kad Dubčeks bija saņēmis jūsmīgas ovācijas kādas futbola sacīkstes laikā savā dzimtajā Slovakijā.

Kopš Čechoslovakijas okupācijas Dubčeks bija visas tautas elks un ilgu simbols, kas viņu pasargāja no fiziskas nolikvidēšanas, kaut arī tam atņēma vienu amatu pēc otra. Pēc Maskavas norādījumiem pārveidotās Čechoslovakijas komūnistu partijas vadība nav spējusi izgudrot nekādu citu veidu, lai no Dubčeka atbrīvotos, kā izsūtot viņu „trimdā" uz Turciju. Viņu šim diplomāta postenim tomēr izraudzīja tikai pēc ilgām un grūtām cīņām starp galēji radikālā un mērenā novirziena komūnistiem.

Dubčeks ir viens no retajiem komūnistu vadoņiem, kas pēc krišanas nežēlastībā nenožēloja „grēkus", bet stūrgalvīgi palika pie saviem principiem, katēgoriski atsakoties no jebkādas paškritikas, kuŗu komūnisti šādos gadījumos mēdz plaši praktizēt. Dubčeks par sūtni Turcijā iecelts ar prezidenta Svobodas rīkojumu. Ziņa par viņa izraudzīšanu diplomātiskajam dienestam Dubčeku sasniedza tā dzīvesvietā Bratislavā, kur viņš jau ilgāku laiku dzīvoja vientulībā, kopš zaudēja pēdējo amatu kā federālās nacionālsapulces priekšsēdis. Dubčeks tomēr joprojām vēl ir partijas centrālkomitejas loceklis, par spīti Maskavai uzticīgo ekstrēmistu arvien atkārtotajai prasībai, ka viņš no centrālkomitejas padzenams, atņemot arī partijas biedra karti.

NUJORKAS KATOĻI VĒLAS TUVĀKAS ATTIEKSMES AR ŽIDIEM

Trīs Ņujorkas mētropoles katoļu diocēžu biskapi pasludinājuši plašu vadlīniju vēstījumu, kuŗā minēta arī ciešāka žīdu un katoļu attieksmju izveidošana. „Mēs apzināmies faktu, ka mūsu trīs diocēžu apgabalā dzīvo vislielākā žīdu sabiedrība pasaulē, gandrīz 2½ miljonu Mozus ticīgo," teikts bīskapu vēstījumā. „Tas mums uzliek sevišķu atbildību un mudina iesaistīties izmaiņas programmā ar mūsu žīdu brāļiem." Vadlīnijās aicināts izveidot katras diocēzes apmērā īpašu komiteju, kuŗā darbotos abu ticību gariģie un laicīgie pārstāvji, kas ierosinātu kopīgus pasākumus sociālajā, labklājības un izglītības laukā. Mācītāji un rabīni arī piedalītos liturģiskos dievkalpojumos un aizlūgumos par mieru un citiem kopīgiem mērķiem.

Vai „vietnamizēšanai" sekos „eiropizēšana?"

Pēc Vietnamas „vietnamizēšanas" var sekot arī Eiropas „eiropizēšana" — Eiropas „atdošana" pašiem eiropiešiem. Tas ir jautājums, kas pašreiz nodarbina daudzus Eiropas politiķus, it seviški pēc ASV prezidenta Niksona pēdējās runas par amerikāņu kaŗaspēka izvākšanu no Dienvidvietnamas un Vietnamas „vietnamizēšanu". Kaut ASV ārlietu ministrs Rodžers un aizsardzības ministrs Lērds abi uzsvēruši, ka ASV tuvākajā nākotnē neatvilks savu kaŗaspēku no Rietumeiropas, eiropiešiem ir stipras aizdomas, ka ātrāk vai vēlāk tas noteikti notiks, katrā ziņā agrāk nekā Vašingtona liek noprast.

ASV Rietumeiropā un Vidusjūrā uztur 315.000 vīru lielus bruņotos spēkus — kājniekus, jūrniekus, lidotājus un flotes vienības. No tiem 220.000 vīru stacionēti Rietumvācijā. Tas ir lielākais un ietekmīgākais militārais spēks Rietumu aliansē, kāds bijis kopš otra pasaules kaŗa beigām. Tagad, kad ASV atkratās no Vietnamas, rietumeiropieši nobažījušies, ka amerikāņu sāktā izolēšanās var tikpat nenovēršami skart arī Eiropu. Kaut ASV ārlietu ministrs Rodžers vairākkārt uzsvēris, ka amerikāņi nav pievērsušies „neoizolācijai", taču tikai fakts vien, ka viņš šim jautājumam vispār pieskāries, Eiropā pastiprinājis aizdomas, kuŗas tikpat labi var būt arī pašam Rodžeram, ka amerikāņi vairs nevēlas Eiropā palikt. Arī aizsardzības ministra Lērda biežie un pārāk uzsvērtie drošinājumi, ka prezidents Niksons mudinājis ASV kongresu pašreizējo militāro spēku līmeni Eiropā uzturēt, veicina aizdomas, ka Vašingtonā attīstās dzinulis vairāk „ierauties" sevī.

Daži Rietumeiropas politiķi paredz, ka ap nākošā gada vidu ASV samazinās savus spēkus Eiropā uz divām trešdaļām no pašreizējā lieluma, varbūt pat par pusi, jo ASV sabiedrotajiem Eiropā šai jautājumā ir gaužām maza līdzrunāšana. Prasība ASV kongresā samazināt spēkus Eiropā arvien pieaug reizē ar pārējo NATO valstu atteikšanos dot savu daļu kopīgajai aizsardzībai. Dabīgi, ka Vašingtona būtu ļoti iepriecināta, ja pārējās NATO valstis apņemtos pavairot un pastiprināt pašu spēkus, taču Rietumeiropas pārstāvji sarunās ar Rodžeru un Lērdu nepārprotami pateikuši, ka atzīst par politiski neiespējamu palielināt savu militāro budžetu.

Apdraudēta ar paredzamo ASV spēku atvilkšanu, bet nevēlēdamās un daļēji nespēdama pati aizpildīt radušos militāros tukšumus, Rietumeiropa jūtas kārdināta atgriezties pie Eizenhauera laika stratēģijas — atomieroču pārsvara uzturēšanas. Taču šāda stratēģija atkarīga no Vašingtonas gatavības „nospiest pogu", kas maz ticams laikā, kad pašās ASV par savas drošības uzturēšanu interese arvien vairāk mazinās...

Mūsu rītdiena

(Pārnesums no 1. lpp.)

noslēpumos. Taču vienu mēs droši zinām: rītdiena vienmēr nāk! Un ja tā nebūs skaista, tad būs citas rītdienas, kuŗas būs skaistas.

Ja mūsu tauta nezaudēja savu nacionālo identitāti grūtu gadu simtu un tūkstošu tecējumā, tad nav ne mazākā iemesla šaubīties, ka tauta to saglabās arī tagad un izturēs šo pārbaudījumu. Jāņa Briesmīgā laikā vajadzēja nobraukt simtiem verstu pa Latvijas laukiem, lai dzirdētu kādu gaili dziedam vai redzētu kādu izbadējušos cilvēku parādāmies mežu biezumā. Bet uz šīm drupām auga un izveidojās atkal latviešu tauta, kuŗa savu sen loloto sapni — brīvību — beidzot iegūva pirms 51 gada.

Pašreizējais stāvoklis nav jaunāks. Visa pasaule ir pilna ar latviešiem, kuŗiem nav jāslēpjas mežos, bet kuŗiem ir atļauts brīvi un netraucēti rūpēties gan par savu labklājību, gan arī cīnīties par savas tautas un valsts brīvības atgūšanu. Mēs esam atkāpušies, bet tālāk mums vairs nav iespējams atkāpties, jo aiz mums paveras bezdibenis un droša bojā eja mūsu tautas eksistencei. Tādēļ mums jāatgūst tās pozicijas, kuŗās mēs kādreiz bijām. Kad būsim to panākuši, tad būs arī pienācis laiks apsvērt un pārvērtēt, pa kādu ceļu iet, lai nodrošinātu mūsu tautai labāku un stabilāku nākotni.

Mēs esam maza tauta, bet mēs būsim lieli tik, cik mūsu griba. Ielāgosim šos Raiņa vārdus!

SĪKĀS ZIŅAS

● Attieksmē uz miera nokārtojumu Vidējos austrumos Pad. savienība nav atbildējusi uz ASV ierosināto plānu, kas tai iesniegts jau 28. oktobrī kā pamats sarunu sākumam starp Izraēlu un Ēģipti. Šai plānā paredzēts abas naidīgās valstis saistīt ar solījumu, ka tās uzturēs mieru visiem iespējamajiem līdzekļiem, aizkavējot jebkādu naidīgu rīcību apstrīdētajās teritorijās. Tālāk paredzēts noorganizēt apgādi starptautiskajiem drošības sargiem, kuŗi sākotnēji pārraudzītu pieeju Akabas līcim, demilitarizēt robežjoslas un rast nokārtojumu Gazas šaurumā, ko izstrādātu Izraēla un Ēģipte Apvienoto nāciju uzraudzībā. Beidzot plānā prasīta Izraēlas spēku atvilkšana no 1967. gadā okupētajiem arabu apgabaliem. Komentējot tuvāk šo ASV miera plānu, ārlietu ministrs Rodžers norādījis, ka Jeruzalemei jābūt apvienotai pilsētai, ar brīvu satiksmi un preču kustību. 1967. gada šķirā Izraēla atņēma Jordānijai pilsētas veco daļu, lai pārvaldītu visu Jeruzalemi.

● Austrumvācijas komūnistu vadītājs Ulbrichts beidzot izteicies, ka ir gatavs sarunām ar Rietumvācijas kancleru Brantu „uz vienlīdzības pamata". Ulbrichta prasībās joprojām ir Austrumvācijas atzīšana tās pašreizējās robežās un abu valstu attieksmju izveidošana uz „vienlīdzības pamatiem".

● Maskavas laikraksts „Socialističkaja Industrija" 13. decembŗa numurā apgalvojis, ka krievi ir alus izgudrotāji, jo pirmie lietojuši aplūkus un ražojuši putojošu dzērienu, kas bijis „modernā alus prototips". Vācieši alus brūvēšanā var būt tikai isācēji...

● ASV izplatījuma administrācijas zinātnieki izteikušies, ka būtu jāsagatavo atombumbas eksplozija mēness tumšajā pusē, kuŗa no zemes pastāvīgi aizgriezta. Gerijs Lethems no Kolumbijas universitātes izteicies amerikāņu ģeofiziķu savienībai, ka tas būtu „ievērojams notikums". Mēness tumšajā pusē atomeksplozija izdarāma tāpēc, lai atomradiācija nevērstos pret zemi, bet citām planētām.

AKTUĀLAIS KAŖADĀ

★ Pēc tam, kad nu federālā valdība un Ontario provinces parlaments „sekmīgi apkaŗojuši" inflāciju ar krietniem personīgo algu pielikumiem, to pašu apņēmusies darīt arī Kanadas gaisa sabiedrības satiksmes kontrolieŗi. Bet šai gadījumā viss nerisinās tikpat gludi kā parlamentos, — un kontrolieŗi jau sagatavojušies sākt streiku valsts apmērā, kas sagādātu milzum daudz nepatikšanu ceļotājiem, kuŗi svētku laikā nodomājuši veikt tālus apmeklējumus. Pilsoņu satrauktos prātus tomēr drīkstētu mierināt apziņa, ka gaidāmajās nebūšanās vismaz tautas ievēlētajiem pārstāvjiem nenāksies ciest: streika gadījumā parlamenta locekļus 20. decembrī ērti mājās aizvizinās bruņoto spēku Jukonas transportlidmašīnas. Parlamentam pēcsvētku darbību atsākot tikai 12. janvārī, pozicijai un opozicijai tā būs izdevība netraucētā labsajūtā pārlikt, ar kādiem inflācijas „apkaŗošanas" darbiem pārsteigt tautu nākamajā gadā.

★ Ontario likumu atjaunošanas komisija ieteikusi piešķirt laulātiem pāriem tiesības vienam otru iesūdzēt tiesā īpašuma bojāšanas, uzbrukuma vai aiz nevērības sagādāta ievainojuma, neslavas celšanas un līdzīgos gadījumos. Komisija, kuŗa revidē provinces ģimenes likumus kopš 1965. gada, ierosinājusi arī novērst neskaidrības likumā, lai vecāku un bērnu radniecība nebūtu šķērslis viņu tiesībām sūdzēt vienotu, kā arī atcelt vīra tiesības pieprasīt zaudējumu atlīdzību no sievas mīļākā t.s. „atsvešināšanās" prāvās. Komisiju, kuŗas ieteikumi ir pirmie paredzēto grozījumu sērijā, vada kādreizējais Osguda Hola tieslietu skolas dekāns H. A. Lils.

★ Ontario valdības priekšzīmei algu jautājumā seko arī Kanadas sabiedrisko uzņēmumu darbinieku arodbiedrības CUPE Toronto nozare, pieprasot vairāk nekā 15.500 fiziskā un biroja darbā nodarbinātajiem algu paaugstinājumu 50% apmērā. Pārlēšot naudā, ikviens nodarbinātais saņemtu nedēļā ap 60 dol. vairāk nekā līdz šim, kopsummā ap 50 milj. dolaru. Preses konferencē CUPE pētījumu nozares direktors Žilberts Levins izteicās, ka prasība nekādā ziņā neesot inflatīva un arodbiedrības rīcībā vainoja Vietnamas kaŗu un „cēlonus ASV"! —m